

READER PRE-AMENDEMENTEN

BUNDELINGSAVOND 10-1-20

WOORD VOORAF

Lieve DWARSers, dankjulliewel voor alle amendementen. Het is mooi om te zien dat mensen zo begaan zijn met onze vereniging en onze politiek. In deze reader vind je alle pre-amendementen terug, met ons advies.

De avond bestaat zoals je ziet uit 3 sessies. Wat elke sessie precies inhoudt krijg je aan het begin van de avond te horen. Je kan met ons in gesprek over het pre-advies tijdens de sessie waar jouw pre-amendement in staat. Mocht je op meerdere plekken tegelijk moeten zijn, geef even een seintje, dan bedenken we een oplossing. Probeer wel dit zelf al zoveel mogelijk op te lossen door met je mede-indieners een verdeling te bedenken.

Amendementen die we overnemen, behandelen we vanavond niet. Het zou immers zonde zijn om de beperkte tijd te besteden aan discussies waarbij we het al eens zijn.

ALLE amendementen, of ze overgenomen worden, aangepast moeten worden of ontraden worden en je die toch wil doorzetten, moeten OPNIEUW worden ingediend, als definitief amendement. De deadline is hierbij echt hard: we accepteren amendementen die tot 23:59 uur op 15 januari 2020 worden ingediend. Alles daarna is te laat. Gebruik het formulier op de site om je definitieve amendementen in te dienen.

Hieronder vind je een schema van de zaalindeling tijdens de verschillende sessies. Zoals je ziet bestaat sessie 2 uit 3 rondes, dat heeft ermee te maken dat de programmacommissie dit in duo's begeleidt en in verschillende duo's heeft samengewerkt.

Gebruik hiernaast vooral de pauzes en gangen om met andere indieners samen te werken aan samen te voegen amendementen.

Sessie 1

Zaal 1	Zaal 2	Kantine	Bestuurskamer
Tafel Ahmet: hoofdstukken 1 en 6	Nol: hoofdstukken 3 en 8	Tafel Veerle: hoofdstukken 4 en 5	Anne: hoofdstukken 7 en 12
Tafel Wouter: hoofdstukken 2 en 9		Tafel Sander: hoofdstukken 10 en 11	

Sessie 2

Ronde	Zaal 1	Zaal 2	Bestuurskamer
1	Hoofdstuk 1	Hoofdstuk 3	Hoofdstuk 5
2	Hoofdstuk 2	Hoofdstuk 4	Hoofdstuk 7
3	Hoofdstuk 6	Hoofdstuk 9	Hoofdstuk 11
4	Hoofdstuk 8	Hoofdstuk 10	Hoofdstuk 12

Sessie 3

Zaal 1 (Nol, Veerle en Wouter)	Kantine (Anne, Sander en Ahmet)
Hoofdstukken 2, 3, 4, 5, 8 en 9	Hoofdstukken 1, 6, 7, 10, 11 en 12

OVERGENOMEN PRE-AMENDEMENTEN

Inleiding

1. Tekstueel amendement (1)

Indiener: Max de Blank

Voorstel: Vervangen in Inleiding

Huidige tekst: In dit programma is ieder hoofdstuk gebaseerd op een **DWARSe** ideaal.

Nieuwe tekst: In dit programma is ieder hoofdstuk gebaseerd op een **DWARS** ideaal.

Toelichting: Taalkundige correctie

Hoofdstuk 1

2. Constitutionele Toetsing

Indiener: Martijn Staal

Voorstel: Toevoegen nieuw punt na H1, punt 1

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: *Het grondwettelijke verbod op constitutionele toetsing wordt opgeheven. De rechter moet wetgeving en verdragen kunnen toetsen op grondwettelijkheid.*

Toelichting: Door het verbod op constitutionele toetsing dreigt de grondwet een dode letter te worden. Rechten vastgesteld in internationale verdragen kunnen wel door de rechter worden gehandhaafd, maar die in de grondwet niet. Hoog tijd om constitutionele toetsing in Nederland toe te staan.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen.

3. Integriteit in het hele parlement

Indiener: Oscar Jansen namens het Landelijk Bestuur

Voorstel: Toevoegen aan H1, punt 3

Huidige tekst: *Daarnaast moet een onafhankelijke commissie de taak krijgen om de Eerste Kamer te controleren op integriteit, om zo belangenverstremeling te voorkomen.*

Nieuwe tekst: *Daarnaast moet een onafhankelijke commissie de taak krijgen om de Eerste Kamer **en de Tweede Kamer** te controleren op integriteit, om zo belangenverstremeling te voorkomen.*

Toelichting: Het zou goed zijn als het hele parlement op integriteit gecontroleerd wordt, niet slechts de Eerste Kamer. Hoewel de Tweede Kamer vanaf 2020 wel een eigen integriteitsadviseur krijgt, is dat wat ons betreft nog niet genoeg.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen.

4. Rechtstreekse werking verdragen

Indiener: David Tempelman namens de Commissie Internationaal

Voorstel: Verwijderen hele punt H1, punt 5

Huidige tekst: *DWARS wil dat de volgende mensenrechtenverdragen rechtstreekse werking krijgen in het Nederlands recht: De Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens, het Kinderrechtenverdrag, het Vrouwenrechtenverdrag en het Verdrag voor Mensen met een Beperking.*

Nieuwe tekst: -

Toelichting: Artikel 93 van de Grondwet bepaalt dat alle verdragen die Nederland tekent in beginsel rechtstreekse werking hebben. Dit is dus al het geval en dit punt klopt dus niet. Daarnaast is de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens geen verdrag, kan dit dus ook geen rechtstreekse werking krijgen en gaat het daarvoor dus ook niet op.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen.

5. Behoud de waterschappen / waterschappelijk

Indieners: Martijn Staal, Jarno van Straaten, Frank Lemmers, Jelle Duba

Voorstel: Toevoegen nieuw punt na H1, punt 19

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: *De waterschappen als apart bestuursorgaan met een eigen volksvertegenwoordiging zijn essentieel om droge voeten te houden. Door waterschappen apart van provincies te houden, kan worden voorkomen dat er bezuinigd wordt op waterwerken om andere tegenvallers te dekken.*

Toelichting: Er wordt vaak gesproken om de waterschappen op te heffen en onder de provincie te laten vallen. Dat lijkt ons onwenselijk, omdat op die manier de begroting van de waterwerken en dergelijke samen met de begroting van de rest van de provinciale taken komt te staan. Zo kan er te makkelijk bezuinigd worden op waterbeleid om andere dingen te bekostigen. Door waterschappen en provincies gescheiden te houden, voorkomen we dit.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen.

6. Tegen elektronisch stemmen

Indieners: Martijn Staal

Voorstel: Toevoegen nieuw punt in H1, onder kopje Democratie

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: *Stemmachines of stemtelmachines maken verkiezingen kwetsbaarder voor beïnvloeding en minder transparant. Daarom is DWARS voor het behoud van het papieren stembiljet en het rode potlood. Wel moet er gekeken worden naar manieren om menselijke fouten te voorkomen, zoals het overzichtelijker maken van de stembiljetten.*

Toelichting: We vinden het erg jammer dat dit standpunt niet terug is gekomen in het nieuwe programma. Daarom willen we voorstellen het alsnog toe te voegen.

Stemmachines en stemtelmachines zijn in feite zwarte dozen waar stemmen of stembiljetten in gaan en een overzichtje met stemmen weer uit komt. Een dergelijk systeem maken dat onkwetsbaar genoeg is om onze verkiezingen aan toe te vertrouwen is met de huidige techniek praktisch onmogelijk en extreem duur. Ook heeft het huidige kabinet tijdens de gemeenteraadsverkiezingen laten zien dat het de cybersecurity omtrent de verkiezingen niet serieus neemt, door ernstige waarschuwingen van de leverancier van de software om de getelde stemmen op te tellen volledig te negeren. Ook is het niet mogelijk om dezelfde vorm van transparantie te garanderen met stemmachines of stemtelmachines: iedereen kan een handmatige telling bijwonen en zien wat er gebeurt, maar niet iedereen heeft de vakkennis die nodig is om te verifiëren dat de stemmachines of stemtelmachines doen wat ze zouden moeten doen.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen. Wel horen we graag van de indiener na welk punt dit nieuwe punt moet komen.

7. Laten we consistent blijven

Indieners: Casey Disco namens het Landelijk Bestuur

Voorstel: Verwijderen uit H1, punt 20a

Huidige tekst: DWARS pleit voor de oprichting van het Koninkrijksparlement (**te hernoemen na de afschaffing van de monarchie**), waarin hiervoor gekozen volksvertegenwoordigers uit alle landen van het Koninkrijk samenkomen en een democratisch controlerend en initiatiefnemende orgaan vormen ten opzichte van de Rijksministerraad. De Caribische delen moeten daarin goed gerepresenteerd kunnen worden;

Nieuwe tekst: DWARS pleit voor de oprichting van het Koninkrijksparlement, waarin hiervoor gekozen volksvertegenwoordigers uit alle landen van het Koninkrijk samenkomen en een democratisch controlerend en initiatiefnemende orgaan vormen ten opzichte van de Rijksministerraad. De Caribische delen moeten daarin goed gerepresenteerd kunnen worden;

Toelichting: In de rest van het politiek programma gaan we er vanuit dat standpunten niet afhankelijk van elkaar zijn, maar beargumenteren we deze vanuit de huidige wetgeving. Daarom is het onnodig om te benoemen dat een Koninkrijksparlement eventueel hernoemd kan worden.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen**

8. Apart buitenlandbeleid

Indieners: Luuk Voncken, Martijn Staal

Voorstel: Verwijderen H1, punt 20b

Huidige tekst:

a. DWARS pleit voor de oprichting van het Koninkrijksparlement (te hernoemen na de afschaffing van de monarchie), waarin hiervoor gekozen volksvertegenwoordigers uit alle landen van het Koninkrijk samenkomen en een democratisch controlerend en initiatiefnemende orgaan vormen ten opzichte van de Rijksministerraad. De Caribische delen moeten daarin goed gerepresenteerd kunnen worden;

b. Het wordt voor alle landen binnen het Koninkrijk mogelijk om aan buitenlandse politiek te doen, wanneer zij namens dat land een relatie opbouwen of willen onderhandelen.

Nieuwe tekst: DWARS pleit voor de oprichting van het Koninkrijksparlement (te hernoemen na de afschaffing van de monarchie), waarin hiervoor gekozen volksvertegenwoordigers uit alle landen van het Koninkrijk samenkomen en een democratisch controlerend en initiatiefnemende orgaan vormen ten opzichte van de Rijksministerraad. De Caribische delen moeten daarin goed gerepresenteerd kunnen worden;

Toelichting: Buitenlandbeleid geschiedt via het Koninkrijk. Als de landen binnen het koninkrijk (mogelijk divergerend) buitenlandbeleid zouden voeren, zou dit veel problemen op kunnen leveren. Verder zou dit vergelijkbaar zijn met dat Florida buitenlandbeleid zou voeren, dat werkt nou eenmaal gewoon niet. Stuur dan aan op verzelfstandiging dat uitloopt in onafhankelijkheid. Verder conflicteert dit met punt 21, waar we juist macht inperken. Je kan niet twee kanten op werken.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen. Wel graag samenvoegen met amendement 9.**

9. Buitenlands beleid Koninkrijkslanden?

Indieners: Commissie Internationaal

Voorstel: Verwijderen H1, punt 20b

Huidige tekst:

a. DWARS pleit voor de oprichting van het Koninkrijksparlement (te hernoemen na de afschaffing van de monarchie), waarin hiervoor gekozen volksvertegenwoordigers uit alle landen van het Koninkrijk samenkomen en een democratisch controlerend en initiatiefnemende orgaan vormen ten opzichte van de Rijksministerraad. De Caribische delen moeten daarin goed gerepresenteerd kunnen worden;

b. Het wordt voor alle landen binnen het Koninkrijk mogelijk om aan buitenlandse politiek te doen, wanneer zij namens dat land een relatie opbouwen of willen onderhandelen.

Nieuwe tekst: DWARS pleit voor de oprichting van het Koninkrijksparlement (te hernoemen na de afschaffing van de monarchie), waarin hiervoor gekozen volksvertegenwoordigers uit alle landen van het Koninkrijk samenkomen en een democratisch controlerend en initiatiefnemende orgaan vormen ten opzichte van de Rijksministerraad. De Caribische delen moeten daarin goed gerepresenteerd kunnen worden;

Toelichting: Dit zou verschillende grote problemen opleveren, zoals extra risico op corruptie (nu al een groot probleem op de eilanden), maar ook dat het voor de eilandregeringen nu al lastig is om genoeg capaciteit te hebben om de eilanden te besturen. Ze een hoop ingewikkelde taken erbij geven is dus een slecht idee. De eilanden zijn hier gewoon te klein voor. Hun internationale onderhandelingspositie zou dan ook erg slecht zijn.

Maar nog belangrijker: dit is niet gewenst door de eilandbevolking, vooral niet door jongeren. De commissie Internationaal heeft met een aantal van hen gepraat, en anders dan de andere programmapunten over Koninkrijksrelaties is dit niet hun wens. Als jongerenpartij zouden we vooral naar de jongeren van de eilanden moeten luisteren. Hun wens is vooral dat er niet door Nederland besluiten worden genomen OVER hen, en dat niet alles aan de eilandregeringen overgelaten wordt, maar dat er vooral meer samen MET de eilandbevolking beslist wordt. Dat betekent dus ook meer medezeggenschap over buitenlands beleid. Gelukkig is buitenlands beleid een zaak voor het Koninkrijk, en staat al in het programma dat het bestuur daarvan democratischer en meer inclusief voor de eilandbewoners moet worden.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen. Wel graag samenvoegen met amendement 8.

10. Publiek geld, publieke software

Indieners: Martijn Staal

Voorstel: Toevoegen nieuw punt in H1, onder kopje bestuur

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: *Alle software die ontwikkeld wordt met publiek geld, moet beschikbaar worden onder een vrije licentie, zoals de Openbare Licentie van de Europese Unie. Zo wordt er direct geïnvesteerd in betere software voor iedereen.*

Toelichting: We missen dit punt uit het oude politiek programma erg :(. Voor meer informatie over dit idee, zie publiccode.eu

Pre-advies programmacommissie: Overnemen. Wel horen we graag van de indiener na welk punt dit nieuwe punt precies moet komen.

11. Tekstueel amendement (2)

Indiener: Max de Blank

Voorstel: Vervangen H1, punt 24

Huidige tekst: DWARS wil dat **er voor** wordt gewaakt dat decentralisaties plaatsvinden om de financiële lasten van het Rijk te verlichten. Iedere decentralisatie van taken moet gepaard gaan met extra geld voor gemeenten en provincies, zodat zij hun nieuwe taken goed kunnen uitvoeren. Ook moeten er goede kaders zijn om rechtsongelijkheid tussen burgers te voorkomen.

Nieuwe tekst: DWARS wil dat **ervoor** wordt gewaakt dat decentralisaties plaatsvinden om de financiële lasten van het Rijk te verlichten. Iedere decentralisatie van taken moet gepaard gaan met extra geld voor gemeenten en provincies, zodat zij hun nieuwe taken goed kunnen uitvoeren. Ook moeten er goede kaders zijn om rechtsongelijkheid tussen burgers te voorkomen.

Toelichting: Taalkundige correctie.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen.

12. Lobbyen is altijd politiek

Indieners: Commissie internationaal

Voorstel: Verwijderen uit H1, punt 28

Huidige tekst: *Er komen strengere regels voor **politieke** lobbyisten zowel in Nederland als in de Europese Unie, die er voor zorgen dat zij niet buitenproportioneel veel macht hebben over de beleidsvorming.*

Nieuwe tekst: *Er komen strengere regels voor lobbyisten zowel in Nederland als in de Europese Unie, die er voor zorgen dat zij niet buitenproportioneel veel macht hebben over de beleidsvorming.*

Toelichting: Lobbying is per definitie politiek, "politieke lobbyisten" is een overbodige specificatie.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen.

Hoofdstuk 2

13. Geen titel

Indieners: Max de Blank

Voorstel: Vervangen H2, punt 1

Huidige tekst: Artikel 1 moet worden uitgebreid: het verbod op discriminatie op basis van nationaliteit, genderidentiteit, seksuele **geaardheid** en beperking moet worden toegevoegd.

Nieuwe tekst: Artikel 1 moet worden uitgebreid: het verbod op discriminatie op basis van nationaliteit, genderidentiteit, seksuele **oriëntatie** en beperking moet worden toegevoegd.

Toelichting: Seksuele geaardheid impliceert dat iemands seksuele oriëntatie "geaard" is en daarmee niet fluïde is of kan zijn.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen

14. Ben jij al telefonisch bereik?

Indieners: Miriam Shaw namens Landelijk Bestuur

Voorstel: Vervangen H2, punt 3

Huidige tekst: Iedereen moet toegang kunnen hebben tot het internet en moet telefonisch bereik zijn

Nieuwe tekst: Iedereen moet toegang kunnen hebben tot het internet en er moet overal telefonisch bereik zijn.

Toelichting: Met dit voorstel corrigeren we een taalfout die tot onduidelijkheid over het standpunt leidde.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen

15. Majesteitsschennis is niet Meer

Indieners: Bram Koers

Voorstel: Verwijderen uit H2, punt 6

Huidige tekst: Het verbod op **majesteitsschennis en** groepsbelediging wordt afgeschaft. Het aanzetten tot haat, discriminatie of geweld blijft verboden.

Nieuwe tekst: Het verbod op groepsbelediging wordt afgeschaft. Het aanzetten tot haat, discriminatie of geweld blijft verboden.

Toelichting: Majesteitsschennis wordt per 1 januari 2020 uit het WvS gehaald, een wet hiertoe is al door de Eerste en Tweede Kamer. Als dit niet zo was was DWARS overigens voor het handhaven van het verbod op het beledigen van een bevriend buitenlands staatshoofd wat mij vreemd lijkt.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen.

16. Organisaties en make-up

Indieners: Emma den Brok

Voorstel: Toevoegen aan H2, punt 7

Huidige tekst: Individuen en organisaties mogen een persoon niet dwingen tot het dragen of niet dragen van bepaalde kledingstukken. Iedereen moet vrij zijn zich te kleden naar eigen inzicht, met of zonder hoofddoek, gezichtsbedekkende kleding, hoofddeksel, andere kledingstukken.

Nieuwe tekst: *Individueen en organisaties mogen een persoon niet dwingen tot het dragen of niet dragen van bepaalde kledingstukken **of make-up**. Iedereen moet vrij zijn zich te kleden naar eigen inzicht, met of zonder hoofddoek, gezichtsbedekkende kleding, hoofddeksel, andere kledingstukken **of make-up**.*

Toelichting: Verplichte make-up is ook kut ;)

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen**.

17. Eerlijk gebruik van auteursrechtelijk beschermd materiaal (Fair use)

Indieners: ?

Voorstel tot: Toevoegen, H2, onder het kopje vrijheden

Huidige tekst: -.

Nieuwe tekst: Er komt een Europese fair use uitzondering op auteursrechtelijk beschermde werken. Gebruik van auteursrechtelijk beschermde werken voor het geven van kritiek of commentaar, parodie, journalistiek, onderwijs en onderzoek maakt geen inbreuk op auteursrecht.

Toelichting: Auteursrechten kunnen onterechte beperkingen vormen op verschillende vormen van vrijheid van meningsuiting. Ook wordt het soms zelfs gebruikt om mensen te censureren. Daarnaast zouden we dit punt uit het oude PP graag terugzien in het nieuwe PP.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen**. Wel vervangen we 'fair use' het liefst door het Nederlandse 'eerlijk gebruik'. Daarnaast hoort de commissie graag wie dit heeft ingediend, en na welk punt dit nieuwe punt moet worden toegevoegd.

18. Privacy & achterdeurtjes

Indieners: Martijn Staal

Voorstel: Vervangen H2, punt 17

Huidige tekst: **DWARS pleit ervoor dat het recht op privacy een mensenrecht moet worden.** *Communicatie via internet moet middels **encryptie** worden beschermd. Het briefgeheim moet worden uitgebreid tot een communicatiegeheim dat ook reisgegevens en opgeslagen communicatie omvat.*

Nieuwe tekst: **DWARS erkent dat het recht op privacy essentieel is om in alle vrijheid jezelf te kunnen zijn.** *Communicatie via internet moet middels **versleuteling** kunnen worden beschermd. **Dat houdt ook in dat geen enkele overheid achterdeurtjes of verzwakking van die versleuteling mag eisen.** Het briefgeheim wordt uitgebreid tot een communicatiegeheim dat ook reisgegevens en opgeslagen communicatie omvat.*

Toelichting: Privacy is al een mensenrecht: zie onder meer artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en artikel 10 van de Nederlandse grondwet. Tevens moet DWARS zich uitspreken tegen achterdeuren in communicatietechnologie. Want versleuteling met een achterdeur is simpelweg geen versleuteling.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen**.

19. Wat is het product?

Indieners: Emma den Brok, Martijn Staal, Bas Mekel, Luuk Voncken, Willem van 't Spijker

Voorstel: Vervangen H2, punt 19

Huidige tekst: *Burgers moeten zelf kunnen bepalen welke persoonlijke data ze delen met welke instanties. Instanties die data verzamelen mogen geen data van burgers opkopen. **Privacy** is geen product.*

Nieuwe tekst: *Burgers moeten zelf kunnen bepalen welke persoonlijke data ze delen met welke instanties. Instanties die data verzamelen mogen geen data van burgers opkopen. **Persoonlijke data** is geen product*

Toelichting: Ik weet niet of dit taalkundig of inhoudelijk is maar ik denk dat dit de lading beter dekt :)

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen**. Liefst samenvoegen met amendement 20.

20. Persoonsgegevens zijn geen product

Indieners: Martijn Staal

Voorstel: Vervangen H2, punt 19.

Huidige tekst: Burgers moeten zelf kunnen bepalen welke persoonlijke data ze delen met welke instanties. Instanties die data verzamelen mogen geen data van burgers opkopen. **Privacy** is geen product.

Nieuwe tekst: Burgers moeten zelf kunnen bepalen welke persoonlijke data ze delen met welke organisaties. Organisaties die data verzamelen mogen geen data van burgers opkopen.

Persoonsgegevens zijn geen product.

Toelichting: Taalkundig

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen**. Samenvoegen met amendement 19.

21. Eerst SYRI afschaffen, dan andere landen aanspreken

Indieners: Marnix Suilen, Bram Koers, Gwen Berntsen, Toon Holman, Jimke Laarhuis, Remy van der Hoek

Voorstel: Toevoegen aan H2, punt 22

Huidige tekst: *Bewakingscamera's mogen niet gekoppeld worden aan software die onverdachte mensen kan identificeren. Internationaal verzetten we ons tegen sociale kredietsystemen zoals in China. De overheid mag geen rechten van onverdachte burgers ontnemen zonder tussenkomst van de rechter.*

Nieuwe tekst: *Bewakingscamera's mogen niet gekoppeld worden aan software die onverdachte mensen kan identificeren. **Het Systeem Risico Indicatie (SyRI) wordt buiten werking gesteld en uit de wet gehaald.** Internationaal verzetten we ons tegen sociale kredietsystemen zoals in China. De overheid mag geen rechten van onverdachte burgers ontnemen zonder tussenkomst van de rechter.*

Toelichting: Het Systeem Risico Indicatie is een vorm van een sociaal kredietsysteem, waarbij allerlei persoonlijke gegevens worden gekoppeld om zo een 'risico indicatie' te geven of iemand bijvoorbeeld fraude pleegt. Als we ons internationaal willen verzetten tegen dergelijke systemen, moeten we het wel eerst in Nederland op orde hebben.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen**.

22. Blijf van onverdachte burgers af

Indieners: Martijn Staal

Voorstel: Verwijderen uit H2, punt 22

Huidige tekst: *Bewakingscamera's mogen niet gekoppeld worden aan software die onverdachte mensen kan identificeren. Internationaal verzetten we ons tegen sociale kredietsystemen zoals in China. De overheid mag geen rechten van onverdachte burgers ontnemen **zonder tussenkomst van de rechter.***

Nieuwe tekst: *Bewakingscamera's mogen niet gekoppeld worden aan software die onverdachte mensen kan identificeren. Internationaal verzetten we ons tegen sociale kredietsystemen zoals in China. De overheid mag geen rechten van onverdachte burgers ontnemen.*

Toelichting: De overheid heeft helemaal geen reden om zich zomaar te bemoeien met burgers die nergens van verdacht zijn.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen**.

23. Onscherpe camera's & scherpe standpunten

Indieners: ?

Voorstel: Vervangen H2, punt 23

Huidige tekst: *Er komen strenge kaders voor camera's in de openbare ruimte.*

Nieuwe tekst: *Cameratoezicht in de openbare ruimte wordt sterk verminderd. Daartoe komen er strengere kaders voor camera's in de openbare ruimte. Voor het gebruik van surveillancecamera's of gezichtsherkenningsoftware is een vergunning nodig.*

Toelichting: Het punt in de conceptversie vinden we erg 'leeg'. Waarom moeten er strenge kaders komen? Wat houdt streng in? Middels dit wijzigingsvoorstel hopen we een concreter standpunt in te nemen wat betreft camera's in de openbare ruimte.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen. Wel zou de commissie graag weten wie dit heeft ingediend.

24. Zelfs de Wet dieren is nu al strenger

Indieners: Emma den Brok, Martijn Staal, Bas Mekel

Voorstel: Toevoegen aan punt 24

Huidige tekst: *Alle dieren hebben recht op een natuurlijke leefomgeving en een leven zonder door mensen veroorzaakte pijn.*

Nieuwe tekst: *Alle dieren hebben recht op een natuurlijke leefomgeving en een leven zonder door mensen veroorzaakte pijn. **Wanneer dieren zich in een afhankelijkheidspositie ten opzichte van mensen bevinden, zijn mensen zonder uitzondering verantwoordelijk om ten minste hun 5 vrijheden te waarborgen: vrijheid van honger en dorst, vrijheid van ongemak, vrijheid van pijn, verwonding en ziekte, vrijheid van chronische stress en angst, en vrijheid om hun natuurlijke gedrag te uiten.***

Toelichting: Wilde dieren moeten inderdaad beschermd worden van door mensen veroorzaakte pijn. Maar wanneer de dieren door mensen verzorgd worden is de afwezigheid van pijn echt de absolute ondergrens qua welzijn - daar is de wet (bij huisdieren) nu al strenger op. "Zonder uitzondering" zorgt er hier voor dat dit ook voor landbouwdieren geldt, en dat het niet alleen gaat om wat 'redelijkerwijs verlangd kan worden', aangezien we het over levende, voelende wezens hebben die anders het slachtoffer worden.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen.

25. Diergezondheid

Indieners: Oscar Jansen (hoofdindiener), Landelijk Bestuur

Voorstel: Vervangen H2, punt 25

Huidige tekst: *Dieren in de landbouw krijgen een minimale levensduur, waarin het dier niet geslacht mag worden zolang het gezond is. Voor kippen wordt dit 1 jaar, voor varkens en runderen 5 jaar.*

Nieuwe tekst: *Dieren in de landbouw krijgen een minimale levensduur, waarin het dier niet geslacht mag worden. Voor kippen wordt dit 1 jaar, voor varkens en runderen 5 jaar. Een uitzondering op deze levensspanne kan worden gemaakt wanneer de gezondheid van het betreffende dier of van andere dieren bedreigd wordt.*

Toelichting: In Nederland hebben we helaas een zeer intensieve veehouderij waarbij er zeer veel dieren dicht op elkaar leven. Dit betekent dat er bij het uitbreken van ziektes vaak het besluit wordt genomen hele stallen te ruimen. Uiteraard vinden wij als DWARS dit een ongewenste handeling, maar het voorkomt wel dat miljoenen dieren buiten de besmette stallen ziek worden. Zolang de veehouderij in de huidige intensieve vorm nog bestaat vinden we daarom dat in deze gevallen een uitzondering moet kunnen worden gemaakt op de minimale levensspanne.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen

26. Dieren zijn geen product

Indieners: Lotte Meerhoff namens het Landelijk Bestuur

Voorstel: Vervangen H2, punt 25

Huidige tekst: *Dieren in de landbouw krijgen een minimale levensduur, waarin het dier niet geslacht mag worden zolang het gezond is. Voor kippen wordt dit 1 jaar, voor varkens en runderen 5 jaar.*

Nieuwe tekst: *Dieren in de landbouw krijgen een minimale levensspanne, waarin het dier niet geslacht mag worden zolang het gezond is. Voor kippen wordt dit 1 jaar, voor varkens en runderen 5 jaar.'*

Toelichting: Producten hebben een levensduur. Dieren niet. Daarom stellen we voor levensduur te veranderen in levensspanne.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen**

27. Dierentuinen niet altijd even leuk nu

Indieners: Emma den Brok, Bas Mekel, Martijn Staal

Voorstel: Vervangen H2, punt 26

Huidige tekst: *Dieren uit wilde populaties worden niet gevangen als dat niet in hun eigenbelang is. Hierop komt een uitzondering voor wetenschappelijk onderzoek. **In dierentuinen is alleen ruimte voor diersoorten die ernstig bedreigd zijn of dieren die niet meer in het wild kunnen overleven.***

Nieuwe tekst: *Dieren uit wilde populaties worden niet gevangen als dat niet in hun eigenbelang is. Hierop komt een uitzondering voor wetenschappelijk onderzoek. **Stadsdierentuinen worden verboden. Voor diersoorten die ernstig bedreigd zijn of voor dieren die niet meer in het wild kunnen leven, kunnen speciale reservaten worden ingericht. Hierbij staat het welzijn van dieren altijd boven de beleving van eventuele bezoekers.***

Toelichting: Stadsdierentuinen zijn zodanig klein dat het welzijn van veel dieren niet gegarandeerd kan worden. Reservaten waarin de natuurlijke levensomgeving (met daarbij behorende oppervlakten) kunnen worden nageboost zijn daarom een betere oplossing. Het verwelkomen van bezoekers voor extra inkomsten kan eventueel, maar dit mag nooit het hoofddoel van zo'n reservaat zijn.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen.**

Hoofdstuk 3

28. Duurzame investeringen zijn nú nodig

Indieners: Oscar Jansen namens het landelijk bestuur

Voorstel: Vervangen H3, punt 23

Huidige tekst: *Bewoners van huurwoningen mogen niet de dupe worden van een onduurzaam huis. **Er komt een energiebelasting voor verhuurders, die niet mag worden doorberekend in de huur, om duurzame investeringen, zoals dubbel glas, in huurhuizen te stimuleren.***

Nieuwe tekst: *Bewoners van huurwoningen mogen niet de dupe worden van een onduurzaam huis. **Verhuurders worden verplicht om duurzame investeringen in huurhuizen te doen, die niet mogen worden doorberekend in de huur. Voorbeelden hiervan zijn isolatie en het aanbrengen van een warmtepompen en zonnepanelen.***

Toelichting: De klimaatcrisis grijpt om zich heen, wat gezien kan worden aan smeltende ijskappen, natuurrampen, droogtes en het massale uitsterven van soorten. Wij denken dat het opzetten van een nieuwe belastingen en subsidieregelingen niet snel genoeg tot resultaat leidt, en dat er in plaats hiervan snel concrete verplichtingen worden gesteld aan huisjesmelkers om hun huurwoningen te verduurzamen. Daarnaast hebben vrijwel alle huizen momenteel al dubbel glas, en zijn er nu juist investeringen nodig met een veel grotere impact.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen.**

Hoofdstuk 4

29. Ecodesign gaat niet kapot

Indieners: Wouter de Goederen

Voorstel: Vervangen H4, punt 3

Huidige tekst: *De Europese richtlijn voor eco-design wordt aangescherpt zodat producten zó worden ontworpen dat ze zo min mogelijk materiaal gebruiken en volledig te hergebruiken of recyclen zijn.*

Nieuwe tekst: *De Europese richtlijn voor eco-design wordt aangescherpt zodat producten zó worden ontworpen dat ze en **een zo lang mogelijke levensduur hebben en daarvoor** zo min mogelijk materiaal gebruiken en volledig te hergebruiken of recyclen zijn.*

Toelichting: Iets niet doen is altijd duurzamer, het niet hoeven recyclen van producten zou dus de nadruk moeten krijgen. Zo hoeven bijvoorbeeld geen brandstoffen gebruikt te worden om de versleten producten te vervoeren en uit elkaar te halen. De waarde van producten neemt hierdoor toe wat ten goede komt van de samenleving. Een goed voorbeeld is kleding. Vaak wordt kleding bewust zo gemaakt dat het snel uit elkaar valt.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen.

30. Opties open houden

Indieners: Bas Mekel

Voorstel: Toevoegen aan H4, punt 4

Huidige tekst: *DWARS wil meer bouwen met biologische materialen zoals hout en bamboe. Om te voorkomen dat we extra hout moeten importeren, komen er productiebossen, op de plek van voormalige veehouderijen. Deze bossen zijn gemengd, zodat we alle bruikbare houtsoorten verbouwen en de biodiversiteit bevorderen.*

Nieuwe tekst: *DWARS wil meer bouwen met biologische materialen zoals hout en bamboe. Om te voorkomen dat we extra hout moeten importeren, komen er productiebossen, **bijvoorbeeld** op de plek van voormalige veehouderijen. Deze bossen zijn gemengd, zodat we alle bruikbare houtsoorten verbouwen en de biodiversiteit bevorderen.*

Toelichting: Wellicht zijn er ook andere plekken waar we (productie)bossen willen.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen.

32. Vergeet de NS niet!

Indieners: Luuk Voncken, Martijn Staal, Willem van t' Spijker

Voorstel: Toevoegen aan H4, punt 6

Huidige tekst: *DWARS is tegen marktwerking in onmisbare sectoren die publiek gefinancierd zijn. Organisaties die niet failliet mogen gaan omdat ze belangrijke publieke taken vervullen, zoals ProRail, worden genationaliseerd.*

Nieuwe tekst: *DWARS is tegen marktwerking in onmisbare sectoren die publiek gefinancierd zijn. Organisaties die niet failliet mogen gaan omdat ze belangrijke publieke taken vervullen, zoals ProRail **en de NS**, worden genationaliseerd.*

Toelichting: Aangezien Prorail wordt uitgelicht als beheerder van het net, moet de hoofdgebruiker van het net ook worden aangemerkt. Vooral omdat in punt 7 de ruimte ontstaat om het treinnet anders aan te besteden om de monopolie van de NS op te breken. Een belangrijk 2e punt dat hier impliciet mee bedoeld wordt is dat we bij nationalisering focussen op de overgang naar zbo's (Zelfstandig Bestuursorgaan) en niet richting staatsdeelnemingen, wat de NS nu is. Een verdere uitwerking van dit punt is mogelijk gewenst bij de bundelavond

Pre-advies programmacommissie: Overnemen.

Hoofdstuk 5

33. Geen identieke programmapunten

Indieners: Oscar Jansen namens het Landelijk Bestuur

Voorstel: Verwijderen uit H5, het gehele punt 12

Huidige tekst: *Er komt een strengere controle op discriminatie op de arbeidsmarkt, met onder andere anonieme sollicitanten. Bij structurele discriminatie volgen er forse straffen. Ook worden er programma's ontwikkeld om werkgevers en uitzendbureaus bewust te maken van hun vooroordelen en de discriminatiewetgeving.*

Nieuwe tekst: -

Toelichting: Wij vinden het bestrijden van discriminatie op de arbeidsmarkt erg belangrijk. Echter luidt punt 14 van hoofdstuk 7 reeds al volgt:

Voor het afwijzen van sollicitanten om discriminerende redenen, wordt het strafsysteem strenger gehandhaafd. Er komt een strenge controle op discriminatie op de arbeidsmarkt, met onder andere mystery-sollicitanten. Bij structurele discriminatie zijn er forse sancties. Ook worden er programma's ontwikkeld om werkgevers en uitzendbureaus bewuster te maken van hun vooroordelen en de discriminatiewetgeving.

Naar onze mening dekt dit punt al dezelfde lading, en kan punt 12 van hoofdstuk 5 dus verwijderd worden.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen.

34. Alleen OV ipv levensonderhoud

Indieners: Casey Disco (hoofdindieners), Landelijk Bestuur

Voorstel: Vervangen H5, punt 35

Huidige tekst: Kosten van dagelijks levensonderhoud, zoals kosten van vervoer en openbaar vervoer, zijn te hoog. We willen daarom naar een systeem waar het OV voor iedereen toegankelijk is.

Nieuwe tekst: Kosten voor het openbaar vervoer zijn voor veel mensen te hoog. We willen daarom naar een systeem waar het OV voor iedereen toegankelijk is.

Toelichting: In het punt wordt er alleen een oplossing aangedragen om de kosten van het OV toegankelijk te maken en niet andere vormen van levensonderhoud. Het lijkt ons daarom logisch om alleen het OV te noemen in de eerste zin

Pre-advies programmacommissie: Overnemen.

Hoofdstuk 6

35. VMBO'ers zijn net zo belangrijk als gymnasisten

Indieners: Casey Disco namens het Landelijk Bestuur

Voorstel: vervangen 6.5, 6.9 en 6.10

Huidige tekst:

*6.5. Vooroordelen, bijvoorbeeld over culturele of sociaal-economische achtergrond, mogen geen invloed hebben op schooladviezen. Vaker moet het voordeel van de twijfel worden gegeven zodat leerlingen een **hoger niveau** kunnen proberen. Kennisuitwisseling tussen basis-en middelbare schooldocenten is hierbij ook belangrijk om tot een juiste beslissing te komen.*

(...)

*6.9. Voor meer maatwerk kunnen leerlingen voortaan vakken waar ze goed in zijn op **hoger niveau** volgen en vakken die minder bij ze passen op **lager niveau** volgen. Op het diploma wordt per vak het niveau aangegeven.*

(...)

6.10. Er wordt aan het einde van het voortgezet onderwijs meer aandacht gegeven aan verschillende niveaus van **hoger onderwijs**. Een vwo-leerling hoeft niet per definitie naar de universiteit.

Nieuwe tekst:

6.5. Vooroordelen, bijvoorbeeld over culturele of sociaal-economische achtergrond, mogen geen invloed hebben op schooladviezen. Vaker moet het voordeel van de twijfel worden gegeven zodat leerlingen een **theoretisch niveau** kunnen proberen. Kennisuitwisseling tussen basis- en middelbare schooldocenten is hierbij ook belangrijk om tot een juiste beslissing te komen.

(...)

6.9. Voor meer maatwerk kunnen leerlingen voortaan vakken waar ze goed in zijn op het **ene niveau** en vakken waar ze minder goed in zijn op het **andere niveau** volgen. Op het diploma wordt per vak het niveau aangegeven.

(...)

6.10. Er wordt aan het einde van het voortgezet onderwijs meer aandacht gegeven aan verschillende niveaus van **vervolgonderwijs**. Een vwo-leerling hoeft niet per definitie naar de universiteit.

Toelichting: De termen "lager onderwijs" en "hoger onderwijs" zijn achterhaald en scheppen een onterecht waardeoordeel. Leerlingen van het vmbo zijn niet minder belangrijk en vaardig dan leerlingen van het gymnasium. Daarom moeten we de termen lager en hoger niet langer gebruiken om leerlingen in hokjes te stoppen.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen.**

36. Switchen van onderwijsniveau

Indieners: Lotte Meerhoff namens het Landelijk Bestuur

Voorstel: Toevoegen aan H6, punt 7

Huidige tekst: Er komt een brede brugklas van minstens twee jaar met divers aanbod aan activiteiten voor zelfontplooiing. Binnen deze brugklassen krijgen leerlingen van verschillende niveaus ook gemengd les bij vakken zoals gym en culturele en kunstzinnige vorming.

Nieuwe tekst: Er komt een brede brugklas van minstens twee jaar met divers aanbod aan activiteiten voor zelfontplooiing. Binnen deze brugklassen krijgen leerlingen van verschillende niveaus ook gemengd les bij vakken zoals gym en culturele en kunstzinnige vorming. **Ook na de brugklas wordt het makkelijker om nog van niveau te veranderen.**

Toelichting: Het veranderen van niveau moet makkelijker worden als blijkt dat het schooladvies een verkeerde inschatting was of bijvoorbeeld als een leerling zich later anders ontwikkeld. Door strenge eisen is het nu vaak niet makkelijk om naar een meer theoretisch niveau te gaan.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen.**

37. Informatica alleen verplicht in de onderbouw

Indieners: Marnix Suilen, Olaf Slomp, Remy van der Hoek, Joël van der Loo, Annemiek Zeelen, Toon Holman

Voorstel: Vervangen H6, punt 8

Huidige tekst: Informatica wordt een verplicht vak, waarbij er aandacht wordt besteed aan veiligheid op het web en bescherming van je privacy en **data**.

Nieuwe tekst: Informatica wordt een verplicht vak **in de onderbouw en een keuzevak in de bovenbouw**, waarbij er **naast basisvaardigheden ook** aandacht wordt besteed aan veiligheid op het web en bescherming van je privacy en **persoonlijke gegevens**

Toelichting: Informatica verplicht stellen in de onderbouw zorgt ervoor dat iedereen basiskennis van computers heeft. Leerlingen die zich verder willen verdiepen kunnen dit vak vervolgens in de bovenbouw kiezen.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen.**

38. Verwacht het Verwachte

Indieners: Bas Mekel

Voorstel: Toevoegen aan H6, punt 16

Huidige tekst: *DWARS is voor een Bindend Studietoelichting (BSA) van maximaal 40 punten in het eerste jaar. Hierbij zorgen scholen wel voor adequate persoonlijke begeleiding en wordt bij het bepalen van het BSA rekening gehouden met eventuele onvoorziene omstandigheden die in het eerste jaar zijn opgetreden.*

Nieuwe tekst: *DWARS is voor een Bindend Studietoelichting (BSA) van maximaal 40 punten in het eerste jaar. Hierbij zorgen scholen wel voor adequate persoonlijke begeleiding en wordt bij het bepalen van het BSA rekening gehouden met **voorziene en** eventuele onvoorziene omstandigheden die in het eerste jaar zijn opgetreden.*

Toelichting: Voor sommige mensen is al van te voren duidelijk dat een punteneis niet haalbaar is, maar met een aangepast schema kunnen zij mogelijk alsnog een studie voltooien.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen.**

39. Grammaticageneuzel

Indieners: Niels Goedegebure

Voorstel: Vervangen H6, punt 18

Huidige tekst: *Elk bachelor geeft toegang tot minstens een master zonder selectie aan poort.*

Nieuwe tekst: *Elke bachelor geeft toegang tot minstens **één** master zonder selectie aan de poort.*

Toelichting: Het is "elke bachelor" en niet "elk bachelor", omdat het "de bachelor" is [1]. Daarnaast is het in deze tekst waarschijnlijk de bedoeling te spreken over minstens één master zonder selectie aan de poort, en niet "minstens een master". Dit laatste kan namelijk ook worden opgevat als "minstens van het niveau master" (En wat komt na master? PhD?? De voucher van Rutte??).

[1] https://taaladvies.net/taal/advies/vraag/1563/elk_elke_mens/

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen.**

40. Alle onderwijsinstellingen hebben recht op krachtige medezeggenschap

Indieners: Oscar Jansen namens het Landelijk Bestuur

Voorstel: Toevoegen nieuw punt in H6, na punt 28

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: De mogelijkheid voor bijzondere onderwijsinstellingen om af te wijken van de normaal geldende regels voor de medezeggenschap wordt afgeschaft

Toelichting: Op dit moment is er wettelijk vastgelegd dat bijzondere (in de praktijk religieuze) onderwijsinstellingen ervoor kunnen kiezen om andere regels toe te passen op hun medezeggenschap, waardoor bijvoorbeeld opleidingscommissies minder rechten hebben. Wij willen dat deze uitzondering verdwijnt, en dat bijzondere onderwijsinstellingen zich dus altijd aan dezelfde regels moeten houden die nu ook voor normale onderwijsinstellingen gelden.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen.**

41. Ethiek op school

Indieners: Stijn Rombouts, Anna Robin Hogendoorn Streef, Maddy Vangangelt, Casey Kuilman, Thomas Duikersloot, Robin Rauws, Anne-Thaya Bonzet

Voorstel: Toevoegen aan H6, punt 39

Huidige tekst: *Levensbeschouwing wordt een verplicht onderdeel van het curriculum vanaf de basisschool. In deze vakken leren leerlingen over de diversiteit aan religieuze en seculiere levensbeschouwelijke en ethische stromingen.*

Nieuwe tekst: *Levensbeschouwing wordt een verplicht onderdeel van het curriculum vanaf de basisschool **en ethiek vanaf het voortgezet onderwijs.** In deze vakken leren leerlingen over de diversiteit aan religieuze en seculiere levensbeschouwelijke en ethische stromingen.*

Toelichting: In het huidig onderwijs komen leerlingen pas laat of helemaal niet met ethiek in aanraking. Leren over waarom mensen dingen goed, fout of rechtvaardig vinden is essentieel voor het begrijpen van de wereld om je heen. Daarom is het een goed idee om dit in het schoolsysteem vast te leggen.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen.

42. Cash voor de NPO

Indieners: Luuk Voncken, Martijn Staal, Bas Mekel, Emma den Brok, Frank Lemmers

Voorstel: Toevoegen aan H6, punt 46

Huidige tekst: *De publieke omroep wordt volledig reclamevrij, zowel op tv, radio als online. NPO3 blijft kinderprogramma's uitzenden.*

Nieuwe tekst: *De publieke omroep wordt volledig reclamevrij, zowel op tv, radio als online. NPO3 blijft kinderprogramma's uitzenden. **Het verlies aan inkomsten wordt gecompenseerd vanuit overheidsgelden.***

Toelichting: Het schrappen van reclames bij de NPO zal een grote inkomstenbron afsluiten die belangrijk is voor het maken van programma's. Om dit te compenseren is het belangrijk dat we investeren in de publieke omroep om te zorgen dat dit geen verkapte bezuiniging op de publieke omroep wordt.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen.

43. Sociale media openbreken

Indieners: Martijn Staal

Voorstel: Toevoegen nieuw punt in H6 na punt 50

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: *Om het netwerkeffect te beperken moeten socialemediaplatforms verplicht vrije en open standaarden gaan gebruiken om geautomatiseerde gegevensuitwisseling tussen platforms mogelijk te maken.*

Toelichting: De belangrijkste reden waarom mensen bij bepaalde socialemediaplatforms blijven, is omdat er geen uitweg is. Socialemediaplatforms zijn ommuurde tuinen waar content niet in of uit kan. Je kan je tweets niet op instagram zien en facebook evenementen niet op een ander platform. Dit heet het netwerkeffect. Om de monopolies van socialemediaplatforms open te breken, moet de overheid verplichten dat ze standaarden gaan gebruiken om posts en andere gegevens onderling uit te wisselen. Zo is er ook ruimte voor nieuwe, kleinere platforms. Daarnaast maakt het ons minder afhankelijk van Amerikaanse techgiganten voor onze internetervaring.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen.

Hoofdstuk 7

44. Tekstueel amendement: Quotum cismannen 1

Indiener: Max de Blank

Voorstel: Vervangen in H7, punt 2

Huidige tekst: *Om een impuls te geven die de kloof versneld overbrugt, wordt een tijdelijk maximumquotum op de kieslijsten van politieke partijen ingevoerd van 60% voor **mannen**.*

Nieuwe tekst: *Om een impuls te geven die de kloof versneld overbrugt, wordt een tijdelijk maximumquotum op de kieslijsten van politieke partijen ingevoerd van 60% voor **mannen**.*

Toelichting: Trans mannen moeten niet worden uitgesloten door een quotum dat emancipatie op het gebied van gender dient.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen. Graag samenvoegen met 'quotum cismannen 2 (47)'

45. Mainstreaming van gender en diversiteit

Indiener: Max de Blank

Voorstel: toevoegen aan H7, na punt 2

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: *Bij nieuw beleid en beleidsevaluaties moet altijd getoetst worden wat de impact is op ongelijkheid tussen verschillende groepen op basis van kenmerken zoals gender, etniciteit, seksuele oriëntatie of leeftijd. Dit gebeurt vanuit intersectioneel perspectief.*

Toelichting: Deze zogenaamde gender mainstreaming wordt steeds vaker gebruikt, vooral op Europees niveau, en werkt daar goed.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen

46. Seksisme in de media

Indiener: Max de Blank

Voorstel: toevoegen aan H7, punt 6

Huidige tekst: *De publieke omroepen hebben een taak in het inclusief maken van de samenleving. Daarom mogen **racisme en discriminatie** hier geen rol spelen. Verschillende perspectieven zijn welkom, zolang deze niet gebaseerd zijn op haat en uitsluiting.*

Nieuwe tekst: *De publieke omroepen hebben een taak in het inclusief maken van de samenleving. Daarom mogen **racisme, seksisme en discriminatie** hier geen rol spelen. Verschillende perspectieven zijn welkom, zolang deze niet gebaseerd zijn op haat en uitsluiting.*

Toelichting: Omdat racisme specifiek wordt benoemd, is het voor de volledigheid ook goed om seksisme expliciet te benoemen. Ook seksisme komt nog al te vaak voor in de media.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen.

47. Tekstueel amendement: Quotum cismannen 2

Indiener: Max de Blank

Voorstel: Vervangen in H7, punt 10

Huidige tekst: *Er wordt een maximumquotum ingesteld voor alle organisaties met meer dan 100 werknemers, zowel in de publieke als private sector. Maximaal 60% van de managers vanaf de middenlaag mag **man** zijn.*

Nieuwe tekst: *Er wordt een maximumquotum ingesteld voor alle organisaties met meer dan 100 werknemers, zowel in de publieke als private sector. Maximaal 60% van de managers vanaf de middenlaag mag **cisman** zijn.*

Toelichting: Transmannen moeten niet worden uitgesloten door een quotum dat emancipatie op het gebied van gender dient.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen**. Graag samenvoegen met 'quotum cismannen 1'

48. Lekker voor de kids zorgen

Indieners: Miriam Shaw namens het Landelijk Bestuur

Voorstel: Vervangen punt 11

Huidige tekst: *Het ouderschapsverlof rondom geboorte wordt uitgebreid. De eerste vier weken na de geboorte krijgen alle ouders verlof. **Daarnaast mogen twee ouders nog twaalf weken verlof opnemen naar eigen inzicht.***

Nieuwe tekst: *Het ouderschapsverlof rondom geboorte wordt uitgebreid. De eerste vier weken na de geboorte krijgen alle ouders verlof. **Ouders krijgen 24 weken verlof wat zij naar eigen inzicht onderling mogen verdelen.***

Toelichting: We willen een verruiming voor het zwangerschapsverlof en ook dat deze extra weken niet alleen mogen verdeeld worden door twee ouders. Ouders mogen naar eigen inzicht deze weken verdelen want wat voor het ene gezin goed werkt kan voor een andere niet handig zijn. Langer thuisblijven na de geboorte van een kind heeft veel voordelen waaronder de mogelijkheid om een sterkere band op te bouwen en ook kunnen ouders elkaar steunen in een zware tijd.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen**.

49. Geautomatiseerde besluitvorming

Indieners: Martijn Staal

Voorstel: Vervangen punt 17

Huidige tekst: *Er moet meer aandacht naar de negatieve gevolgen van **algoritmes**. Algoritmes die tot discriminatie en etnische profilering kunnen leiden moeten regelmatig worden getoetst en aangepast om dit tegen te gaan.*

Nieuwe tekst:

*Er moet meer aandacht naar de negatieve gevolgen van **geautomatiseerde besluitvorming**. **Geautomatiseerde besluitvorming** die tot discriminatie en etnische profilering kan leiden, moet regelmatig worden getoetst en aangepast om dit tegen te gaan.*

Toelichting:

Het woord 'algoritme' is in deze context een holle frase. Door dit te vervangen in 'geautomatiseerde besluitvorming' is duidelijker wat we bedoelen.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen**.

50. Geslachtsregistratie in medische dossiers

Indiener: Max de Blank

Voorstel: vervangen H7, punt 18

Huidige tekst: *"De overheid stopt met gender- en geslachtsregistratie. **Deze informatie wordt een bijzonder persoonsgegeven en wordt alleen opgeslagen in medische dossiers.**"*

Nieuwe tekst: *"De overheid stopt met gender- en geslachtsregistratie. **Deze informatie wordt een bijzonder persoonsgegeven. In medische dossiers worden alleen geslachtsgerelateerde kenmerken opgeslagen.**"*

Toelichting: Niet iedereen heeft geslachtsgerelateerde kenmerken die slechts bij één geslacht 'horen'.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen**

51. Juridische geslachtswijziging

Indiener: Max de Blank

Voorstel: toevoegen nieuw punt H7, na punt 18

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: *Zolang de overheid nog wel geslacht registreert, moet het wijzigen van je juridische geslacht zonder deskundigheidsverklaring mogelijk zijn. Dit geldt voor iedereen ongeacht leeftijd en ook voor een wijziging naar het geslacht 'X'.*

Toelichting: Het huidige wetsvoorstel van minister Dekker omtrent afschaffing van de deskundigheidsverklaring geldt alleen voor mensen vanaf 16 jaar, terwijl ook trans jongeren onder de 16 hiervan gebruik willen maken. Bovendien is een verandering naar het geslacht 'X' (bijvoorbeeld voor non-binaire en genderqueer personen) momenteel in de praktijk alleen mogelijk na een lange en dure rechtzaak, wat slechts enkelen met succes is gelukt.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen

52. What's in a name

Indieners: Frank Lemmers

Voorstel: Toevoegen H7, na punt 18

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: *Ambtenaren mogen geen namen meer weigeren bij geboorte of wijziging, behalve als deze duidelijk ongepast zijn. Het wordt gratis en makkelijker om een (achter)naam te veranderen.*

Toelichting: Ambtenaren bij de burgerlijke stand kunnen nu naar eigen inzicht een naam weigeren, als deze vinden dat bijvoorbeeld een naam niet bij het gender van een kind past.

Voor het wijzigen van een achternaam bestaan strenge voorwaarden, bijvoorbeeld aangetoond zwaar psychisch leed of een uitstervende familietak.

Dit voorstel geeft meer autonomie aan mensen over hun eigen naam, wat een belangrijk deel is van identiteit. In de VS is naamswijziging bijvoorbeeld bij rechtbanken mogelijk, zonder dat ambtenaren een laatste woord hebben. Dit voorstel sluit tenslotte aan bij het stoppen van gender- en geslachtsregistratie.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen

Hoofdstuk 8

53. Hogesnelheidslijnen buiten de randstad

Indiener: Max de Blank

Voorstel: Vervangen H8, punt 8

Huidige tekst: Binnen Nederland wordt er geïnvesteerd in nieuwe hogesnelheidsverbindingen tussen de randstad en de steden daarbuiten, bijvoorbeeld door een hogesnelheidslijn tussen Amsterdam en Groningen aan te leggen.

Nieuwe tekst: Binnen Nederland wordt er geïnvesteerd in nieuwe hogesnelheidsverbindingen tussen grote steden, bijvoorbeeld door een hogesnelheidslijn tussen Amsterdam en Groningen aan te leggen.

Toelichting: Niet alleen verbindingen van en naar de randstad zijn belangrijk, maar ook verbindingen tussen verschillende steden die buiten de randstad liggen.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen

54. Veilig vroemen

Indieners: Oscar Jansen (hoofdindieners), Landelijk Bestuur

Voorstel: Vervangen hfd 8, punt 12

Huidige tekst: Langzaam rijden is goed voor de natuur, het klimaat, het aantal ongelukken en je gemoedstoestand. Daarom wordt op alle autosnelwegen de maximumsnelheid 90 kilometer per uur

Nieuwe tekst: Langzaam rijden is goed voor de natuur, het klimaat, het aantal ongelukken en je gemoedstoestand. Daarom wordt op alle wegen de maximumsnelheid ten hoogste 90 kilometer per uur.

Toelichting: We ondersteunen de strekking van het originele voorstel, maar merken wel op dat het geen invloed zou hebben op autowegen (waar de maximumsnelheid nu vaak 100 km/uur is.) Daarnaast zou het originele voorstel ook betekenen dat de maximumsnelheid op snelwegen waar deze nu lager is dan 90 km/uur is verhoogd zou worden. Deze aanpassing biedt een oplossing voor beide punten.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen.**

55. Meer natuur meer beter

Indieners: Emma den Brok

Voorstel: Vervangen H8, punt 25

Huidige tekst: *Bij het beheren van de natuur zijn de uitgangspunten **stabiliteit** en diversiteit. Natuurgebieden worden zoveel mogelijk met elkaar verbonden en gaan vloeiend over in landbouwgebied en stadsparken.*

Nieuwe tekst: *Bij het beheren van de natuur zijn de uitgangspunten **behoud, uitbreiding** en diversiteit. Natuurgebieden worden zoveel mogelijk met elkaar verbonden en gaan vloeiend over in landbouwgebied en stadsparken.*

Toelichting: We hebben in Nederland zo weinig natuur dat het wel erg onambiteus is om alleen in te zetten op stabiliteit en niet ook op uitbreiding.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen.**

Hoofdstuk 9

56. Biologisch is niet altijd beter

Indieners: Emma den Brok

Voorstel: Vervangen H9, punt 3

Huidige tekst: ***Niet-biologische landbouw wordt uitgefaseerd door middel van een heffing op alle niet-biologische producten. Hoe meer kunstmest en bestrijdingsmiddelen er gebruikt worden, hoe hoger de heffing. Het geld dat hierbij vrijkomt wordt geïnvesteerd in het sluiten van de stikstof- en fosfaatkringloop.***

Nieuwe tekst: ***Er komt een heffing op kunstmest en niet-biologische bestrijdingsmiddelen - hoe meer ze worden gebruikt, hoe hoger de heffing. Het geld dat hierbij vrijkomt wordt geïnvesteerd in het sluiten van de stikstof- en fosfaatkringloop.***

Toelichting: Voorschriften voor biologische landbouw zijn soms onlogisch omdat ze opgesteld zijn door geitenwollensokjes, en leiden niet per definitie tot een duurzamere landbouw (aangezien het ook veel meer grond eist). Kunstmest en niet-biologische bestrijdingsmiddelen dienen uiteraard wel verminderd te worden.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen.**

57. Planten zijn ook Biodiversiteit

Indieners: Hessel Hoekstra, Marijn Snijders, Martjin Staal

Voorstel: Toevoegen aan H9, punt 27

Huidige tekst: *Om de biodiversiteit te bevorderen wordt natuurinclusief bouwen de standaard. Zo komt er ook in de stad ruimte voor vogels, insecten en leven in het water.*

Nieuwe tekst: *Om de biodiversiteit te bevorderen wordt natuurinclusief bouwen de standaard. Zo komt er ook in de stad ruimte voor **planten**, vogels, insecten en leven in het water.*

Toelichting: Planten zijn belangrijke factoren binnen een ecosysteem. Al het dierlijke leven is ervan afhankelijk. Ook vallen bijvoorbeeld groene daken en verticale tuinen onder natuurinclusief bouwen, waarbij letterlijk ruimte wordt gemaakt voor planten. Daarom willen wij graag dat er toegevoegd wordt dat er ook ruimte voor planten komt.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen. De programmacommissie is ook groot fan van planten.

Hoofdstuk 10

58. Anticonceptie voor iedereen

Indieners: Miki Koning, Manon Janssen, Anna Robin Hogendoorn Streef, Maddy Vangangelt, Casey Kuilman, Thomas Duikersloot, Robin Rauws

Voorstel tot: Vervangen H10, punt 5

Huidige tekst: *Anticonceptie is een gedeelde verantwoordelijkheid. Daarom moeten anticonceptiemiddelen, barrièremethoden en sterilisatie terugkeren in het basispakket voor iedereen, ongeacht leeftijd."*

Nieuwe tekst: *Anticonceptie is een gedeelde verantwoordelijkheid. Daarom moeten anticonceptiemiddelen, barrièremethoden en sterilisatie terugkeren in het basispakket voor iedereen, ongeacht leeftijd, **geslacht of gender**.*

Toelichting: Dit moet benadrukt worden. Anticonceptie moet er echt voor iedereen zijn. Er zijn bijvoorbeeld interessante ontwikkelingen op het gebied van anticonceptie voor zaadcellen, die een grote kans hebben om nog relevanter te worden in de komende jaren dat dit programma er zal zijn. Er moet ook benadrukt worden dat geslacht en gender niet hetzelfde zijn, en er bijvoorbeeld ook mannen en nonbinaire mensen zijn met een vruchtbare baarmoeder die veilige seks moeten kunnen hebben.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen.

59. Mannenpil

Indiener: Max de Blank

Voorstel: Toevoegen aan H10, punt 5

Huidige tekst: *Anticonceptie is een gedeelde verantwoordelijkheid. Daarom moeten anticonceptiemiddelen, barrièremethoden en sterilisatie terugkeren in het basispakket voor iedereen, ongeacht leeftijd.*

Nieuwe tekst: *Anticonceptie is een gedeelde verantwoordelijkheid. Daarom moeten anticonceptiemiddelen, barrièremethoden en sterilisatie terugkeren in het basispakket voor iedereen, ongeacht leeftijd. **Ook komt er meer geld voor onderzoek naar nieuwe vormen van anticonceptie, zoals de mannenpil.***

Toelichting: Onderzoek naar de mannenpil is gestaakt omdat deze te veel bijwerkingen zou hebben, terwijl deze bijwerkingen niet ernstiger waren dan de bijwerkingen bij de pil voor vrouwen.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen

60. Gratis soa-testen

Indiener: Max de Blank

Voorstel: Toevoegen aan H10, nieuw punt na punt 5

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: Soa-testen worden gratis en toegankelijk voor iedereen.

Toelichting: Op dit moment zijn soa-testen alleen gratis bij de GGD voor zogenaamde risicogroepen. Anderen moeten hiervoor tot wel honderden euro's betalen bij het testen voor meerdere soa's. Toegankelijkheid van soa-testen is een belangrijk preventiemiddel.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen.

61. Antibioticaresistentie

Indiener: Niels Goedegebure

Voorstel: Toevoegen na H10, punt 10

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: *Bacteriële antibioticaresistentie is een van de grootste bedreigingen voor een gezonde toekomst. Nederland moet aansturen op het drastisch terugdringen van onnodig antibioticagebruik in de rest van Europa. Ook komt er subsidie voor onderzoek en ontwikkeling van nieuwe medicijnen tegen resistente bacteriën.*

Toelichting: Omdat antibiotica te veel wordt gebruikt werkt steeds meer antibiotica steeds slechter op bacteriën. De WHO (Wereldgezondheidsorganisatie) ziet antibioticaresistentie als "Een van de grootste hedendaagse bedreigingen voor wereldwijde gezondheid, voedselzekerheid en ontwikkeling". Om antibiotica nog zo lang mogelijk werkzaam te houden voor het bestrijden van ziektes is het van groot belang het gebruik zo veel mogelijk te beperken. Nederland doet het, zeker bij menselijk gebruik, relatief goed, maar in de rest van Europa wordt nog te veel onnodig antibiotica voorgeschreven. Ook zijn er te weinig nieuwe medicijnen in ontwikkeling om het probleem op de lange termijn voor te zijn.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen.

62. Verbod op niet-medisch noodzakelijke ingrepen op intersekse baby's

Indiener: Max de Blank

Voorstel: toevoegen nieuw punt H10, na punt 20

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: "Niet-medisch noodzakelijke ingrepen op intersekse baby's worden per wet verboden en strafbaar gesteld."

Toelichting: Het komt voor dat intersekse babys geopereerd worden om hun geslachtskenmerken in lijn te krijgen met de geslachtskenmerken die als "normaal" worden geacht voor mannen of vrouwen. Deze ingrepen zijn meestal medisch niet noodzakelijk. Bovendien zijn ze vaak zeer schadelijk voor de (mentale) gezondheid van veel intersekse personen en de ontwikkeling van hun genderidentiteit in hun jeugd en volwassen leven. Daarom kan dit worden gezien als een vorm van genitale verminking.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen.

Hoofdstuk 11

63. Misbruik aanpak geweld tegen de politie

Indiener: Max de Blank

Voorstel: Vervangen Hoofdstuk 11, punt 2

Huidige tekst: Mensen die hulpdiensten **en politie** hinderen in hun werkzaamheden worden steviger aangepakt. De straffen hiervoor worden verzwaaard.

Nieuwe tekst: Mensen die hulpdiensten hinderen in hun werkzaamheden worden steviger aangepakt. De straffen hiervoor worden verzwaaard.

Toelichting: Het steviger aanpakken van geweld tegen de politie kan worden misbruikt bij het legitimeren van politiegeweld en het onderdrukken van verzet daartegen. In andere gevallen valt de politie al binnen de genoemde term "hulpdiensten".

Pre-advies programmacommissie: Overnemen.

64. Politiegeweld en discriminatie

Indiener: Max de Blank

Voorstel: Toevoegen aan H11, nieuw punt na punt 2

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: Veiligheid moet er zijn voor iedereen binnen onze rechtsstaat. Ook voor wie met de politie te maken krijgt of bij de politie werkt. Daarom worden racisme, seksisme en andere vormen van discriminatie en uitsluiting bij de politie niet getolereerd. Disproportioneel politiegeweld en etnisch profileren worden aangepakt en klokkenluiders worden beter beschermd.

Toelichting: Er wordt niet adequaat opgetreden tegen deze problemen en klokkenluiders worden de mond gesnoerd.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen.

65. Cyber is een holle phrase

Indiener: Martijn Staal

Voorstel: Vervangen H11, punt 7

Huidige tekst: *Cybercrime wordt zo veel mogelijk voorkomen door middel van betere voorlichting op scholen en in mediacampagnes. Ook gaat de overheid actief informatie verspreiden over cybercrime. Daarnaast krijgt de **cyberafdeling** van de politie extra budget om mensen aan te nemen en op te leiden.*

Nieuwe tekst: *Cybercrime wordt zo veel mogelijk voorkomen door middel van betere voorlichting op scholen en in mediacampagnes. Ook gaat de overheid actief informatie verspreiden over cybercrime. Daarnaast krijgt de **cybercrimeafdeling** van de politie extra budget om mensen aan te nemen en op te leiden.*

Toelichting: 'cyber' is een holle phrase. Noem het alsjeblieft gewoon een cybercrimeafdeling.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen.

66. Geweld tegen LHBTQIA+'ers

Indiener: Max de Blank

Voorstel: Toevoegen aan H11, punt 9

Huidige tekst: Racistisch, seksistisch en religieus geweld zijn ontoelaatbaar en worden nog te weinig als zodanig bijgehouden en aangepakt. Dat moet veranderen. Met meer accurate cijfers moet naar een aanpak bij de bron worden gezocht.

Nieuwe tekst: Racistisch, seksistisch en religieus geweld, **en geweld tegen LHBTQIA+'ers** zijn ontoelaatbaar en worden nog te weinig als zodanig bijgehouden en aangepakt. Dat moet veranderen. Met meer accurate cijfers moet naar een aanpak bij de bron worden gezocht.

Toelichting: Ook geweld tegen LHBTQIA+'ers verdient extra aandacht.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen.

67. Strafbaarstelling seks tegen de wil

Indiener:

Voorstel: Toevoegen aan H11, als nieuw punt na punt 9

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: "Ook seks zonder instemming waarbij geen dwang wordt toegepast, wordt juridisch onder verkrachting geschaard. Hiervoor gelden dezelfde straffen."

Toelichting: Het huidige wetsvoorstel van minister Grapperhaus dat seks tegen de wil zonder dwang strafbaar moet gaan stellen, ziet dit als een lichter vergrijp met lagere straffen dan verkrachting met dwang. Gelijkstelling van seks tegen de wil en verkrachting is in lijn met het Verdrag van Istanbul.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen.

68. Internationale boeven vangen

Indieners: Miriam Shaw namens het Landelijk Bestuur

Voorstel: Toevoegen aan H11, punt 12

Huidige tekst: *Internationale samenwerking kan noodzakelijk zijn om onveiligheid tegen te gaan, bijvoorbeeld bij het voorkomen van terroristische aanslagen en het bestrijden van terroristische netwerken. In deze gevallen mogen inlichtingendiensten en politiediensten in principe samenwerken.*

Nieuwe tekst: *Internationale samenwerking kan noodzakelijk zijn om onveiligheid tegen te gaan, bijvoorbeeld bij het voorkomen van terroristische aanslagen en het bestrijden van terroristische netwerken. In deze gevallen mogen inlichtingendiensten en politiediensten in principe samenwerken. **Om mensen die misdaden hebben gepleegd te kunnen vervolgen, kan Europese en internationale samenwerking gebruikt worden. Dit, zodat criminelen niet ergens anders op vrije voeten blijven en criminele activiteiten niet kunnen voortzetten.***

Toelichting: Het stuk dat toegevoegd wordt is overgenomen vanuit hoofdstuk 1, punt 6. Dit willen we doen omdat het beter onder Veiligheid voor Iedereen valt dan onder het Een Rechtvaardige en Democratische Basis.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen. We stellen voor dat de indieners amenderen H1, punt 6 geheel te schrappen.

69. Laat gegevens van inlichtendiensten niet op straat belanden

Indieners: Oscar Jansen (hoofdindiener), Landelijk Bestuur

Voorstel: vervangen hfd 11 punt 13

Huidige tekst: *Voor de uitwisseling van informatie gelden strengere voorwaarden. Het delen van informatie moet gericht gebeuren, zodat onschuldige burgers buiten schot blijven. Ook deelt Nederland alleen gegevens met landen waar democratische controle en persvrijheid is.*

Nieuwe tekst: *Voor de uitwisseling van informatie gelden strengere voorwaarden. Het delen van informatie moet gericht gebeuren, zodat onschuldige burgers buiten schot blijven. Ook deelt Nederland alleen gegevens met landen waar democratische controle, persvrijheid **en gelijkwaardige gegevensbescherming** is*

Toelichting: Het heeft geen zin als in Nederland de inlichtingsdiensten zorgvuldig met gegevens van – personen omgaan maar na het delen van deze informatie buitenlandse inlichtingendiensten dit niet doen. Daarom willen we het zorgvuldig beschermen van gegevens als extra eis stellen om informatie met buitenlandse inlichtingendiensten te delen.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen.

70. Interventies binnen internationaal recht

Indieners: David Tempelman namens de Commissie Internationaal

Voorstel: Vervangen H11, punt 14

Huidige tekst: *Soms zijn interventies een noodzakelijk kwaad als laatste redmiddel. DWARS vindt militaire buitenlandse interventies alleen gerechtvaardigd bij een dreigende genocide en bij het waken over een veilige zone voor onschuldige burgers in een oorlogsgebied. **Bij dit soort ingrijpen worden de regels van just war nageleefd.***

Nieuwe tekst: *Soms zijn interventies een noodzakelijk kwaad als laatste redmiddel. DWARS vindt militaire buitenlandse interventies alleen gerechtvaardigd bij een dreigende genocide en bij het waken over een veilige zone voor onschuldige burgers in een oorlogsgebied. **Dit soort interventies worden altijd binnen het internationaal recht en de regels van just war uitgevoerd.***

Toelichting: Het internationaal recht bestaat niet zonder reden en voorkomt dat staten op eigen subjectieve maatstaven gaan interveniëren. Het zou toch bijzonder onwenselijk zijn als organisaties als de NAVO op eigen houtje interventies zouden uitvoeren...

Pre-advies programmacommissie: Overnemen

71. Aansluiten VN verdrag verbod kernwapens

Indieners: Pim van der Werff namens het Landelijk Bestuur

Voorstel: Toevoegen aan H11, punt 15

Huidige tekst: *DWARS wil een wereld die vrij is van nucleaire, chemische en biologische wapens. Het gebruik van deze middelen is nooit te rechtvaardigen. Nederland moet actief bijdragen aan het uitbannen van deze wapens. De kernwapens in Volkel worden teruggegeven aan de Verenigde Staten of ontmanteld.*

Nieuwe tekst: *DWARS wil een wereld die vrij is van nucleaire, chemische en biologische wapens. Het gebruik van deze middelen is nooit te rechtvaardigen. Nederland moet actief bijdragen aan het uitbannen van deze wapens, **en zich aansluiten bij het VN verdrag inzake het verbod op kernwapens.** De kernwapens in Volkel worden teruggegeven aan de Verenigde Staten of ontmanteld.*

Toelichting: Door het verdrag inzake het verbod op kernwapens specifiek te noemen in het programma, geeft het punt naast algemene bedoelingen een concreet voorstel tot actie.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen.

72. Ethische kaders ontwikkelen en toepassing kunstmatige intelligentie

Indieners: Marnix Sullen, Gwen Berntsen Remy van der Hoek, Bram Koers, Jimke Laarhuis, Toon Holman

Voorstel: Vervang Hfd 11, punt 19

Huidige tekst: *Er komen wereldwijd ethische kaders voor de **ontwikkeling** van kunstmatige intelligentie. Hierin krijgen veiligheid, privacy en transparantie de prioriteit.*

Nieuwe tekst: *Er komen wereldwijd ethische kaders voor de **ontwikkeling en toepassing** van kunstmatige intelligentie. Hierin krijgen veiligheid, privacy en transparantie de prioriteit.*

Toelichting: Om te voorkomen dat iemand zich hier onderuit probeert te maken door te stellen dat ze kunstmatige intelligentie alleen gebruiken en niet (zelf) ontwikkelen.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen.

73. Bescherming kwetsbare vluchtelingen

Indiener: Max de Blank

Voorstel: Toevoegen aan H11, nieuw punt na punt 23

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: Er komt meer aandacht en bescherming voor extra kwetsbare groepen vluchtelingen. LHBTQIA+-vluchtelingen worden niet langer teruggestuurd omdat ze niet voldoen aan de criteria van de IND. Veiligheid van de vluchteling staat centraal."

Toelichting: Op dit moment worden queer vluchtelingen te vaak teruggestuurd naar onveilige gebieden omdat ze "niet homo genoeg" zouden zijn.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen.**

Hoofdstuk 12

74. LHBT<< I >> Q

Indieners: Commissie Internationaal

Voorstel: vervangen H12, in de inleiding

Huidige tekst: "...LHBTQ+'ers..."

Nieuwe tekst: "...LHBTIQ+'ers..."

Toelichting: LHBTI+ of LHBTIQ+ (lhbti'ers) zijn de gangbare afkortingen in het Nederlands, bijvoorbeeld gebruikt door het COC. Bovendien ondergaan juist intersekse mensen erg veel onderdrukking (bv onnodige medische verminking als kind) in veel landen.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen.**

75. Nederland en de Europese Unie is meervoud

Indieners: David Tempelman namens de Commissie Internationaal

Voorstel: vervangen H12, punt 8

Huidige tekst: *Nederland en de Europese Unie **gaat** actief lobbyen voor hervormingen binnen het IMF. Het besluitvormingsproces moet losgekoppeld worden van de financiële bijdragen. Het IMF moet bijdragen aan een stabiele en duurzame wereldeconomie.*

Nieuwe tekst: *Nederland en de Europese Unie **gaan** actief lobbyen voor hervormingen binnen het IMF. Het besluitvormingsproces moet losgekoppeld worden van de financiële bijdragen. Het IMF moet bijdragen aan een stabiele en duurzame wereldeconomie.*

Toelichting: Zie titel.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen.**

76. Europees Parlement met Hoofdletters

Indieners: Bram Koers

Voorstel: vervangen H12, punt 14

Huidige tekst: *Het Europees **p**arlement verhuist niet meer maandelijks naar Straatsburg. Iedere vergadering van het **p**arlement vindt voortaan in Brussel plaats.*

Nieuwe tekst: *Het Europees **P**arlement verhuist niet meer maandelijks naar Straatsburg. Iedere vergadering van het **P**arlement vindt voortaan in Brussel plaats.*

Toelichting: Hoofdlettergebruik. Eerste aanpassing is noodzakelijk, tweede niet per se maar is mooier.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen.**

77. Titel Fundamentele Europese waarden

Indieners: Commissie Internationaal

Voorstel: vervangen H12, punt 15

Huidige tekst: Het Europees Hof van Justitie krijgt meer bevoegdheden om in te grijpen bij schending van de fundamentele Europese waarden, waaronder mensenrechten, democratie, vrijheid van de pers en onafhankelijke rechtspraak. De taak van het opleggen van schorsingen en sancties wordt overgedragen aan het Hof.

Nieuwe tekst: De verantwoordelijkheid en competenties voor het handhaven van fundamentele Europese waarden als mensenrechten, democratie, vrijheid van de pers en onafhankelijke rechtspraak worden van de Europese Raad overgedragen naar het Hof van Justitie van de Europese Unie.

Toelichting: De huidige tekst impliceert dat er niet genoeg middelen zijn om dit te handhaven. Het probleem is echter dat er wel toereikende middelen zijn, maar dat de toepassing van die middelen politiek onmogelijk is door de huidige structuur.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen.

78. Laat het Europees Leger niet ten onder gaan

Indieners: David Tempelman namens de Commissie Internationaal

Voorstel: toevoegen aan H12, punt 18

Huidige tekst: *De afhankelijkheid van de NAVO wordt afgebouwd door verregaande Europese defensiesamenwerking. Hiertoe worden defensie-eenheden van lidstaten op elkaar afgestemd waardoor zij zich beter kunnen specialiseren. Hierdoor neemt effectiviteit toe en worden onnodige kosten bespaard.*

Nieuwe tekst: *De afhankelijkheid van de NAVO wordt afgebouwd door verregaande Europese defensiesamenwerking, **waarbij op termijn gestreefd wordt naar een Europees leger.** Hiertoe worden defensie-eenheden van lidstaten op elkaar afgestemd waardoor zij zich beter kunnen specialiseren. Hierdoor neemt effectiviteit toe en worden onnodige kosten bespaard.*

Toelichting: Een vorig congres heeft met overgrote meerderheid een wijzigingsvoorstel aangenomen om het Europees leger in het DWARS programma te krijgen. Het is raar om dit nu ineens uit het programma te halen, zeker omdat dit op het gebied van efficiëntie, veiligheid en Europese autonomie op termijn veel mogelijkheden biedt. Daarnaast zal het gezamenlijke karakter van de besluitvorming voor interventies met een Europees Leger voorkomen dat landen op eigen houtje militair in zullen grijpen

Pre-advies programmacommissie: Overnemen.

79. Effectief proxy-oorlogen bestrijden

Indieners: Commissie internationaal

Voorstel: Vervangen H12, punt 24

Huidige tekst: *DWARS vindt dat Nederland bondgenoten moet aanspreken wanneer zij (mede)verantwoordelijk zijn voor proxyoorlogen en de daarbij behorende mensenrechtenschendingen en misdaden tegen de mensheid.*

Nieuwe tekst: *DWARS vindt dat Nederland maatregelen moet nemen tegen landen die (mede)verantwoordelijk zijn voor proxyoorlogen en de daar onvermijdelijk bij behorende mensenrechtenschendingen en misdaden tegen de mensheid. **Daarnaast moet Nederland elke eigen bijdrage aan proxyoorlogen stopzetten en ernaar streven als gehele EU hetzelfde te doen.***

Toelichting: Alleen aanspreken is nietszeggend en pure symboolpolitiek. Dit verandert niks voor de mensen die letterlijk aan flarden worden gebombardeerd of uitgehongerd worden voor een geopolitiek spelletje. Om hier echt iets aan te veranderen, moeten de daders hier negatieve gevolgen door ervaren. De eerste stap voor Nederland zou zijn om op te houden een van de daders te zijn. (Zo patrouilleren Nederlandse schepen namens Bahrain de kust van Iran en bewapent Nederland jihadisten in Syrië).

Pre-advies programmacommissie: Overnemen.

80. Bespaar ruimte, schrap onnodige punten 2

Indieners: David Tempelman namens de Commissie Internationaal

Voorstel: Verwijderen H12, punt 31

Huidige tekst: *De besteding van hulp gelden wordt afgestemd met andere landen zodat het geld efficiënter besteed wordt*

Nieuwe tekst: -

Toelichting: Uiteraard hartstikke goed dat je je hulp gelden afstemt met andere landen, maar niemand is daar natuurlijk tegen en het voegt dus weinig toe om dit in het programma te zetten. Deze ruimte kunnen we beter besteden, zeker omdat er een paar andere belangrijkere punten over ontwikkelingssamenwerking nog missen.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen**

PRE-AMENDEMENTEN SESSIE 1

Voorblad

81. Een echte DWARSe werktitel

Indieners: Freija de Hair

Voorstel tot vervangen: werktitel - Peace, love en kikkererwten

Naar: Peace, love en wraps

Toelichting: Iedere DWARSer weet dat wraps onontkoombaar bij DWARS horen, wat minder zo is bij kikkererwten.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden**. De voorgestelde tekst bevat een leugen: we hebben als commissie de werktitel 'Peace, Love en Kikkererwten' gekozen op basis van ons eigen dieet. Het zou misleidend zijn om dat aan te passen.

82. Voorpaginafoto

Indieners: Freija de Hair, Jens Bosman

Voorstel: Vervangen voorpagina
[Plaatje van cacao boon]

Door: voorpagina
[een andere foto van een etenswaar dat gedeeld wordt]

Toelichting: Van de foto nu is het onduidelijk wat erop staat en het ziet er niet per se smakelijk uit. Het lijkt ons belangrijk dat dit mooie politieke programma eveneens een mooie voorkant heeft die dit uitstraalt.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden**. De foto van de cacao boon die gedeeld wordt heeft een veelvuldige symbolische waarde. Omdat cacao niet in Nederland geproduceerd wordt, staat de vrucht symbool voor internationale solidariteit en handel. Cacaobonen zijn lastig te telen en de arbeidsomstandigheden van de productie zijn nog te vaak slecht. Dit accentueert de grote mondiale problemen van duurzaamheid en armoede alsook onze ambities om deze problemen op te lossen. Het delen van de vrucht komt overeen met het woord 'delen' in de titel van het programma. De levendige kleur van de boom valt brengt de vrucht naar een centrale plek en de vrucht past precies in het midden van de omslag.

Mocht dit amendement worden doorgezet (wat we sterk afraden), dan zien we graag een alternatieve foto, aangeleverd in een bruikbaar formaat en hoge resolutie.

Hoofdstuk 1

83. Goed Hoor, zo'n Grondwettelijk Hof

Indieners: Bram Koers

Voorstel: Toevoegen nieuw punt na H1 punt 2

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: *De Hoge Raad krijgt de bevoegdheid om wetten te toetsen op constitutionaliteit.*

NB: Als de Eerste Kamer niet wordt afgeschaft, toevoegen na deze zin: "Deze bevoegdheid wordt bij de Eerste Kamer weggehaald."

Toelichting: Rechters wetten laten toetsen op constitutionaliteit is in veel landen al de normaalste zaak van de wereld. Het zorgt ervoor dat wetten daadwerkelijk constitutioneel zijn, wat altijd prettig is. De huidige manier van Nederland om dit te regelen via de Eerste Kamer is zeer ontoereikend en niet-bestaand als mijn amendement om de EK af te schaffen wordt aangenomen.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden.** De Programmacommissie geeft de voorkeur aan het amendement van Martijn Staal (amendement 2: Constitutionele Toetsing) op dit punt, omdat dat alle rechters in staat stelt te toetsen aan de grondwet, in plaats van alleen een constitutioneel hof.

84. De UVRM is geen verdrag

Indieners: Martijn Staal, Luuk Voncken

Voorstel: Verwijderen in punt 5 (rechtsstaat)

DWARS wil dat de volgende mensenrechtenverdragen van de Verenigde Naties rechtstreekse werking krijgen in het Nederlands recht: **de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens**, het Kinderrechtenverdrag, het Vrouwenrechtenverdrag en het Verdrag voor Mensen met een Beperking.

Toelichting: De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens is een resolutie van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties. Het is dus geen verdrag. Daarom heeft het sowieso geen juridische werking. Mensenrechten in Nederland worden al geborgen met Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens met als hoogste rechter het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden.** De commissie geeft de voorkeur aan het amendement van de Commissie Internationaal (amendement 4. Rechtstreekse Werking Verdragen)

85. De straf zegt boe!

Indieners: Gwen Berntsen, Marnix, Bram Koers

Voorstel: Vervangen H1, punt 11

Huidige tekst: Wel vindt DWARS dat straffen kunnen worden opgelegd om herhaling te voorkomen en om een afschrikkende effect te creëren

Nieuwe tekst: DWARS vind wel dat straffen het begaan van een eerste vergrijp kunnen voorkomen

Toelichting: Het is omstreden of het afschrikkende effect van straffen herhaling voorkomt

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden.** In het punt staat helemaal niet dat het afschrikkende effect herhaling kan voorkomen. Er staat wel dat straffen zowel een afschrikkende effect hebben, als herhaling kunnen voorkomen. Het is zeker niet omstreden dat bepaalde vormen van straffen (bijvoorbeeld taak- en leerstraffen) herhaling kunnen voorkomen.

86. Stemrecht voor iedereen

Indieners: Titus van der Valk

Voorstel: Vervangen H1, punt 14

Huidige tekst: *De leeftijd waarop je mag stemmen of verkozen mag worden wordt verlaagd naar **16** jaar.*

Nieuwe tekst: *De leeftijd waarop je mag stemmen of verkozen mag worden wordt verlaagd naar **12** jaar.*

Toelichting: Waarom stoppen bij 16? Dwars mag wat mij betreft best een radicaler geluid laten horen.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden.** We waarderen dit oproep, maar ontraden dit voorstel. Voor onze brein, en dan specifiek onze pre-frontale cortex, zijn de (vroege) puberjaren een cruciale periode voor de ontwikkeling. Er vinden belangrijke veranderingen plaats in deze periode, zoals abstracter kunnen denken, controle over emoties en doelgericht gedrag. Daarom is het beslissingsvermogen van een 16 jarige niet te vergelijken met die van een 12 jarige. Het is daarnaast ook onrealistisch dat iemand van 12 de kennis en vaardigheden heeft om een politieke ambt te vervullen (denk aan Tweede Kamerlid). Daarnaast is het onrealistisch dat kinderen van 12 goed zouden begrijpen wat hun stem inhoudt.

87. Voorbereiding op de politiek

Indieners: Sasja Wolters

Voorstel: Toevoegen aan punt 14

*De leeftijd waarop je mag stemmen of verkozen mag worden wordt verlaagd naar 16 jaar. **Deze verlaging van de stemgerechtigde leeftijd zal gepaard gaan met een andere manier van burgerschapsonderwijs. Vaardigheden (debatteren, informatie verwerking en beoordeling argumenten) krijgen hier een grotere rol. Ook zouden de burgerschapslessen, die nu in de bovenbouw van de middelbare school worden gegeven, eerder moeten beginnen.***

Toelichting: Dit is wat de Raad van Openbaar Bestuur adviseerde aan het kabinet en parlement. Het zal jongeren beter betrekken in de politiek, de verkiezingsopkomst van jongeren op de lange termijn verbeteren en jongeren beter voorbereiden op de verantwoordelijkheid van stemmen.

Pre-advies programmacommissie: Onttraden. In Hoofdstuk 6 wordt al aandacht besteed aan meer focus op burgerschapsonderwijs. Daarnaast maakt dit voorstel dit punt onnodig specifiek en hoort vooral de tweede deel (vanaf 'Vaardigheden...') eerder onder Hoofdstuk 6 dan hier. Daarom ontraden wij dit voorstel.

88. Niet meer macht naar onverkozen functionarissen

Indieners: Oscar Jansen (hoofdindieners), Landelijk Bestuur

Voorstel: Verwijderen uit H1, punt 21

Huidige tekst: *Er moet strenger opgetreden worden tegen corruptie en vriendjespolitiek in de Caribische delen. **Constitutionele rechten moeten meer in de praktijk worden gebruikt, waarbij er meer macht gaat naar de gouverneur.***

Nieuwe tekst: *Er moet strenger opgetreden worden tegen corruptie en vriendjespolitiek in de Caribische delen.*

Toelichting: Gouverneurs zijn onverkozen functionarissen, en wij zien het als onwenselijk om deze meer macht te geven. Daarom vinden we dat dit geen manier moet zijn om corruptie en vriendjespolitiek in de Caribische delen van het koninkrijk tegen te gaan.

Pre-advies programmacommissie: Onttraden want dit punt is recent toegevoegd aan het oude politiek programma door het congres. Daarnaast heeft de commissie internationaal contact met mensen uit de Caribische delen van het koninkrijk, en vangen zij daar op dat meer macht voor de gouverneur overeenkomt met de wensen van de eilandbewoners zelf.

89. #Niet alle lobbyisten

Indieners: Commissie Internationaal

Voorstel: Toevoegen aan punt 28

Huidige tekst: *Er komen zowel in Nederland als in de Europese Unie strengere regels die gelden voor alle politieke lobbyisten. Deze regels zullen ervoor zorgen dat niet bepaalde lobby's buitenproportioneel veel macht hebben op de beleidsvorming.*

Nieuwe tekst: *Er komen zowel in Nederland als in de Europese Unie strengere regels die gelden voor alle politieke lobbyisten. Deze regels zullen ervoor zorgen dat niet bepaalde lobby's buitenproportioneel veel macht hebben op de beleidsvorming, **bijvoorbeeld lobbyisten van grote bedrijven die meer winst maken als er minder regulering is die milieu en/of veiligheid beschermt.***

Toelichting: Het is heel goed dat er een punt over de overgrote macht van bepaalde lobby's in staat, maar lobbying is erg breed, en niet alle lobbying is slecht! Je kan bijvoorbeeld ook voor het milieu lobbyen, (is bijvoorbeeld een van de hoofdbezigheden van Greenpeace). Zelfs een mail van een DWARSer aan een Groenlinks-europarlementariër kan lobbying zijn. Lobbying is zelfs nodig: politici kunnen niet zelf alles weten en alle problemen aankaarten. Het probleem ligt in de buitenproportionele en daardoor democratie ondermijnende macht van bepaalde lobby's met veel geld, wat aangepakt kan worden met algemeen geldende regels (zoals registers van hoeveel tijd politici met welke lobbyisten doorbrengen). Dit moet dan ook specifiekere duidelijk gemaakt worden in dit punt.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden**. Lobbyen is inderdaad niet per se slecht en er bestaan ook heel veel vormen van lobby. Alleen maakt dit voorstel het punt onnodig specifiek; "...bepaalde lobby's..." is voldoende om die onderscheid tussen al die verschillende lobby's te maken. Ook neigt dit er sterk naar om lobby in je eigen voordeel te bevoordelen, en lobby in je nadeel het moeilijker te maken.

90. Invloed op

Indieners: Commissie internationaal

Voorstel: Vervangen H1, punt 28

Huidige tekst: *Er komen strengere regels voor politieke lobbyisten zowel in Nederland als in de Europese Unie, die er voor zorgen dat zij niet buitenproportioneel veel **macht** hebben over de beleidsvorming.*

Nieuwe tekst: *Er komen strengere regels voor politieke lobbyisten zowel in Nederland als in de Europese Unie, die er voor zorgen dat zij niet buitenproportioneel veel **invloed** hebben over de beleidsvorming.*

Toelichting: Correct Nederlands, je hebt niet macht ergens op maar invloed.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden**. Het klopt dat je niet ergens macht op hebt, daarom staat er ook in het huidige tekst *macht over*, wat wel degelijk correct Nederlands is. Met dit voorstel wordt er juist een taalfout gemaakt, aangezien er in de nieuwe tekst 'invloed over' staat i.p.v. 'invloed op.'

Hoofdstuk 2

91. Telefonisch bereik zijn

Indieners: Jamie Grover

Voorstel: Vervangen H2, punt 3

Huidige tekst: *Iedereen moet [...] telefonisch bereik zijn. [...] infrastructuur.*

Nieuwe tekst: *Iedereen moet [...] telefonisch **bereikbaar** zijn. [...] infrastructuur.*

Toelichting: Bereik zijn vervangen met bereikbaar zijn.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden**. Deze zin loopt inderdaad verkeerd, maar er moet hier staan "overall moet telefonisch bereik zijn" Dit is een andere strekking dan dat iedereen bereikbaar moet zijn: dat vinden we namelijk niet wenselijk. We geven daarom de voorkeur aan het amendement van het Landelijk Bestuur (Amendement 14. Ben jij al telefonisch bereik?)

92. Natuurrechten

Indieners: Martijn Staal

Voorstel: Vervangen H2, punt 4

Huidige tekst: *Nederland moet een natuurbeschermingswet aannemen naar Ecuadoriaans model. Natuurgemeenschappen en ecosystemen hebben het recht te bestaan, te bloeien en zich te ontwikkelen. Het is de plicht van alle overheden, gemeenschappen en individuen om deze rechten te beschermen.*

Nieuwe tekst: **Op nationaal en Europees niveau worden er natuurrechten ingevoerd.** *Natuurgemeenschappen en ecosystemen hebben het recht te bestaan, te bloeien en zich te ontwikkelen. Het is de plicht van alle overheden, gemeenschappen en individuen om deze rechten te beschermen.*

Toelichting: De verwijziging naar het model is niet zo bijster relevant als je vervolgens nog moet uitleggen wat het inhoudt. Tevens lijkt het me goed om dit ook op Europees niveau na te streven.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden**. Zelfs als lezers het Ecuadoriaanse model niet kennen, kan de gebruiker van het politiek programma iets hebben aan de kennis dat dit beleidsvoorstel in een ander land al is uitgevoerd. Zo kan de gebruiker bijvoorbeeld meer informatie opzoeken over de uitwerking van dit soort beleid. Natuurrechten invoeren op Europees niveau is een goed idee, maar het is te specifiek voor dit punt: een groot deel van het programma zou op Europees niveau kunnen of moeten worden ingevoerd. Dit politiek programma focust op Nederland omdat DWARS een nationale organisatie is. Als het amendement wordt doorgezet, graag samenvoegen met onderstaand amendement 93.

93. Vage modellen

Indieners: Freija de Hair namens commissie Recht en Democratie

Voorstel: Vervangen punt 4

Nederland moet een natuurbeschermingswet aannemen naar Ecuadoriaans model.

Natuurgemeenschappen en ecosystemen hebben het recht te bestaan, te bloeien en zich te ontwikkelen. Het is de plicht van alle overheden, gemeenschappen en individuen om deze rechten te beschermen.

Door: *Natuurgemeenschappen en ecosystemen hebben het recht te bestaan, te bloeien en zich te ontwikkelen. Het is de plicht van alle overheden, gemeenschappen en individuen om deze rechten te beschermen. **Nederland moet een natuurbeschermingswet aannemen die deze rechten behelst.***

Toelichting: Het verwijzen naar een onbekend model van een ander land maakt het punt niet duidelijker in deze. Het is beter om het model niet te noemen of uit te leggen wat het model inhoudt of waar het voor staat.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden.** Zelfs als lezers het Ecuadoriaanse model niet kennen, kan de gebruiker van het politiek programma iets hebben aan de kennis dat dit beleidsvoorstel in een ander land al is uitgevoerd. Zo kan de gebruiker bijvoorbeeld meer informatie opzoeken over de uitwerking van dit soort beleid. Als het amendement wordt doorgezet, graag samenvoegen met bovenstaand amendement 92.

94. Verwijder niet, wat al gebeurd is

Indieners: Casey Disco namens het Landelijk Bestuur

Voorstel: Verwijderen uit punt 6

*Het verbod op **majesteitsschennis en** groepsbelediging wordt afgeschaft. Het aanzetten tot haat, discriminatie of geweld blijft verboden.*

Toelichting: In 2018 is het verbod op majesteitsschennis al afgeschaft. Daarom is het niet nodig dit opnieuw te noemen in ons Politiek Programma.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen.** Maar liefst samenvoegen met het amendement van Bram Koers met dezelfde strekking (amendement 15 'Majesteitsschennis is niet meer')

95. Liever geen seksuele intimidatie

Indieners: Sasja Wolters

Voorstel: Toevoegen aan H2, punt 8

Huidige tekst: *Ook mag de overheid geen beperkingen of verplichtingen opleggen wat betreft het dragen van kledingstukken. Zowel het dragen van een boerka als volledige naaktheid wordt dus legaal. Daarop worden uitzonderingen geformuleerd voor paspoortfoto's en het vrij maken van het gezicht op verzoek van de politie.*

Nieuwe tekst: *Ook mag de overheid geen beperkingen of verplichtingen opleggen wat betreft het dragen van kledingstukken. Zowel het dragen van een boerka als volledige naaktheid wordt dus legaal. Daarop worden uitzonderingen geformuleerd voor paspoortfoto's en het vrij maken van het gezicht op verzoek van de politie. **(Volledige) naaktheid mag niet wanneer het seksueel intimiderend is.***

Toelichting: We willen geen loophole voor seksueel intimiderend gedrag creëren.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden.** Seksuele intimidatie (intimiderend gedrag met seksuele connotaties) blijft verboden. De essentie van dit programmapunt is juist dat naaktheid (op zichzelf) niet automatisch geseksualiseerd zou moeten worden. De voorgestelde tekst impliceert wel dat naaktheid op zichzelf intimiderend kan zijn, en gaat daarmee direct in tegen de strekking van dit programmapunt.

96. Voorkom Chinese praktijken

Indieners: Wouter de Goederen

Voorstel: Toevoegen aan H2, punt 17

Huidige tekst: DWARS pleit ervoor dat het recht op privacy een mensenrecht moet worden. Communicatie via internet moet middels encryptie worden beschermd. Het briefgeheim moet worden uitgebreid tot een communicatiegeheim dat ook reisgegevens en opgeslagen communicatie omvat.

Nieuwe tekst: DWARS pleit ervoor dat het recht op privacy een mensenrecht moet worden. **Persoonsgegevens mogen niet verzameld worden tenzij daarvoor een nadrukkelijke noodzaak is bij dienstverlening aan de persoon wiens gegevens het betreft. De overheid is hiervan niet uitgesloten en de noodzaak voor verzameling moet worden aangetoond zodat de Autoriteit Persoonsgegevens dit kan handhaven.** Communicatie via internet moet middels encryptie worden beschermd. Het briefgeheim moet worden uitgebreid tot een communicatiegeheim dat ook reisgegevens en opgeslagen communicatie omvat.

Toelichting: Onze samenleving ontwikkelt zich in rap tempo richting Chinese praktijken. De staat en bedrijven eigenen zich nu allerlei persoonsgegevens toe. Dit vormt een bedreiging voor onze samenleving en de democratie. Persoonsgegevens zijn een persoonlijk eigendom en mogen niet voor algemene doeleinden aangewend worden.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden.** Volgens de huidige wetgeving is het al verplicht een reden (grondslag) te hebben om gegevens te verzamelen. De voorgestelde tekst verandert weinig aan dit systeem. Daarnaast kan de voorgestelde tekst zo worden geïnterpreteerd, dat gegevens verzamelen niet toegestaan wordt wanneer er geen noodzaak is, maar wel toestemming is gegeven door de persoon van wie de gegevens zijn. Dit zorgt mogelijk voor vreemde situaties waarin twee partijen geen eigen gegevens uit kunnen wisselen terwijl ze hier wel beiden mee instemmen.

97. Zinnvolle encryptie

Indieners: Marnix Suilen, Bram Koers, Gwen Berntsen, Remy van der Hoek, Toon Holman, Jimke Laarhuis

Voorstel: Toevoegen aan punt 17
DWARS pleit ervoor dat het recht op privacy een mensenrecht moet worden. **Persoonlijke** communicatie via internet moet **zo veel mogelijk** middels encryptie worden beschermd. **Nederland pleit internationaal voor sterke encryptiestandaarden en is tegen elke vorm van afzwakking.** Het briefgeheim moet worden uitgebreid tot een communicatiegeheim dat ook reisgegevens en opgeslagen communicatie omvat.

Toelichting: Alles wat je op het internet doet, bijvoorbeeld ook het spelen van een online game, valt onder 'communicatie' te scharen. Hiervoor is het niet altijd wenselijk of mogelijk om encryptie toe te passen. Daarnaast zou een verplichting ook verstrekende gevolgen hebben voor software/websites die niet meer onderhouden worden.

Encryptie is alleen zinvol als gegarandeerd kan worden dat het ten alle tijden werkt. Elke vorm van afzwakking. Eisen aan maximum complexiteit of het verplichten van toegang voor veiligheidsdiensten ('backdoors') ondermijnt dit.

NB. kan eventueel opgesplitst worden in aparte vervanging en toevoeging.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden.** Nederland kan bijna alle programmapunten internationaal bepleiten, dus dit vindt de programmacommissie geen waardevolle toevoeging. Ook het standpunt om tegen vormen van afzwakking te zijn ziet de programmacommissie als een onnodige toevoeging. De toevoegingen 'persoonlijk' en 'zo veel mogelijk' kunnen we wel overnemen. Die zien we graag in een apart amendement terug.

98. Laten we anders in ieder geval consistent zijn (alternatief voor amendement 217 'Wat is er ethisch aan een minimale levensduur')

Indieners: Emma den Brok, Martijn Staal

Voorstel: Toevoegen aan H2, punt 25

Huidige tekst: Dieren in de landbouw krijgen een minimale levensduur, waarin het dier niet geslacht mag worden zolang het gezond is. Voor kippen wordt dit 1 jaar, voor varkens en runderen 5 jaar.

Nieuwe tekst: *Dieren in de landbouw krijgen een minimale levensduur, waarin het dier niet geslacht mag worden zolang het gezond is. Voor kippen wordt dit 1 jaar, voor varkens en runderen 5 jaar. **Voor menselijke dieren geldt een minimale levensduur van 30 jaar voordat ze geslacht mogen worden.***

Toelichting: Ik ben oprecht heel benieuwd hoe jullie tot het idee van een minimale levensduur zijn gekomen en hoe je dat in godsnaam wil onderbouwen (sorry, maar ik snap het echt niet). Vooral nog lijkt het me goed om in ieder geval geen onderscheid te maken tussen menselijke dieren en niet-menselijke dieren, en we kunnen in ieder geval beginnen met Tjeerd.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden.** De programmacommissie maakt inderdaad onderscheid tussen mensen en andere dieren. We moedigen leden die dit onderscheid niet willen maken aan om voor het andere amendement van de indieners te stemmen en niet voor dit amendement. Hoewel het voorgestelde amendement de goede vorm heeft, gaat de inhoudelijke strekking voor de programmacommissie door een morele ondergrens. Daarnaast gaat het slachten van mensen in tegen het beginselprogramma: "Mensen mogen in hun eigen privésfeer ongestoord doen wat ze willen, zolang ze anderen maar niet schaden".

Hoofdstuk 3

99. Klimaat stopt niet bij de grens

Indieners: Oscar Jansen namens het Landelijk Bestuur

Voorstel: Vervangen H3, punt 3

Huidige tekst: *Er wordt een nationaal klimaatplan uitgewerkt waarin voor alle sectoren, inclusief de luchtvaart en scheepvaart, wordt uitgewerkt hoe snel de uitstoot van broeikasgassen naar nul moet.*

Nieuwe tekst: *Er worden nationale en internationale klimaatplannen uitgewerkt waarin voor alle sectoren, inclusief de luchtvaart en scheepvaart, wordt uitgewerkt hoe snel de uitstoot van broeikasgassen naar nul moet.*

Toelichting: Omdat juist klimaatverandering een internationaal probleem is, is het van belang dat er naast nationale klimaatplannen ook internationale plannen worden gemaakt. Dit geldt met name voor de sectoren luchtvaart en de scheepvaart die in dit punt genoemd worden, aangezien hun activiteiten vrijwel altijd grensoverschrijdend zijn.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden.** Voor alle punten in het programma geldt dat we ze eerst in Nederland willen invoeren, daarna in Europa en over de hele wereld. Als dat aan elk punt moet worden toegevoegd, wordt het programma onnodig lang. Daarnaast wordt het onoverzichtelijk als er zowel nationale als internationale plannen zijn per economische sector.

100. Energie Onderzoek

Indieners: Anna Robin Hogendoorn Streef namens de commissie Energie, Duurzaamheid en Mobiliteit

Voorstel: Vervangen H3, punt 13

Huidige tekst: *Er komen extra subsidies voor **innovatie richting efficiëntere energieopslag en nieuwe duurzame energiebronnen als getijde- en golfenergie.***

Nieuwe tekst: *Er komen extra subsidies voor **onderzoek naar duurzame technologieën. Hieronder vallen energiereductie, energieopslag en energieproductie. De resultaten van het onderzoek moeten publiek beschikbaar zijn.***

Toelichting: De voorbeelden zijn hier niet per se relevant. Wat die technologieën moeten bereiken is veel belangrijker. Ook vraagt deze tekst beleidsmakers 'duurzaam' te definiëren voor elk van de genoemde doelen. Tot slot is het belangrijk te kijken onder welke voorwaarden dat geld gegeven wordt, waarvan de openbaarheid van die resultaten volgens ons het belangrijkste is

Pre-advies programmacommissie:: **Overnemen**, mits voor 'energieproductie' wordt vervangen door 'duurzame energiebronnen'.

101. Biomassa, niet bio en niet voor de massa

Indienders: Anna Robin Hogendoorn Streef namens de commissie Energie, Duurzaamheid en Mobiliteit

Voorstel: Verwijderen uit H3, hele punt 14

Huidige tekst: *Biomassa wordt zo min mogelijk gebruikt voor de elektriciteitsvoorziening. Biomassa moet aantoonbaar voortkomen uit een restproduct, of uit een snelgroeiende bron die niet concurreert met de voedselvoorziening.*

Nieuwe tekst: -

Toelichting: Dit zijn heel specifieke omstandigheden. Noem het dan gewoon niet

Pre-advies programmacommissie:: Ontraden. Er is maatschappelijke onrust over biomassa, en het gebruik van biomassa wordt door sommigen gezien als een 'makkelijke' oplossing in de energietransitie. Wij zien dat anders. Juist die tegenstelling maakt het belangrijk om biomassa in het programma te noemen. Tegelijkertijd is het heel belangrijk om te laten zien hoe belangrijk de bron van de biomassa is.

102. Geen inheemse bevolking en milieu schaden voor CO2-compensatie

Indienders: Commissie internationaal

Voorstel: Vervangen H3, punt 16

Huidige tekst: CO2-afvang en -opslag is nodig om uitstoot te compenseren van sectoren zoals de zware industrie en de luchtvaart. Het wordt alleen toegestaan wanneer CO2 voor langere tijd wordt vastgelegd."

Nieuwe tekst: "CO2-afvang en -opslag is nodig om uitstoot te compenseren van sectoren zoals de zware industrie en de luchtvaart. Het wordt alleen toegestaan wanneer CO2 voor langere tijd wordt vastgelegd en bescherming van milieu en mensenrechten in compensatieprojecten gegarandeerd kan worden

Toelichting: Op dit moment gebeurt het regelmatig dat er schade wordt gedaan aan het lokale ecosysteem en/of inheemse mensen van hun land worden verdreven om ergens bomen te planten voor CO2-compensatie-projecten (bron: gesprek met onderzoeker, zal hem vragen om bronnen en/of dat ik hem mag citeren). Dit is natuurlijk niet wat we willen

Pre-advies programmacommissie:: Ontraden. We doelen met dit punt op grootschalige CO2-afvang en -opslag in Nederland / Europa, niet op de compensatie die je op individuele basis kan kopen bij een vliegticket. Bij compensatie in Nederland / Europa zien we geen groot risico op mensenrechtenschendingen. We staan open voor een amendement dat expliciet maakt dat het hier gaat op CO2-afvang en -opslag in Europa.

103. CO2-afvang en -opslag verduidelijkt

Indienders: Oscar Jansen namens het Landelijk Bestuur

Voorstel: Vervangen H3, punten 16 en 17

Huidige tekst:

16. CO2-afvang en -opslag is nodig om uitstoot te compenseren van sectoren zoals de zware industrie en de luchtvaart. Het wordt alleen toegestaan wanneer CO2 voor langere tijd wordt vastgelegd.

17. Er wordt gekozen voor de meest effectieve en snelle techniek van CO2 opslag. Op dit moment is dat het aanplanten van klimaatbossen. Er komt meer geld voor onderzoek naar betere methoden van CO2-opslag

Nieuwe tekst:

16. CO2-afvang en -opslag is nodig om uitstoot te compenseren van sectoren zoals de zware industrie en de luchtvaart. Er wordt gekozen voor de meest effectieve en snelle techniek van CO2-opslag, en het wordt alleen toegestaan wanneer CO2 voor langere tijd wordt vastgelegd. Gelet op deze voorwaarden is op dit moment het aanplanten van klimaatbossen hiervoor de beste optie. Verder komt er meer geld voor onderzoek naar betere methoden van CO2-opslag

Toelichting: Het samenvoegen van deze punten maakt ze begrijpelijker

Pre-advies programmacommissie:: **Ontraden.** Dit lange punt is naar onze mening juist minder goed leesbaar en minder overzichtelijk.

104. CO2-compensatie

Indieners: Commissie internationaal

Voorstel: Toevoegen aan punt 16

CO2-afvang, -opslag en **-compensatie** is nodig om uitstoot te compenseren van sectoren zoals de zware industrie en de luchtvaart. Het wordt alleen toegestaan wanneer CO2 voor langere tijd wordt vastgelegd.

Toelichting: Afvang en opslag gaat alleen over CO2 die geproduceerd wordt eruit filteren en in de grond stoppen. Dat gaat niet met een vliegtuig, en compenseert niet voor een andere sector, dus wat hier bedoeld wordt is CO2-compensatie.

Pre-advies programmacommissie:: **Ontraden.** Als CO₂ uit de atmosfeer wordt afgevangen en opgeslagen, is dit een negatieve uitstoot van CO₂. Die negatieve uitstoot is al compensatie voor de positieve uitstoot van de luchtvaart. Dit amendement voegt daarom inhoudelijk niets toe. Daarnaast wordt met CO₂-compensatie vaak compensatie van individuele uitstoot bedoeld, terwijl het hier gaat om grootschalige compensatieprojecten die de uitstoot van hele sectoren moeten compenseren. Tot slot leest de zin 'CO₂-compensatie is nodig om de uitstoot te compenseren' enorm slecht.

105. Klimaatalgenbossen

Indieners: Sasja Wolters

Voorstel: Vervangen H3, punt 17

Huidige tekst: *Er wordt gekozen voor de meest effectieve en snelle techniek van CO₂ opslag. Op dit moment is dat het aanplanten van klimaatbossen. Er komt meer geld voor onderzoek naar betere methoden van CO₂-opslag*

Nieuwe tekst: *Er wordt gekozen voor de meest effectieve en snelle techniek van CO₂ opslag. Op dit moment is dat het aanplanten van klimaatbossen. **Ook wordt gekeken naar de optie van CO₂ opslag in algen.***

Toelichting: Algen zijn heel effectief wanneer het aankomt op opslag van CO2 en nemen minder ruimte in dan bomen.

Pre-advies programmacommissie:: **Ontraden.** Algen zijn zeker een goede optie, maar op dit moment is de technologie om die te gebruiken voor langdurige opslag nog niet uitontwikkeld (al willen oliebedrijven je anders doen geloven met hun greenwashing-advertenties). We willen met onze formulering juist de opties openhouden voor elke goed werkende technologie voor CO₂-opslag.

106. Duurzaamheidslening

Indieners: Stijn Rombouts, Manon Janssen, Anna Robin Hogendoorn Streef, Maddy Vangangelt, Thomas Duikersloot, Anne-Thaya Bonzet

Voorstel: Vervangen H3, punt 18

Huidige tekst:

*18. Grote bedrijven worden verplicht om elke investering die meer dan 5 kilo CO₂ per geïnvesteerde euro bespaart, zo snel mogelijk uit te voeren of uit te leggen waarom deze investering nu niet kan. **Bij niet direct rendabele investeringen leent de overheid geld om dit te compenseren.***

Nieuwe tekst:

18. Grote bedrijven worden verplicht om elke investering die meer dan 5 kilo CO₂ per geïnvesteerde euro bespaart, zo snel mogelijk uit te voeren of uit te leggen waarom deze investering nu niet kan.

19. Er wordt een nationaal fonds opgericht waaruit duurzaamheidsleningen kunnen worden verstrekt aan grote bedrijven voor duurzame maatregelen die zich niet binnen de wettelijk vastgestelde termijn terugverdienen.

Toelichting: De oorspronkelijke tekst lijkt een duurzaamheidslening te beschrijven en dat leent zich beter voor een los punt. Dergelijke leningen zijn op gemeentelijk niveau erg effectief, dus een dergelijke constructie op landelijk niveau voor grotere bedrijven die ook nationaal opereren is een goed idee.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen, mits 'grote'** wordt geschrapt uit punt 19 van de nieuwe tekst. De verplichting willen we alleen opleggen aan grote bedrijven, omdat middelgrote en kleine bedrijven dat niet kunnen dragen. Het zou echter wel nuttig zijn om een duurzaamheidslening ook aan het MKB beschikbaar te stellen.

107. Lampjes laten branden in plaats van het Amazonegebied

Indiener: Sasja Wolters

Voorstel: Toevoegen Nieuw punt in H3, na punt 18

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: *Het nieuwe bedrijfsmodel dat bezit verschuift naar gebruik moet aangemoedigd worden, zodat er een financiële prikkel ontstaat voor duurzaamheid in plaats van uitputting.*

Toelichting: Hierbij verzorgen bedrijven bijvoorbeeld de dienst 'licht' in plaats van 'lamp'. Het is dus voordelig voor het bedrijf om lampen te produceren die lang meegaan, in plaats van lampen die snel stuk gaan. Het bedrijf is immers verantwoordelijk voor reparatie/ vervanging. Dit zal ervoor zorgen dat minder stoffen worden gebruikt en dat we minder afval hebben. Er ontstaat een financiële prikkel voor duurzaamheid in plaats van uitputting.

(Naar: <https://universiteitvannederland.nl/college/waarom-kopen-we-in-de-toekomst-licht-in-plaats-van-lampen>) (Naar: <https://www.ad.nl/wetenschap/waarom-kopen-we-in-de-toekomst-licht-in-plaats-van-lampen~a074b09c/?referrer=https://www.google.nl/>)

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden.** De diensteneconomie leidt niet automatisch tot verduurzaming, en kan leiden tot nieuwe (sociale) problemen. Denk bijvoorbeeld aan uber-chauffeurs die doelloos rondrijden tot ze een rit krijgen, of de elektrische steps die minder duurzaam zijn dan de alternatieven (eigen fiets of OV). Daarnaast is er een praktisch bezwaar: het genoemde model werkt goed voor bedrijven, maar je gaat als particulier niet voor elk apparaat in je huis een servicecontract afsluiten.

Als dit amendement wordt doorgezet, zien we het graag samengevoegd worden met het amendement van het Landelijk Bestuur met dezelfde strekking (amendement 31 (te vinden tussen 179 en 180) 'Geef ons huurproducten'). Ook zien we een eventueel nieuw punt op dit onderwerp liever in Hoofdstuk 4 terug onder het kopje 'Circulaire Economie', omdat het daar beter past.

108. Stimuleer houtbouw

Indiener: Wouter de Goederen

Voorstel: Toevoegen Nieuw punt in H3, na punt 23

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: *Bouw van huizen met hout wordt gestimuleerd en moet zo snel mogelijk de standaard worden.*

Toelichting: Traditionele cementbouw is grofweg verantwoordelijk voor 10% van de wereldwijde CO2-footprint. Met houtbouw wordt CO2 voor langere tijd opgeslagen, dit is al een goed ontwikkelde en veilige techniek. Ook is er genoeg geschikt bos beschikbaar wat duurzaam voor houtbouw gebruikt kan worden, voor verdere toelichting zie: <https://www.vpro.nl/programmas/tegenlicht/kijk/afleveringen/2019-2020/houtbouwers.html>

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden.** Een punt met deze strekking staat al in hoofdstuk 4 onder het kopje circulaire economie (punt 4.4)

Hoofdstuk 4

109. Anti-kapitalisme

Indiener: Max de Blank

Voorstel: Toevoegen aan H4,, nieuw punt (ergens in het hoofdstuk)

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: "DWARS is tegen het kapitalistische systeem, omdat dit systeem mensen, niet-menselijke dieren en de aarde inherent onderdrukt en uitbuit."

Toelichting: Revolutie!

Pre-advies programmacommissie: Ontraden. De commissie heeft zo veel mogelijk in het programma proberen te zetten waar we voor zijn, niet waar we tegen zijn. Er staan meerdere punten in het concept-programma die ofwel het kapitalisme inperken, ofwel een stap zetten richting een meer socialistische samenleving. We vinden het daarom niet nodig om expliciet het kapitalisme af te zweren.

Mocht het amendement worden doorgezet, dan hoort de commissie graag waar in hoofdstuk 4 het moet komen.

110. Statiegeld op kleine flesjes en blikjes

Indieners: Sasja Wolters

Voorstel: Toevoegen aan H4, punt 5

Er wordt statiegeld ingevoerd op elektronica **en kleine plastic flesjes** om het recyclen van de materialen die daarvoor gebruikt worden te stimuleren.

Toelichting: Er zijn al landen die statiegeld op kleine plastic flesjes hebben zoals Nederland dat nu alleen op grote plastic flessen heeft. Dit is jammer, want het stimuleert recyclen en voorkomt dat veel plastic in de natuur terecht komt.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen, mits hier een apart punt van wordt gemaakt, en er ook statiegeld op blik aan wordt toegevoegd. We zien dit graag in een ander punt omdat statiegeld op blik een ander doel heeft dan dat op elektronica: bij elektronica gaat het om het terugwinnen van waardevolle grondstoffen, terwijl het bij plastic en blik vooral gaat om het verminderen van zwerfvuil (zie het visiestuk *Circulaire Economie*: <https://dwars.org/wp-content/uploads/2016/07/Visiestuk-Circulaire-Economie.pdf>).

111. De zwakke plekken van belastingontduikers

Indieners: Douwe Kuipers

Voorstel: Vervangen H4, punt 14

Huidige tekst: *Nederland zet zich internationaal in voor het stoppen van de competitie om het laagste belastingtarief voor multinationals.*

Nieuwe tekst: *Nederland zet zich internationaal in voor het stoppen van de competitie om het gunstigste fiscale klimaat. Er komt een einde aan de afgifte van belastingrulings voor bedrijven of bedrijfsonderdelen die naast administratie en management geen aantoonbare activiteiten in Nederland ontplooiën. En er wordt streng op toegezien dat brievenbusbedrijven niet meer gebruikt worden om aanspraak te maken op belastingvoordelen. Ook wordt er een redelijke belasting op royalties geheven.*

Toelichting: Punt 13, 14 en 15 zijn hard nodig om bedrijven te dwingen om belasting te betalen zoals iedereen. Toch stel ik voor om punt 14 specifieker te formuleren. Op het eerste gezicht zijn de Nederlandse belastingtarieven namelijk niet zo bijzonder. De problemen ontstaan voornamelijk door belastingrulings (afspraken tussen de belastingdienst en ondernemers met ingewikkelde bedrijfsconstructies) en omdat constructies met brievenbusbedrijven niets voor de maatschappij opleveren maar wel alle voordelen van belasting- en handelsverdragen en aftrekregelingen binnenhalen. Officieel is het beleid om substance-eisen te hanteren maar er wordt niets gedaan als een consultantbureau haar personeel gebruikt om honderden bedrijven op één adres van al het papierwerk te voorzien.

Door de wijziging is het voornemen zo verwoordt dat het probleem bij de bron wordt aangepakt. Het belasten van royalties zal een van de grootste mazen in de wet dichten, want multinationals weten het zo te spelen dat een groot deel van hun kosten als royalties verrekend worden.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden**. We willen door dit algemeen te formuleren geen opties om dit aan te pakken uitsluiten. Amendement is te specifiek voor het programma en bevat te veel technisch jargon.

112. Nederland belastingparadijs

Indieners: Martijn Staal, Stijn Rombouts, Miki Koning, Luuk Voncken

Voorstel: Toevoegen aan H4 punt 14

Huidige tekst: *Nederland zet zich internationaal in voor het stoppen van de competitie om het laagste belastingtarief voor multinationals.*

Nieuwe tekst: *Nederland zet zich internationaal in voor het stoppen van de competitie om het laagste belastingtarief voor multinationals, **nadat we het eerst fucking zelf doen.***

Toelichting: Verbeter de wereld en begin bij jezelf. Nederland moet stoppen met een belastingparadijs te zijn, zeker voordat we anderen erover de les gaan lezen.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen, mits:** het onnodig Engels wordt geschrapt en netter gemaakt. Bijvoorbeeld iets als: "Nederland begint hier zelf mee".

113. Hypotheekrenteaftrek is een bankensubsidie

Indieners: Wouter de Goederen

Voorstel: Verwijderen uit H4, punt 18

Huidige tekst: *Bestaande aftrekposten in de belastingen die vermogen subsidiëren, **zoals de hypotheekrenteaftrek**, worden afgeschaft.*

Nieuwe tekst: *Bestaande aftrekposten in de belastingen die vermogen subsidiëren, worden afgeschaft.*

Toelichting: Hypotheekrenteaftrek was enkel na invoering een subsidie van vermogen die toen heeft geleid tot meer privaat huizenbezit. Op dit moment is het vooral een bankensubsidie waar een hoop negatieve gevolgen aan kleven. Hypotheekrenteaftrek maakt het mogelijk voor burgers om grotere leningen te nemen wat de huizenprijzen opdrijft. Hiervan profiteren voornamelijk de banken aangezien ze veel meer rente vangen op de grotere leningen. Indirect profiteren ook huisjesmelkers omdat mensen minder in staat zijn een eigen huis te kopen en dus moeten blijven huren.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden**. Dit is een voorbeeld en is daadwerkelijk een subsidie op vermogen, want eigenwoningbezit is vermogen. Aangezien dit politiek speelt willen we deze maatregel benoemen.

114. Spaarzaam leven is de toekomst

Indieners: Wouter de Goederen

Verwijderen: uit H4, het gehele punt 20

Huidige tekst: *Opeenhoping van vermogen willen we voorkomen en bestaande vermogensongelijkheid willen we tegengaan. Daarom gaan we niet alleen het inkomen uit vermogen, maar ook vermogen zelf belasten. Hierbij gelden progressieve tarieven met speciale categorieën voor miljonairs en miljardairs, met als doel dat de vermogensongelijkheid kleiner wordt. Vermogen dat vastzit in bijvoorbeeld een huis waarin zelf wordt gewoond, krijgt een vrijstelling.*

Nieuwe tekst: -

Toelichting: Er zijn al andere sterke punten in het programma, zoals zwaarder belasting van erven en groot inkomen, die verdere accumulatie van geld goed aanpakken.

Vermogensbezit onder de samenleving moet samen met het lijden van een spaarzaam leven gestimuleerd worden, dit zorgt voor stabiliteit en rust. Als mensen geld hebben kunnen ze rustig leven. Op het moment dat je vermogen gaat belasten stimuleer je dat mensen groter rendement op dit geld willen halen zodat het niet 'wegsmelt' door vermogensheffing. Dit dwingt tot werken/investeren waarmee het milieu onnodig wordt belast.

Enkel het vergroten van vermogen moet worden belast; iemand wordt rijker en hier profiteert de samenleving dan ook van. Het belasten van vermogen stimuleert niet spaarzaam leven en daar willen (en moeten) we juist naartoe. Het hebben van vermogen op zich is geen probleem en in veel gevallen zelfs wenselijk. Iemand die de rest van zijn leven zuinig wil leven van zijn gespaarde geld moet niet gedwongen worden weer vervuilend werk (of beleggingen) te doen om zijn voortbestaan in stand te houden.

Pre-advies programmacommissie: Ontraden. Dit gaat over de bovenste 1-0.1%, die gaan we hard aanpakken. Spaarzaam leven kan lonen (want er zijn gewoon vrijstellingen voor kleine spaarders), maar dit gaat over een niet-spaarzame groep die geld belegt in vervuilende, renderende industrie en dergelijke. Ook is de toelichting dat mensen sparen i.p.v. beleggen onjuist: mensen met veel geld beleggen juist (en banken doen dat ook met de spaarportefeuille) - dat is ook vermogen.

Hoofdstuk 5

115. Een progressieve inkomstenbelasting als de basis

Indieners: Jamie Grover, Jarno van Straaten, Hessel Hoekstra

Voorstel: Vervangen H5, punt 1

Huidige tekst: DWARS is voor het basisinkomen. Iedereen heeft recht op een basis om van te bestaan. Uitgangspunt bij de invulling hiervan is dat mensen die nu uitkeringen krijgen er niet achteruit mogen gaan ten opzichte van het huidige systeem en dat de hoogste inkomens en vermogens via belastingen dit systeem betalen. **Maatwerk, voor bijvoorbeeld arbeidsongeschiktheid, blijft mogelijk.**

Nieuwe tekst: DWARS is voor een progressieve inkomstenbelasting. Iedereen heeft recht op een basis om van te bestaan. Uitgangspunt bij de invulling hiervan is dat de hoogste inkomens en vermogens via diezelfde belasting betalen voor dit systeem. Hierbij wordt afgerekend met de ambtelijke molen die mensen vastzet op een specifiek inkomen en werken bestraft. De armoedeval wordt hiermee aangepakt. **Maatwerk, voor bijvoorbeeld arbeidsongeschiktheid, blijft mogelijk.**

Toelichting: Het huidige systeem van uitkeringen is onoverzichtelijk, inefficiënt en zorgt voor een inkomens kloof tussen gerechtigden en ongerechtigden welke werken bestraft en armoede in stand houdt.

Voordelen die een progressieve inkomstenbelasting heeft over het basisinkomen zijn een aanzienlijke vermindering in geld wat wordt rondgesluisd, en dus ook een verhoogde efficiëntie. Dit zorgt ervoor dat dit voor velen budgetneutraal is. Maatwerk dmv toeslagen en andere regelingen blijft bestaan.

Pre-advies programmacommissie: Ontraden. Dit is niet het beeld wat voortkwam uit de inputavonden: daaruit bleek dat de meeste DWARSers voor een vorm van het basisinkomen zijn. Dit punt is een beschrijving van het huidige systeem van progressieve inkomstenbelasting en stelt dus geen nieuw beleid voor.

116. Basisinkomen is geen maatwerk

Indieners: Gwen Berntsen, Bram Koers, Marnix Suilen

Voorstel: Verwijderen uit H5, punt 1

Huidige tekst: DWARS is voor een basisinkomen. Iedereen heeft recht op een basis om van te bestaan. Uitgangspunt bij de invulling hiervan is dat mensen die nu uitkering krijgen er niet op achteruit mogen gaan ten opzichte van het huidige systeem en dat de hoogste inkomens en vermogens via belastingen dit systeem betalen. **Maatwerk, voor bijvoorbeeld arbeidsongeschiktheid, blijft mogelijk.**

Nieuwe tekst: DWARS is voor een basisinkomen. Iedereen heeft recht op een basis om van te bestaan. Uitgangspunt bij de invulling hiervan is dat mensen die nu uitkering krijgen er niet op achteruit mogen gaan ten opzichte van het huidige systeem en dat de hoogste inkomens en vermogens via belastingen dit systeem betalen.

Toelichting: Een van de grootste argumenten voor het basisinkomen is de enorme vermindering van bureaucratie door het elimineren van maatwerk. Basisinkomen en maatwerk zijn dus niet te combineren

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden**. Het basisinkomen leidt inderdaad tot een vermindering van bureaucratie voor een grote groep mensen (het voorkomt bijvoorbeeld een miljoen potjes bij gemeenten voor armoedebestrijding). Voor bepaalde groepen mensen, zoals arbeidsongeschikten, moet ander maatwerk echter mogelijk blijven, omdat zij anders niet dezelfde kansen krijgen als mensen die wel de mogelijkheid hebben om naast hun basisinkomen te werken.

117. Een goed CAO vereist goede CAO-onderhandelaars

Indiener: Luuk Voncken, Martijn Staal, Jarno van Straaten, Alina Bijl, Frank Lemmers, Jelle Duba

Voorstel: Verwijderen H5, het gehele punt 8

Huidige tekst: *Werknemers mogen altijd meestemmen over de collectieve arbeidsovereenkomst (cao), ongeacht vakbondslidmaatschap.*

Nieuwe tekst: -

Toelichting: Hoewel het heel sympathiek klinkt, zorgt het stemrecht verlenen aan niet-vakbondsleden ervoor dat de CAO onderhandelingen niet goed ondersteunt meer kunnen worden. Het is essentieel dat het democratisch proces gevolgd wordt, maar hiervoor moet je ook bijdragen aan het faciliteren van een goede CAO. Daarom is het stemrecht verlenen aan niet vakbondsleden geen goede oplossing om mensen beter bij CAO onderhandelingen te betrekken.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden**. Als we meer democratie willen op de werkvloer, moeten we ook niet-leden laten meestemmen over hun arbeidsvoorwaarden. De vakbonden kunnen prima blijven onderhandelen. We willen alleen dat iedereen die in de sector werkzaam is er vervolgens over mag stemmen.

118. Afschaffing vergunningplicht sekswerk

Indiener: Max de Blank

Voorstel: Toevoegen aan H5, punt 13

Huidige tekst: Sekswerk wordt niet langer gezien als anders dan ander werk, daarom wordt het gedecriminaliseerd. Wel moet er aandacht blijven voor een veilige werkomgeving voor sekswerkers en het tegengaan van mensenhandel.

Nieuwe tekst: Sekswerk wordt niet langer gezien als anders dan ander werk, daarom wordt het gedecriminaliseerd. **Ook de vergunningplicht voor sekswerk wordt afgeschaft.** Wel moet er aandacht blijven voor een veilige werkomgeving voor sekswerkers en het tegengaan van mensenhandel.

Toelichting: Binnenkort wordt een vergunningplicht voor sekswerkers ingevoerd, die uitbuiting zou moeten voorkomen. Sekswerkers zelf en sekswerkersvakbond Proud geven echter aan dat de vergunningplicht averechts zal werken.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden**. In de huidige situatie zal een vergunningsplicht inderdaad averechts werken, omdat maar weinig sekswerkers er een kunnen krijgen: de rest moet dan of stoppen, of zonder vergunning werken. Het afschaffen van de vergunningplicht vinden we echter niet de oplossing. Voor tippelen en thuiswerk is het nodig om belasting te kunnen heffen en om uitbuiting te voorkomen. We zien liever dat er meer vergunningen worden verleend, en dat de vergunningverlener geen aanvullende eisen mag stellen naast veiligheid van de werkplek en het voorkomen van mensenhandel.

119. Het UWV is kapot

Indiener: Casey Disco namens het Landelijk Bestuur

Voorstel: Toevoegen aan H5, nieuw punt na punt 15

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: *DWARS erkent dat het UWV in de huidige vorm veel gebreken kent. Daarom is het belangrijk dat dit overheidsorgaan wordt hervormd tot een organisatie die daadwerkelijk in staat is om mensen te helpen. Daarnaast moet er streng worden gecontroleerd op misstanden binnen het UWV.*

Toelichting: In het politiek programma wordt het UWV meermaals genoemd, zonder te erkennen dat deze organisatie op het moment soms meer kwaad dan goed doet. Het is belangrijk dat wij als DWARS erkennen dat het UWV geen heilig boontje is en veel fouten maakt. Toch denken wij dat het UWV na hervorming een zeer wenselijk orgaan is. Wel moet er, ook na hervorming, goed gecontroleerd worden op misstanden.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden.** We noemen wel meer overheidsorganisaties met veel misstanden en we kunnen die niet allemaal apart gaan benoemen op deze manier. Er zit geen groot verschil tussen het UWV en al die andere probleemorganisaties (de politie, de belastingdienst,, de Rijksoverheid zelf, de NVWA.....). Daarnaast kan een reorganisatie grote gevolgen hebben voor de mensen die bij het UWV werken, en de mensen die uitkeringen via het UWV ontvangen. Natuurlijk moet er iets gebeuren, maar een grootschalige reorganisatie is vragen om nog meer problemen.

120. Een betaalbaar alternatief voor verhogen

Indieners: Oscar Jansen namens het Landelijk Bestuur

Voorstel: Vervangen H5, punt 25

Huidige tekst: De AOW wordt **verhoogd**, zodat mensen met alleen een AOW niet in armoede hoeven te leven. De AOW wordt aangevuld als mensen, bijvoorbeeld oudere migranten, onder het sociaal minimum dreigen te vallen.

Nieuwe tekst: De AOW wordt **inkomensafhankelijk**, zodat mensen met alleen een AOW niet in armoede hoeven te leven. De AOW wordt aangevuld als mensen, bijvoorbeeld oudere migranten, onder het sociaal minimum dreigen te vallen.

Toelichting: Net als de programmacommissie zien we het als een onwenselijke situatie dat ouderen met enkel een AOW-uitkering in armoede moeten leven, en daarom zouden we graag de uitkering voor deze mensen verhogen. Echter zijn we bang dat als we dit voor alle pensioengerechtigden doen, de duurzaamheid en de betaalbaarheid van de AOW onder druk komt te staan. Er zijn echter ook genoeg ouderen die de AOW niet of gedeeltelijk nodig hebben om in hun levensonderhoud te voorzien. Daarom stellen wij voor om de AOW te verhogen voor ouderen met een laag inkomen en te verlagen voor ouderen met een hoger inkomen.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden.** AOW is een vorm van basisinkomen: mensen met een hoger inkomen betalen al meer belasting (ook als ze AOW ontvangen). Het is een soort rare dubbele administratie om dit ook nog eens in te voeren naast de al bestaande belasting, en het zou mensen die lang hebben gespaard voor hun pensioen dubbel benadelen (en dat is niet helemaal eerlijk). Dit amendement gaat regelrecht in tegen de ideeën in dit concept-programma over basisinkomen en minder administratie.

121. Bijzondere bijstand is altijd maatwerk

Indieners: Casey Disco (hoofdindieners), Landelijk Bestuur

Voorstel: Verwijderen uit H5, het gehele punt 34

Huidige tekst: Maatwerk in de bijzondere bijstand wordt mogelijk. Als op een bijzondere manier grotere maatschappelijke kosten en persoonlijke problemen kunnen worden voorkomen, is dat leidend.

Nieuwe tekst: -

Toelichting: Bijzondere bijstand is een eenmalige uitkering die mensen onder bijstandsniveau kunnen aanvragen als er onverwachte hoge kosten optreden (denk aan: wasmachine stuk, uitvaart van familielid moet worden betaald, hoge ziektekosten). Bijzondere bijstand is per definitie maatwerk. Gemeenten bepalen zelf tot welke hoogte zij bijzondere bijstand uitkeren. In de praktijk maken zij hier richtlijnen voor, maar is er altijd ruimte voor uitzondering en komen deze ook vaak voor.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden.** De commissie twijfelt over de feitelijke juistheid van de toelichting. Zo is er in de gemeente Zaanstad een grote pilot geweest met maatwerk in de bijzondere bijstand. Het is ons inziens heel belangrijk dat de regels om dit te doen in gemeenten sterk worden versoepeld om mensen zo goed mogelijk te helpen en hogere maatschappelijke kosten en persoonlijk leed te voorkomen.

122. Kraken

Indieners: Martijn Staal

Voorstel: Vervangen H5, punt 37b

Huidige tekst: *Als woningen te lang leegstaan en de eigenaar geen gehoor geeft aan waarschuwingen, wordt een pand onteigend en is er kraakrecht.*

Nieuwe tekst: *Het kraakverbod wordt opgeheven. Panden die lang leegstaan en die niet binnenkort gebruikt gaan worden, mogen worden gekraakt.*

Toelichting: We moeten ons duidelijk uitspreken tegen de criminalisering van kraken. Sinds 2010 is kraken namelijk strafbaar in Nederland. Daarnaast moeten niet alleen woningen gekraakt kunnen worden, maar alle panden die doelloos leegstaan. Het is namelijk onzinnig om panden leeg te laten staan terwijl mensen een dak boven hun hoofd zoeken.

We zien kraken als een tijdelijk iets. Kraken is namelijk alleen nodig wanneer er niet goed gezorgd wordt voor volkshuisvesting en burgers het heft in eigen hand moeten nemen.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen, mits de mogelijkheid om leegstaande panden te onteigenen weer wordt toegevoegd (die wordt in het voorstel geschrapt uit het punt). Bij voorkeur komt het woord 'kraakrecht' ook terug in het nieuwe punt.

123. Meer inspraak voor pensioendeelnemers

Indieners: Oscar Jansen, Landelijk Bestuur

Voorstel: Toevoegen aan H5, punt 26

Huidige tekst: Het pensioenstelsel wordt hervormd, waarbij wordt gelet op de volgende speerpunten
a. Uitgangspunt is solidariteit tussen inkomensgroepen en generaties;
b. Collectieve pensioenpotjes zijn de beste garantie op een duurzaam stelsel en daarom te verkiezen boven individuele spaarregelingen;
c. Investerings van pensioengeld moeten bijdragen aan duurzaamheid en maatschappelijk belang.

Nieuwe tekst: Het pensioenstelsel wordt hervormd, waarbij wordt gelet op de volgende speerpunten
a. Uitgangspunt is solidariteit tussen inkomensgroepen en generaties;
b. Collectieve pensioenpotjes zijn de beste garantie op een duurzaam stelsel en daarom te verkiezen boven individuele spaarregelingen;
c. Investerings van pensioengeld moeten bijdragen aan duurzaamheid en maatschappelijk belang;
d. Pensioendeelnemers krijgen meer invloed op investeringen die met hun pensioengeld worden gedaan

Toelichting: Veel werknemers hebben de behoefte om inspraak te hebben in de investeringen die met hun pensioengeld worden gedaan. Zo doen nog steeds veel pensioenfondsen investeringen in wapens en fossiele brandstoffen, tot onvrede van de mensen voor wie ze dit geld beheren

Pre-advies programmacommissie: Ontraden. We stimuleren op diverse manieren duurzaam investeren, maar probleem met inspraak kan zijn dat de solidariteit in het systeem minder wordt (want voor een bepaalde groep is kortetermijnwinst nu goed voor hun pensioen over 3 jaar, maar mensen onder de 25 zijn gemiddeld genomen nog niet aangesloten en hun belangen worden dus niet altijd meegenomen). Overheidsregulatie is daarmee democratischer, eerlijker en stabiel.

Hoofdstuk 6

124. Hulp Armoede in het Onderwijs

Indieners: Manon Jansen, Anna Robin Hogendoorn Streef, Maddy Vangangelt, Casey Kuilman, Thomas Duikersloot, Robin Rauws, Miki Koning, Jens Bosman

Voorstel: Toevoegen nieuw punt in H6, onder het kopje voorgezet- of basisonderwijs

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: *Er wordt via het onderwijs een programma opgezet die ontbijt en lunch voorziet voor kinderen die financieel benadeeld zijn. Dit programma wordt gefinancierd vanuit de overheid om zo er voor te zorgen dat geen enkel kind met honger naar school gaat.*

Toelichting: Uit een onderzoek van DUO Onderwijsonderzoek & Advies is wederom gebleken dat kinderen uit de armoede slechter presteren op het onderwijs. 50% van de docenten geeft aan dat deze kinderen kenmerkend minder in hun broodtrommel hebben als lunch of duidelijk niet hebben ontbeten. Om dit te voorkomen zal dit fonds worden opgezet, zodat iedere leerling kan leren op een volle maag.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen, mits "...via het onderwijs.."** wordt geschrapt. We vinden het belangrijk om open te houden hoe dit geregeld wordt, aangezien we dit niet alleen op het bordje van de scholen willen leggen. Alleen is het onrealistisch om te verwachten dat scholen dit zelf gaan bekostigen.

125. Geen onnodige invulling curriculum 1

Indieners: Titus van der Valk

Voorstel: Verwijderen H6, punt 3

Huidige tekst: *In het curriculum voor het basisonderwijs komt meer aandacht voor duurzaamheid, burgerschap en digitale vaardigheden.*

Nieuwe tekst: -

Toelichting: Dit verhoogd de druk op scholen onnodig, en verlaagd de vrijheid van gemeenschappen. Behalve voor basisonderwijs; taal, rekenen en kritisch denken, en voor voortgezet onderwijs het bijbehorende vakkenpakket, moeten scholen zelf de vrijheid hebben om invulling te geven aan hun curriculum en de manier waarop ze dat curriculum onderwijzen

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden.** We vinden dat aandacht voor duurzaamheid, burgerschap en digitale vaardigheden net zo belangrijk is als aandacht voor rekenen en taal om in het curriculum op te nemen. Dit zijn belangrijke (maatschappelijke) onderwerpen die zorgen voor maatschappelijk betrokken burgers. Daarom ontraden we dit voorstel.

126. Voordeel van de twijfel is niet altijd positief

Indieners: Lotte Meerhoff namens het Landelijk Bestuur

Voorstel: Verwijderen uit punt 5

Huidige tekst: *Vooroordelen, bijvoorbeeld over culturele of sociaal- economische achtergrond, mogen geen invloed hebben op schooladviezen. **Vaker moet het voordeel van de twijfel worden gegeven zodat leerlingen een hoger niveau kunnen proberen. Kennisuitwisseling tussen basis- en middelbare schooldocenten is hierbij ook belangrijk om tot een juiste beslissing te komen.***

Nieuwe tekst: *Vooroordelen, bijvoorbeeld over culturele of sociaal- economische achtergrond, mogen geen invloed hebben op schooladviezen.*

Toelichting: Het voordeel van de twijfel geven aan kinderen kan negatieve effecten tot gevolg hebben. Veel te vaak worden kinderen gepusht om een (te) theoretisch schoolniveau te gaan doen. Vooroordelen horen echter nooit een invloed te hebben op het schooladvies dat iemand krijgt. Punt 6 dekt op een bepaalde manier al de mogelijkheid om mensen bij twijfel een meer theoretisch advies te geven door een dubbeladvies te geven. Daarnaast zien wij niet in hoe kennisuitwisseling tussen basis- en middelbare schooldocenten bijdraagt aan een juist advies als de middelbare schooldocenten de kinderen nog niet kennen.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden.** Het geven van een theoretischer schooladvies zorgt voor meer vrijheid in de keuze van ouders en kinderen. We vinden het belangrijker om kinderen die keuzevrijheid te bieden. Dat sommige ouders te 'pushy' zijn, is een probleem onafhankelijk van het schooladvies.

127. Doorgeslagen onderwijsbeleid

Indieners: Titus van der Valk

Voorstel: Verwijderen uit H6, het gehele punt 7

Huidige tekst: *Er komt een brede brugklas van minstens twee jaar met divers aanbod aan activiteiten voor zelfontplooiing. Binnen deze brugklassen krijgen leerlingen van verschillende niveaus ook gemengd les bijvakken zoals gym en culturele en kunstzinnige vorming.*

Nieuwe tekst: -

Toelichting: Niet van bovenaf het onderwijs indelen, maar de manier waarop lesstof wordt aangeboden aan scholen zelf overlaten. (decentralisatie)

Pre-advies programmacommissie: Ontraden. Brede brugklassen zijn op dit moment niet de norm in Nederland. Vergeleken met hoe het 'normaal' gaat zijn brede brugklassen juist beter voor leerlingen omdat het de overstap van basis- naar voortgezet onderwijs makkelijker maakt, de kans op het tijdig afronden van een middelbare schoolopleiding vergroot en kortweg het onderwijs eerlijker en gelijkjer maakt voor iedereen. Daarom dat wij liever hebben dat dit wel als norm geldt en ontraden we dus dit voorstel.

128. Gym is voor iedereen even lastig

Indieners: Casey Disco namens het Landelijk Bestuur

Voorstel: Toevoegen na H6, punt 7

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: Vakken als gym en culturele kunstzinnige vorming moeten op elk leerniveau hetzelfde worden beoordeeld.

Toelichting: Tegenwoordig is het vaak zo dat iemand van het vmbo anders wordt beoordeeld bij gym dan iemand van het vwo. Vwo'ers moeten bijvoorbeeld verder kunnen springen voor hetzelfde cijfer. Wij vinden het belangrijk dat vakken als gym en ckv niet anders worden beoordeeld op verschillende niveaus. Hoe goed je bent in theoretisch leren heeft namelijk geen invloed op fysieke of creatieve prestaties.

Pre-advies programmacommissie: Ontraden. Dit punt is veel te specifiek voor het programma.

129. Geen onnodige invulling curriculum 2

Indieners: Titus van der Valk

Voorstel: Verwijderen H6, gehele punt 8

Huidige tekst: *Informatica wordt een verplicht vak, waarbij er aandacht wordt besteed aan veiligheid op het web en bescherming van je privacy en data.*

Nieuwe tekst: -

Toelichting: Dit verhoogd de druk op scholen onnodig, en verlaagd de vrijheid van gemeenschappen. Behalve voor basisonderwijs; taal, rekenen en kritisch denken, en voor voortgezet onderwijs het bijbehorende vakkenpakket, moeten scholen zelf de vrijheid hebben om invulling te geven aan hun curriculum en de manier waarop ze dat curriculum onderwijzen.

Pre-advies programmacommissie: Ontraden. In een tijdperk waar we dagelijks digitaal bezig zijn en worden overspoeld met *fake news* is het juist van groot belang dat toekomstige generaties tijdens hun opleiding leren hoe ze zich veilig moeten houden en zich moeten/kunnen beschermen op het internet. Daarom dat informatica een verplicht vak moet zijn en wij dit voorstel dus ontraden.

130. Compensatie van de tussengeneratie naar het nieuwe systeem

Indieners: Lotte Meerhoff namens het Landelijk Bestuur

Voorstel: Vervangen H6, punt 13

Huidige tekst: *De gevolgen van het leenstelsel moeten zoveel mogelijk worden ingeperkt. Zo mag een studieschuld later geen invloed hebben op je kansen om een hypotheek te krijgen. Ook moet de*

tussengeneratie die heeft geleden onder het schuldenstelsel worden gecompenseerd ter waarde van wat ze hebben gemist als ze **wel onder het oude systeem vielen**.

Nieuwe tekst: De gevolgen van het leenstelsel moeten zoveel mogelijk worden ingeperkt. Zo mag een studieschuld later geen invloed hebben op je kansen om een hypotheek te krijgen. Ook moet de tussengeneratie die heeft geleden onder het schuldenstelsel worden gecompenseerd ter waarde van wat ze hebben gemist als ze **onder het nieuwe systeem zouden vallen**.

Toelichting: We willen graag een nieuw systeem van studiefinanciering. Mensen compenseren zal gebeuren als dit nieuwe systeem ingevoerd is. Zij horen dan ook naar dit systeem gecompenseerd te worden.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden**. We weten nog niet wat het nieuwe systeem wordt, dus met dit punt zou je pleiten voor iets wat nog onbekend is. Het geeft meer zekerheid om uit te gaan van het oude systeem. Daarnaast sluit het beter aan op het probleem: de onrechtvaardigheid die we met de compensatie willen oplossen is het afschaffen van de basisbeurs. Wat we voor toekomstige studenten willen regelen, staat daar los van.

131. Studieschuld heeft wel degelijk effect op de hypotheek

Indieners: Lotte Meerhoff namens het Landelijk Bestuur

Voorstel: Verwijderen uit H6, punt 13

Huidige tekst: De gevolgen van het leenstelsel moeten zoveel mogelijk worden ingeperkt. **Zo mag een studieschuld later geen invloed hebben op je kansen om een hypotheek te krijgen**. Ook moet de tussengeneratie die heeft geleden onder het schuldenstelsel worden gecompenseerd ter waarde van wat ze hebben gemist als ze wel onder het oude systeem vielen.

Nieuwe tekst: De gevolgen van het leenstelsel moeten zoveel mogelijk worden ingeperkt. Ook moet de tussengeneratie die heeft geleden onder het schuldenstelsel worden gecompenseerd ter waarde van wat ze hebben gemist als ze wel onder het oude systeem vielen.

Toelichting: Het is in je eigen belang om de hoogte van je schuld mee te laten tellen bij de grootte van je hypotheek aangezien dit een effect heeft op wat je per maand kan betalen. Daarom willen we de zin verwijderen die stelt dat de studieschuld geen invloed mag hebben op je kansen om een hypotheek te krijgen. Ook al zouden we dit graag willen, is het niet realistisch en in gevallen zelfs nadelig als dit niet wordt meegenomen.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden**. De maximale maandlasten van je hypotheek staan op dit moment veel te sterk onder invloed van je studieschuld. (Trigger warning voor iedereen met een studieschuld) Met een modaal inkomen en een schuld van 40.000 euro, kun je ruim 54.000 euro minder lenen. Dit staat niet in verhouding tot de maandlasten die je door je studieschuld hebt. Tegen deze onrechtvaardigheid willen we duidelijk stelling nemen. Daarnaast wordt er steeds gerekend met je originele schuld, onafhankelijk van het bedrag dat al is afgelost.

132. Studentenreisproduct internationale studenten

Indieners: Titus van der Valk

Voorstel: Toevoegen in H6

Het studentenreisproduct wordt ook beschikbaar voor internationale studenten, wellicht tegen een kleine vergoeding

Toelichting: Internationale studenten kunnen op het moment niet leuk meedoen met hun Nederlandse studievrienden. Sommige studies worden op verschillende locaties in verschillende steden gegeven.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen, mits 'wellicht' wordt verwijderd**. Daarnaast hoort de commissie graag van de indiener onder welk kopje dit punt precies moet worden toegevoegd.

133. Wie bepaalt wat divers is?

Indieners: Emma den Brok, Martijn Staal, Bas Mekel, Luuk Voncken

Voorstel: Verwijderen uit H6, het gehele punt 27

Huidige tekst: *Voor de verdeling van geld en zendtijd op de publieke omroep wordt niet alleen maar gekeken naar ledenaantal, maar ook naar de toevoeging aan diversiteit op de publieke omroep*

Nieuwe tekst: -

Toelichting: Het lijkt me zeer onwenselijk als de politiek het medialandschap vormt a.d.h.v. een subjectief criteria als diversiteit. Dit geeft niet alleen onwenselijk veel macht aan de overheid, maar hierdoor zouden ook extremistische groepen zendtijd kunnen claimen omdat hun denkbeelden momenteel niet gehoord worden.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden. Het verdelen van geld en zendtijd volgens de Mediawet is op dit moment al geen politiek besluit: dit wordt door een onafhankelijke organisatie gedaan (het Commissariaat voor de Media en de NPO).**

134. Weg met vrijheid

Indienders: Jens Bosman, Anna Robin Hogendoorn Streef, Maddy Vangangelt, Casey Kuilman, Thomas Duikersloot, Robin Rauws

Voorstel: Vervangen H6 punt 38

Huidige tekst: De vrijheid van religieus onderwijs wordt afgeschaft.

Nieuwe tekst: Artikel 23 wordt geschrapt uit de grondwet. Religieus onderwijs wordt tegengegaan en niet gesubsidieerd. Dit geldt niet voor speciaal en bijzonder onderwijs

Toelichting: Vrijheid van religieus onderwijs" bestaat niet als zodanig maar enkel als onderdeel van artikel 23. Mijn voorstel is dat hele artikel te schrappen en openbare scholen de norm te maken. Natuurlijk mag religieus onderwijs blijven bestaan, maar niet met staatssteun; de scheiding van kerk en staat is een kernpunt hier.

Speciaal en bijzonder onderwijs gaat hier op voor bijv. scholen die extra steun bieden aan kinderen met stoornissen, of scholen met alternatieve onderwijsvormen zoals Montessori en Jenaplan

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden. Je kunt niet zowel willen dat Artikel 23 wordt geschrapt als dat bijzonder onderwijs blijft bestaan (en wordt gesubsidieerd) omdat Artikel 23 over vrijheid van onderwijs in het algemeen gaat en niet specifiek over religieus onderwijs. Het huidige punt voldoet al aan de wens van de indiener(s) om religieus onderwijs niet te faciliteren/bekostigen.**

135. Sociale media: publieke ruimte, publiek belang, publiek eigendom

Indienders: Miki Koning, Casey Kuilman, Thomas Duikersloot

Voorstel: Vervangen H6, punt 50

Huidige tekst: *Sociale mediabedrijven hebben een belangrijke verantwoordelijkheid in het goed functioneren van de democratie. Daarom moeten zij transparant zijn over de algoritmes die bepalen aan wie welke inhoud wordt aanbevolen. Ook wil DWARS hen verplichten om nepnieuws te filteren op basis van een open en goed controleerbaar proces.*

Nieuwe tekst: *Sociale mediaplatformen hebben een belangrijke rol in het goed functioneren van de democratie, en functioneren meer en meer als een publieke ruimte. Bovendien vormen ze natuurlijke monopolies die zichzelf in stand houden. Daarom moeten de belangrijkste sociale media onder nationaal, Europees of wanneer mogelijk internationaal eigendom en bestuur komen. Hierna moet transparant worden welke algoritmes bepalen aan wie welke inhoud wordt aanbevolen, en worden op basis van een open, goed controleerbaar en democratisch proces vrijheid van meningsuiting gegarandeerd en nepnieuws en dark money ads gefilterd*

Toelichting: Publieke ruimtes waarvan de regulering essentieel is voor onze samenleving en democratie (of ruimtes die dat steeds meer aan het worden zijn) horen democratisch bestuurd en gecontroleerd te worden. Dit geldt ook voor natuurlijke monopolies: een product dat natuurlijk naar een monopolie toe gaat (zoals een social medium waar (bijna) iedereen op blijft omdat nou eenmaal iedereen die je kent daar is en waarin startende concurrenten geen kans hebben tegen de grote spelers). Social media zijn beide.

Pre-advies programmacommissie: **Ontreden**. Het enige dat onwenselijker is dan mediamonopolies, is als die mediamonopolies in handen zijn van de overheid. De overheid krijgt zo enorm veel macht over de informatie die tot je komt. Dit kan de overheid gebruiken voor grootschalige propaganda en beïnvloeding van haar burgers. Daarnaast bevat de voorgestelde tekst onnodig Engels.

136. Vraag Facebook niet een Ministerie van Waarheid te worden

Indieners: Martijn Staal

Voorstel: Verwijderen uit H6, punt 50

Huidige tekst: *Sociale mediabedrijven hebben een belangrijke verantwoordelijkheid in het goed functioneren van de democratie. Daarom moeten zij transparant zijn over de algoritmes die bepalen aan wie welke inhoud wordt aanbevolen. Ook wil DWARS hen verplichten om nepnieuws te filteren op basis van een open en goed controleerbaar proces.*

Nieuwe tekst: *Sociale mediabedrijven hebben een belangrijke verantwoordelijkheid in het goed functioneren van de democratie. Daarom moeten zij transparant zijn over de algoritmes die bepalen aan wie welke inhoud wordt aanbevolen.*

Toelichting: We moeten platforms niet verplichten om op eigen houtje te bedenken wat wel of niet waar is. Natuurlijk moeten ze iets verwijderen als de rechter hen daartoe verplicht. Actief hun interventie hierin eisen lijkt me echter onwenselijk. Dan is het geen platform meer, maar een redactie; met alle verantwoordelijkheden van dien. Op het marktplein is er ook niemand die controleert of iets wat ik tegen iemand zeg waar is of niet; alleen de wijkagent die toekijkt dat niets uit de hand loopt.

Pre-advies programmacommissie: **Ontreden**. Het is juist belangrijk dat mediabedrijven zoals Facebook worden verplicht om nepnieuws te filteren, aangezien dergelijke bedrijven steeds meer de rol innemen van publieke ruimtes. We kunnen dergelijke bedrijven best verantwoordelijk stellen voor de inhoud die op hun platforms wordt gepubliceerd door gebruikers. Dergelijke bedrijven doen nu ook al aan een bepaalde mate van filteren. Om er voor te zorgen dat Facebook niet volledig op eigen houtje gaat bedenken wat wel of niet waar is moet dit gaan op basis van een open en goed controleerbaar proces.

Hoofdstuk 7

137. Tekstueel amendement: Ras

Indiener: Max de Blank

Voorstel: Vervanging in H7, in de inleiding en punt 8

Huidige tekst:

(...) Mensen krijgen te maken met vooroordelen, discriminatie en uitsluiting door bijvoorbeeld hun culturele achtergrond, hun **huidskleur**, geaardheid, gender of zaken die als beperking worden gezien.

(...)

8. Alle actieve vormen van discriminatie, zoals uitsluiting en benadeling van mensen op basis van **huidskleur**, gender, leeftijd, geloofsovertuiging, nationaliteit, beperkingen, levensovertuiging of geaardheid worden expliciet verboden, niet alleen in de grondwet.

Nieuwe tekst:

(...) Mensen krijgen te maken met vooroordelen, discriminatie en uitsluiting door bijvoorbeeld hun culturele achtergrond, hun **ras**, geaardheid, gender of zaken die als beperking worden gezien.

(...)

8. Alle actieve vormen van discriminatie, zoals uitsluiting en benadeling van mensen op basis van **ras**, gender, leeftijd, geloofsovertuiging, nationaliteit, beperkingen, levensovertuiging of geaardheid worden expliciet verboden, niet alleen in de grondwet.

Toelichting: "Huidskleur" is als term te beperkt, omdat dit slechts één raciaal kenmerk is. Bovendien spreekt de wet ook nu al over "ras". Daarnaast stelt Gloria Wekker dat racisme niet goed kan worden bestreden wanneer racisme en dus "ras" onbenoemd blijven, of telkens worden vervangen door een andere term zoals bijvoorbeeld huidskleur of etniciteit.

Pre-advies programmacommissie: **Oordeel congres**. De commissie begrijpt het punt van de indiener, maar erkent ook dat het gebruik van de juiste termen erg gevoelig ligt. Daarom laten we dit over aan het congres.

138. Prikkelarmer

Indieners: Maddy Vangangelt, Manon Janssen, Anna Robin Hogendoorn Streef, Casey Kuilman, Thomas Duikersloot, Robin Rauws, Stijn Rombouts,

Voorstel: toevoegen aan H7, punt 4

Huidige tekst: *Ook wordt er ingezet op toegankelijkheid voor mensen met psychische- of sociale beperkingen. Er worden onder andere prikkelarme gespreksruimten gecreëerd bij de gemeente en het UWV.*

Nieuwe tekst: *Ook wordt er ingezet op toegankelijkheid voor mensen met psychische- of sociale beperkingen. Er worden onder andere prikkelarme gespreksruimten gecreëerd bij de gemeente en het UWV. **Ook op scholen en in bibliotheken worden prikkelarme (gespreks)ruimtes gecreëerd.***

Toelichting: iet iedere school of bibliotheek heeft dergelijke ruimtes, terwijl veel mensen gebruik maken van deze ruimtes om te studeren of om andere redenen. Ook hier zijn prikkelarme (gespreks)ruimtes hard nodig.

Pre-advies programmacommissie: **Ontreden in deze vorm**. Het doel van de prikkelarme ruimte is niet om iedereen een fijne rustige studieplek te geven. Het is een tegemoetkoming aan mensen die hulp nodig hebben van de gemeente of het UWV, of eventueel van een school, maar dit soort gesprekken nauwelijks volhouden omdat het hun angsten of gevoeligheden triggert. Het creëren van studieruimtes is een goed iets, maar is echt iets anders en hoort in een ander hoofdstuk thuis.

139. Controle van algoritmes

Indieners: Marnix Suilen, Gwen Berntsen, Remy van der Hoek, Bram Koers

Voorstel: Verwijderen H7, punt 17

Huidige tekst: *Er moet meer aandacht naar de negatieve gevolgen van algoritmes. Algoritmes die tot discriminatie en etnische profilering kunnen leiden moeten regelmatig worden getoetst en aangepast om dit tegen te gaan*

Nieuwe tekst: -

Toelichting: Hoewel het een goed idee is, is het technisch niet haalbaar. Vaak is er niet één algoritme, maar een combinatie van algoritmes in een systeem die elkaar over en weer beïnvloeden. Daarnaast zijn veel van de algoritmes die hier bedoeld worden geen klassieke controleerbare algoritmes, maar toepassingen van machine learning waarbij correctheid, controleerbaarheid en aanpasbaarheid sterk afhankelijk van de context zijn.

Pre-advies programmacommissie: **Ontreden**, algoritmes zijn inderdaad erg complex maar het gebruik ervan in een besluitvormingssysteem niet perse. Hier kan je dus wel degelijk iets aan doen. Kijk eventueel met de indieners van het amendement "geautomatiseerde besluitvorming" naar hoe het punt verbeterd kan worden. Het is wel belangrijk er iets over te zeggen.

140. Laag cijfer economische zelfstandigheid vrouwen

Indieners: Casey Disco namens het Landelijk Bestuur

Voorstel: Verwijderen uit H7, punt 21

Huidige tekst: *DWARS wil het lage cijfer van economisch zelfstandigheid bij vrouwen **met een migratieachtergrond** tegen gaan. Daarom moeten gemeenten participatietrajecten opzetten die leiden naar betaald werk.*

Nieuwe tekst: *DWARS wil het lage cijfer van economisch zelfstandigheid bij vrouwen tegen gaan. Daarom moeten gemeenten participatietrajecten opzetten die leiden naar betaald werk.*

Toelichting: Het cijfer van vrouwen die niet economisch zelfstandig zijn is ook onder de bevolking zonder migratieachtergrond laag. Er zijn in Nederland nog veel vrouwen die ofwel niet werken ofwel parttime werken en hierdoor afhankelijk zijn van hun partner. Daarom kunnen trajecten als dit ook voor vrouwen zonder migratieachtergrond erg nuttig zijn.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden:** Het klopt dat er ook vaak afhankelijkheid bestaat bij vrouwen van Nederlandse afkomst, maar het gaat hier wel om twee verschillende problemen. Vrouwen zonder migratieachtergrond die geen doorgang vinden naar de arbeidsmarkt zijn vaker wel in beeld en hebben meer kennis van de arbeidsmarkt en instanties. Onderzoek wijst uit dat vrouwen met een migratieachtergrond eigenlijk volledig buiten het beeld van de relevante instanties vallen, waardoor er op geen enkele manier een stimulans voor hen is om de arbeidsmarkt te betreden. Ze staan er simpelweg nog verder vanaf. Een zwaar middel als deze trajecten is daarom hier een passend middel. Voor de vrouwen zonder migratieachtergrond kan ook een stimulerend middel komen, maar een die beter aansluit bij hun specifieke omstandigheden.

Hoofdstuk 8

141. Minder auto's meer beter

Indieners: Emma den Brok

Voorstel: Vervangen H8, punt 2

Huidige tekst: *Gemeenten mogen maximaal een parkeernorm van één auto per woonadres toepassen. Zo wordt er ruimte vrij gemaakt voor groene, veilige kinderspeelplekken en fietsenrekken.*

Nieuwe tekst:

Gemeenten mogen maximaal een parkeernorm van 0.5 auto per woonadres toepassen. Zo wordt er ruimte vrij gemaakt voor groene, veilige kinderspeelplekken en fietsenrekken.

Toelichting: Zoveel auto's hebben we 1) niet nodig en 2) passen er niet op de weg. Mensen kunnen auto's delen of gewoon op de fiets of met het OV gaan.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden.** In de steden kunnen gemeenten alsnog voor een lagere parkeernorm kiezen. Een norm van één is in gebieden die minder goed bereikbaar zijn met het OV nu eenmaal nodig, waardoor het onrealistisch is om landelijk een lagere norm op te leggen.

142. Inspraak is reeds voldoende

Indieners: Oscar Jansen namens het Landelijk bestuur

Voorstel: Vervangen hfd 8 punt 3.

Huidige tekst: *De omgevingswet biedt de mogelijkheid tot meer participatie. **De stem van omwonenden moet zwaarder wegen bij de besluitvorming over nieuwe projecten. Zij moeten ook in een vroeg stadium al worden geraadpleegd***

Nieuwe tekst: *De omgevingswet biedt de mogelijkheid tot meer participatie. **Omwonenden moeten daarom in een vroeg stadium al worden geraadpleegd***

Toelichting: Wij vinden de stem voor omwonenden op dit moment al sterk genoeg, en zien dat onder invloed van omwonenden veel bouwprojecten van bijvoorbeeld windmolens en woningen worden vertraagd of worden afgeschaald. Wij vrezen dat met een sterkere stem voor omwonenden deze projecten nog meer tegenstand krijgen. Ook hebben witte hoogopgeleide boomers nu veruit de luidste stem in dergelijke inspraaktrajecten, en wordt de mening van een groot deel van de bevolking dus ook niet meegenomen.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden.** Het tegenhouden van participatie omdat de uitkomst je niet uitkomt, zorgt voor dalend vertrouwen in de overheid. Daarnaast zijn er veel goede voorbeelden van windprojecten die juist in samenspraak met bewoners zijn gedaan. Wel moeten we zoeken naar een manier om participatie toegankelijker en inclusiever te maken.

143. Bereikbaar, betaalbaar en frequent OV

Indieners: Anna Robin Hogendoorn Streef namens de commissie Energie, Duurzaamheid en Mobiliteit

Voorstel: Toevoegen nieuw punt onder kopje 'Bereikbaarheid'

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: *Op provinciaal niveau wordt vastgesteld hoe groot de afstand van je huis tot het dichtstbijzijnde openbaar vervoer moet zijn. Ook komen er normen voor de frequentie en de betaalbaarheid van dat openbaar vervoer.*

Toelichting: Dit belangrijke punt wordt in het huidige pp nog nergens gemaakt

Pre-advies programmacommissie: Ontraden. Er worden in OV-concessies al normen gesteld voor de afstand tot de dichtstbijzijnde halte, frequentie en ritprijzen. Dit amendement stelt dus geen nieuw beleid voor.

144. Nationaliseren kun je leren

Indieners: Jens Bosman, Anna Robin Hogendoorn Streef, Maddy Vangangelt, Casey Kuilman, Thomas Duikersloot, Robin Rauws, Stijn Rombouts

Voorstel: Toevoegen aan H8

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: *De overheid is verantwoordelijk voor goede bereikbaarheid en kwaliteitsvervoer voor iedereen in het land. Om kwaliteit en betaalbaarheid te kunnen beheersen worden de NS en ProRail genationaliseerd en samengevoegd.*

Toelichting: Als één organisatie kunnen de NS en ProRail makkelijker coördineren. Op deze manier is het ook makkelijker om verderfelijke commerciële partijen als Arriva van het spoor te weren, en kunnen ticketprijzen kunstmatig worden verlaagd.

Pre-advies programmacommissie: Ontraden in de huidige vorm. De nationalisering van ProRail staat in hoofdstuk 4 (4.6). Volgens de huidige formulering kan ook de NS daarbij horen. Dit amendement is dus overbodig, maar het is natuurlijk mogelijk om dit extra te specificeren in hoofdstuk 4.

145. Treinen! treinen!

Indieners: Jens Bosman, Anna Robin Hogendoorn Streef, Maddy Vangangelt, Casey Kuilman, Thomas Duikersloot, Robin Rauws, Stijn Rombouts

Voorstel: Toevoegen in H8, na punt 8.

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: *Ook internationaal investeert Nederland in het verbeteren en versnellen van treinverbindingen, bijvoorbeeld door het installeren van hogesnelheidsverbindingen tussen Amsterdam en Luxemburg via Maastricht en tussen Amsterdam en Arnhem richting Duitsland. De trein naar Berlijn wordt versneld en niet al te grote steden worden overgeslagen.*

Toelichting: Het ziet er wellicht uit als een onnodige specificatie maar is een handig houvast en bovendien krijgt elke DWARSer het er warm van

Pre-advies programmacommissie: Ontraden. Het is inderdaad specifiek, maar leest door de formulering ook niet fijn in het programma. Daarnaast is het niet zeker of de genoemde verbindingen de komende vijf jaar de belangrijkste zijn en blijven.

146. Beetje veel kernen

Indieners: Jens Bosman, Anna Robin Hogendoorn Streef, Maddy Vangangelt, Casey Kuilman, Thomas Duikersloot, Robin Rauws, Stijn Rombouts

Voorstel: Vervangen H8 punt 14

Huidige tekst: *Het wordt daarom bij aanbestedingen een verplicht criterium dat busmaatschappijen elke kern aandoen.*

Nieuwe tekst: *Het wordt daarom bij aanbestedingen een verplicht criterium om afstanden tot OV-verbindingen vanaf elke kern te verkleinen tot maximaal anderhalve kilometer.*

Toelichting: We hebben vrij veel kernen, Zeker in krimpregio's is het gewoon niet haalbaar om elke kern aan te doen. Anderhalve kilometer is vrijwel altijd wel haalbaar; vanaf de meeste kernen ligt iets verderop wel een iets grotere kern of een grotere verbindingsweg.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden.** In OV-concessies is het vaak al verplicht om elke kern aan te doen. De busmaatschappij is daarbij ook vrij in de manier waarop ze dat doen: het kan ook gaan om een buurt- of belbus die vervoer verzorgt van de voordeur naar de halte langs een grotere verbindingsweg. We willen dit in het hele land verplichten, om het OV ook voor mensen met een fysieke beperking toegankelijk te maken. Die kunnen vaak niet anderhalve kilometer naar de halte afleggen.

147. Werkt niet, speelt niet en is niet inclusief

Indieners: Anna Robin Hogendoorn Streef namens Commissie Energie, Duurzaamheid en Mobiliteit

Voorstel: Verwijderen H8, punt 15

Huidige tekst: *Om bereikbaarheid van en naar bushaltes in afgelegen gebieden te vergroten, worden bij bushaltes deelfietsen beschikbaar gemaakt.*

Nieuwe tekst: -

Toelichting:

Er zijn al dergelijke initiatieven, die werken grotendeels niet omdat de fietsen bij die bushaltes via apps uit de stalling gehaald moeten worden. Daarbij blijven die fietsen vaak ongebruikt omdat de mensen die zo'n fiets nodig hebben, er vaak al een in bezit hebben. Zo bezien is het dus een oplossing voor een probleem dat niet speelt.

Daarnaast moet je zonder een telefoon ook deel kunnen nemen aan het openbare leven en is dit geen oplossing voor mensen die slecht ter been zijn. Het beste is dus om deze te schrappen en ons andere amendement over bereikbaar, betaalbaar en frequent ov aan te nemen.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden.** Op veel plekken staan er al OV-fietsen bij haltes. Deze zijn gemakkelijk te lenen met de OV-chipkaart. Als de kritiek is dat het lenen nu niet gemakkelijk genoeg is, moeten we dat oplossen in plaats van de fietsen niet beschikbaar stellen. Daarnaast gaat dit niet om het eerste deel van de reis (huis naar halte): daar heeft men vaak al een fiets. Het gaat om het laatste deel van de reis: halte naar bestemming (werk, school, anders), waar men vaak geen eigen fiets heeft.

148. Belastingen op vliegtickets en kerosine

Indieners: Anna Robin Hogendoorn Streef

Voorstel: Vervangen H8, punt 17b

Huidige tekst: Er komt een belasting op kerosine en op vliegtickets gaat het hoge btw-tarief gelden.

Nieuwe tekst: Er komen belastingen op kerosine en vliegtickets. Voor vliegtickets geldt het hoge btw-tarief.

Toelichting:

De huidige tekst doelt hier al op, de aangepast tekst maakt het duidelijker.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen, mits 'geldt' wordt vervangen door 'gaat gelden'.**

149. Distance does matter

Indieners: Anna Robin Hogendoorn Streef

Voorstel: Vervangen punt 17c

Huidige tekst: *Korte vluchten zoals naar steden als Parijs, Londen en Berlijn gaan verdwijnen.*

Nieuwe tekst: *Bestemmingen tot 750km worden bereikbaar met Europees treinnetwerk. Hiermee worden Europese vluchten vervangen.*

Toelichting: De huidige tekst geeft voorbeelden, maar geen concrete afstand. Door dit toe te voegen kan er ook getoetst worden of steden wel bereikbaar moeten blijven met het vliegtuig.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen, mits 'km' wordt uitgeschreven en 'een' wordt toegevoegd vóór 'Europees'**

150. DiscoverEU

Indieners: Anna Robin Hogendoorn Streef, Maddy Vangangelt, Casey Kuilman, Thomas Duikersloot, Robin Rauws, Stijn Rombouts

Voorstel: Toevoegen aan H8

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: Het DiscoverEU-project wordt uitgebreid zodat elke 18-jarige kan deelnemen.

Toelichting: DiscoverEU werkt nu nog met loting. Dat is inherent arbitrair. Zorg dat elke Europese 18jarige het continent duurzaam kan ontdekken

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden.** We vinden dit te specifiek voor het programma. Daarnaast past dit beter in hoofdstuk 12, aangezien van DiscoverEU Europese integratie is.

151. Echte oplossingen

Indieners: Stijn Rombouts

Voorstel: Verwijderen uit H8, punt 26

Huidige tekst: *Er worden geen halve maatregelen meer genomen wanneer natuurbescherming op het spel staat. Om de stikstofuitstoot te verminderen wordt gekozen voor **échte** oplossingen zoals het uitkopen van boeren en het verlagen van de verkeerssnelheid.*

Nieuwe tekst: *Er worden geen halve maatregelen meer genomen wanneer natuurbescherming op het spel staat. Om de stikstofuitstoot te verminderen wordt gekozen voor oplossingen zoals het uitkopen van boeren en het verlagen van de verkeerssnelheid.*

Toelichting:

Vanzelfsprekend staan wij niet voor nepoplossingen

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden.** We vinden deze nadruk wel degelijk van belang, met het grote aantal nepoplossingen dat we hebben gezien, en waarschijnlijk de komende tijd nog gaan zien uit de rechts-conservatieve hoek.

Hoofdstuk 9

152. Antibiotica en veeteelt

Indieners: Niels Goedgebure

Voorstel: toevoegen H9, na punt 6

Huidige tekst: NVT

Nieuwe tekst: *Te veel gebruik van antibiotica is gevaarlijk voor mens en dier. Antibioticagebruik in de veeteelt wordt ingeperkt tot een absoluut minimum*

Toelichting: Omdat antibiotica te veel wordt gebruikt werkt steeds meer antibiotica steeds slechter op bacteriën [1]. De WHO (Wereldgezondheidsorganisatie) ziet antibioticaresistentie als "Een van de grootste hedendaagse bedreigingen voor wereldwijde gezondheid, voedselzekerheid en ontwikkeling" [2]. Om antibiotica nog zo lang mogelijk werkzaam te houden voor het bestrijden van ziektes is het van groot belang het gebruik zo veel mogelijk te beperken. Een groot deel van het antibioticagebruik dat leidt tot resistente bacteriën vindt nu plaats in de veeteelt [3].

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden.** Omdat de strekking en toelichting aangeven dat het om het beschermen van de menselijke gezondheid gaat, hoort dit in H10 thuis. Het amendement van

dezelfde indiener in dat hoofdstuk is goed, maar kan uitgebreid worden met het punt over het beperken van antibiotica voor dieren. Op deze manier klopt de strekking maar voorkomen we herhaling.

Hoofdstuk 10

153. Standpunt PrEP moet uitgebreid worden

Indieners: Sander van Bijsterveld; Tijs van der Weele; Roel van der Veen; Marieke van Belle

Voorstel tot: Vervangen H10, punt 4

Huidige tekst: *PrEP wordt toegankelijk voor iedereen die dit wil hebben.*

Nieuwe tekst: *PrEP, **het middel dat een Hiv-infectie kan voorkomen**, wordt opgenomen in het basispakket*

Toelichting: Het standpunt in huidige vorm geeft te weinig informatie over het middel zelf en vertelt ons daarnaast niets over de wijze waarop het beschikbaar moeten worden gemaakt volgens Dwars. PrEP is nu namelijk al overal verkrijgbaar in apotheken maar men betaalt daar zelf voor (1). Wij zouden het standpunt willen verduidelijken door toe te voegen dat PrEP opgenomen wordt in het basispakket.

Pre-advies programmacommissie: Ontreden huidige vorm, het is niet nodig in het standpunt zelf meer informatie over PrEP te geven. Daar is de begrippenlijst voor. Wel ondersteunen we het voorstel om het in het basispakket op te nemen.

154. Onnodige TM

Indieners: Jens Bosmaan, Anna Robin Hogendoorn Streef, Maddy Vangangelt, Casey Kuilman, Thomas Duikersloot, Robin Rauws, Stijn Rombouts

Voorstel: Vervangen hfd 10 punt 11b

Huidige tekst: *Er komt een Nationaal **Zorgagentschap**TM dat verantwoordelijk is voor de inkoop van zorg*

Nieuwe tekst: *Er komt een Nationaal Zorgagentschap dat verantwoordelijk is voor de inkoop van zorg*

Toelichting: Waar is die TM voor nodig? De meme?

Pre-advies programmacommissie: De TM geeft aan dat DWARS super creatieve dingen bedenkt. Dat is belangrijk. We claimen hiermee ook het eigenaarschap over dit begrip. Consistent is het niet per se, daarom nodigen we de indieners uit om andere nieuwe begrippen naar "begrip"TM te amenderen.

155. Zorgorganisaties mogen best failliet gaan

Indieners: Casey Disco namens het Landelijk Bestuur

Voorstel: Vervangen H10, punt 15

Huidige tekst: *Werken in de zorg gebeurt in loondienst, ook voor medisch specialisten en bestuurders. Verkapte uitzendverbanden worden daarom tegengegaan en **zorgorganisaties** kunnen niet langer failliet gaan of winsten elders investeren.*

Nieuwe tekst: *Werken in de zorg gebeurt in loondienst, ook voor medisch specialisten en bestuurders. Verkapte uitzendverbanden worden daarom tegengegaan en **zorginstellingen** kunnen niet langer failliet gaan of winsten elders investeren.*

Toelichting: Het is niet wenselijk als ziekenhuizen of medisch centra failliet gaan, maar een willekeurige zorgorganisatie mag best failliet gaan. Niet alle zorgorganisaties bieden goede zorg aan. Daarom willen wij het woord 'zorgorganisaties' veranderen door 'zorginstellingen'

Pre-advies Ontreden: Van zorgorganisaties die geen instelling zijn (zoals Thuiszorgorganisaties) is het ook niet wenselijk dat ze failliet gaan. Instellingen zijn organisaties, maar niet andersom - het woord zorgorganisatie omvat meer dingen die we niet failliet willen laten gaan.

Hoofdstuk 11

156. Uitleg Just war

Indieners: Oscar Jansen namens het Landelijk Bestuur

Voorstel: Toevoegen aan begrippenlijst

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: Just war is een doctrine die beschrijft wat gegronde redenen zijn voor een staat om de oorlog te verklaren en welke oorlogshandelingen geoorloofd zijn.

Toelichting: Dit begrip wordt genoemd in punt 11.14, maar hier staat momenteel geen uitleg bij. Door dit begrip op te nemen in de begrippenlijst maken we dit punt begrijpelijker.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen mits de uitleg B1 wordt gemaakt.

Hoofdstuk 12

157. Bespaar ruimte, schrap onnodige punten

Indieners: David Tempelman namens de Commissie Internationaal

Voorstel: verwijderen H12, punt 7

Huidige tekst: *Regionale organisaties kunnen een effectieve rol spelen bij vredesonderhandelingen, al dan niet met steun van de VN. Bij internationale inmenging in conflicten wordt er gekeken of er een primaire rol is voor deze organisaties.*

Nieuwe tekst: -

Toelichting: Helemaal prima hoor om regionale organisaties te betrekken bij vredesonderhandelingen, maar ik denk dat het opnemen van dit punt in het programma weinig toevoegt en we deze ruimte beter kunnen besteden. Dit punt zegt nu eigenlijk niks concreets.

Pre-advies programmacommissie: Ontraden. Het klopt dat dit minder een wereldschokkend punt is dan sommige andere, maar wetenschappelijke analyses laten zien dat regionale bemiddeling door landen (in bijvoorbeeld Afrika) als meer legitiem wordt gezien dan door de VN. Daarom kan er soms meer medewerking verwacht worden. Dit is een goede ontwikkeling in conflictresolutie en daarom een waardevolle toevoeging om op het internationale toneel meer prioriteit aan deze organisaties toe te kennen.

158. Eurocommissarissen

Indieners: Bram Koers

Voorstel: toevoegen aan H12, punt 10

Huidige tekst: *De bevoegdheden en taken van het Europees Parlement (EP) worden uitgebreid. Het EP krijgt recht van initiatief. Ook wordt het parlement verantwoordelijk voor het voordragen van kandidaat-Eurocommissarissen. Het EP krijgt ook de bevoegdheid om individuele Eurocommissarissen af te zetten bij slecht functioneren.*

Nieuwe tekst: *De bevoegdheden en taken van het Europees Parlement (EP) worden uitgebreid. Het EP krijgt recht van initiatief. Ook wordt het parlement verantwoordelijk voor het voordragen van kandidaat-Eurocommissarissen, **waarbij er maximaal één Commissaris per Lidstaat is.** Het EP krijgt ook de bevoegdheid om individuele Eurocommissarissen af te zetten bij slecht functioneren.*

Toelichting: Deze wijziging zorgt ervoor dat de Commissie niet gedomineerd wordt door de grote landen door de wijzigingen die worden voorgesteld.

Pre-advies programmacommissie: Ontraden, hier is een apart punt over (12.12)

159. Pan-Europese verkiezingen

Indieners: Bram Koers

Voorstel: vervangen H12, punt 13

Huidige tekst: *Bij Europese verkiezingen komen er gemengde pan-Europese kieslijsten, waarbij kiezers stemmen op een kandidaat uit hun eigen land en op een Europese fractie. **Het EP wordt samengesteld naar proporties van de fracties.***

Nieuwe tekst: *Bij Europese verkiezingen komen er gemengde pan-Europese kieslijsten, waarbij kiezers stemmen op een kandidaat uit hun eigen land en op een Europese fractie. **Het EP wordt samengesteld via evenredige vertegenwoordiging.***

Toelichting: Duidelijker dan het conceptprogramma.

Pre-advies programmacommissie: Ontraden, de PC ziet hier geen verduidelijking in.

160. Meer privacy is meer beter

Indieners: David Tempelman namens de Commissie Internationaal

Voorstel: vervangen H12, punt 19

Huidige tekst: *De Europese justitiesamenwerking tussen politie, inlichtingen- en douanediens ten wordt verder geïntensiveerd. **Wel wordt er rekening gehouden met de privacy van burgers.***

Nieuwe tekst: *De Europese justitiesamenwerking tussen politie, inlichtingen- en douanediens ten wordt verder geïntensiveerd. **Dit mag niet ten koste gaan van de privacy van burgers.***

Toelichting: Het belang van privacy mag wel wat sterker verwoord worden.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen mits: het woord "onschuldige" voor burgers wordt geplaatst.

161. Eerlijke lonen

Indieners: Commissie Internationaal

Voorstel: Vervangen H12, punt 20

Huidige tekst: *DWARS staat voor een socialer Europa. **Het invoeren van een Europees minimumloon en gestandaardiseerde arbeidsregels zijn daarin belangrijke stappen.***

Nieuwe tekst: *DWARS staat voor een socialer Europa. **Daarom gelden altijd de regels over loon en arbeidsvoorwaarden van het land waar gewerkt wordt, en niet die van het land van herkomst van de werknemer of de onderneming. Op de lange termijn wordt er op ingezet de verschillende economieën gelijk te trekken, zodat er een Europees minimumloon kan gaan gelden.***

Toelichting: Het harmoniseren van de regels op de Europese markt is al in de jaren '70 opgegeven, omdat dit zowel politiek als bureaucratisch onuitvoerbaar en inefficiënt is. In plaats daarvan zou het handhaven van de regels van het land waar werkzaamheden worden verricht voorkomen dat werkgevers de verschillende regels binnen de EU kan gebruiken om mensen uit te buiten. Het invoeren van een minimumloon op Europees niveau wordt pas economisch uitvoerbaar als de economische welvaart minder asymmetrisch verdeeld is

Pre-advies programmacommissie: Ontraden: Het voorstel is te gecompliceerd. Daarnaast gaan we hier met het programma voor ambitie. We spreken hier een streven uit, dat mogelijk inderdaad pas op de lange termijn haalbaar is, maar wel de kern raakt. De PC staat open voor tekstuele wijzigingen om het punt duidelijker te maken, maar vind dat het een kort en krachtig punt moet blijven.

162. Weg met de 3%-norm

Indieners: David Tempelman namens de Commissie Internationaal

Voorstel: toevoegen na H12, punt 20

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: *Het Stabiteits- en Groeipact wordt hervormd zodat er in plaats van enkel de 3% begrotingsnorm ook gekeken wordt naar factoren als werkgelegenheid. Waar consumptieve overheidsbestedingen in veel eurolanden beperkt dienen te worden, biedt het nieuwe pact wel ruimte voor duurzame publieke investeringen.*

Toelichting: Dit punt stond in soortgelijke verwoordingen al in het vorige programma, maar ontbreekt in het nieuwe programma. De 3%-norm is arbitrair, zit verstandig Keynesiaans beleid in tijden van crisis in de weg en doet veel schade aan met name Zuid-Europese economieën. Het is belangrijk dat DWARS zich ook in het nieuwe programma hiertegen blijft uitspreken.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden:** Hoewel de gedachte achter dit amendement relevant is, past het amendement op deze manier niet in het programma. Het is voor mensen met weinig achtergrondkennis erg onduidelijk wat bedoeld wordt. Er moet veel meer to-the-point beschreven worden wat het gewenste effect is. Ook moet het amendement sterk herschreven worden naar B1 of in elk geval niet-academische taal.

163. Verbod op repressietechnologie

Indieners: Commissie internationaal

Voorstel: Vervangen H12, punt 25

Huidige tekst: Er worden niet langer exportvergunningen voor wapenleveranties verleend aan repressieve regimes.

Nieuwe tekst: Er worden niet langer exportvergunningen voor wapenleveranties verleend aan repressieve regimes. De export van technologische toepassingen die zijn gericht op repressie, zoals surveillance software, wordt überhaupt verboden.

Toelichting: Repressietechnologie staat haaks op de rechtsstaat en de democratie. Denk hierbij aan surveillance software. Nederland zou nooit eraan mogen bijdragen dat zulke technologie geproduceerd wordt, maar helaas gebeurt dat wel. Daarom moet het verboden worden dit te ontwikkelen en exporteren.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen mits:** het woord überhaupt geschrapt wordt. Dat staat minder netjes en is te veel spreektaal.

164. Mensenrechten voor alle minderheden 1

Indieners: Commissie internationaal

Voorstel: Verwijderen H12 punt 26

Huidige tekst: *De Europese Unie en Nederland kunnen in het conflict tussen Israël en Palestina een belangrijke rol spelen, vooral omdat ze intensief samenwerken met Israël. DWARS vindt dat Nederland en Europa moeten pleiten voor een twee staten oplossing op basis van de grenzen van voor 1967, waarbij de bezetting van de Palestijnse gebieden per direct wordt beëindigd. Er kan hier druk op worden gezet door het associatieverdrag met Israël voorlopig op te schorten en een boycot uit te roepen en te handhaven voor producten uit de nederzettingsgebieden.*

Nieuwe tekst: -

Toelichting: Als het bovenstaande wijzigingsvoorstel niet wordt aangenomen, stelt de Commissie Internationaal alsnog voor om dit punt te verwijderen, want als we Palestijnen wel noemen en andere onderdrukte minderheden niet, impliceren we dat Palestijnse mensenrechten belangrijker zijn dan bijvoorbeeld Yezidische, Koerdische, Tibetaanse of Rohingya mensenrechten. Dit past niet bij onze DWARSe idealen.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden.** De kritiek dat andere onderdrukte groepen ook een standpunt van DWARS verdienen is volledig terecht. Dat mag er ook komen. Echter, voor het Israëlisch-Palestijns conflict geldt dat Nederland en de EU meer machtsmiddelen hebben om verandering af te dwingen, doordat er een politiek-economisch associatieverdrag is met Israël. Gezien we die

machtsmiddelen hebben, moeten ze specifiek gebruikt worden. We houden het punt er graag in maar verwelkomen een toevoeging dat alle onderdrukte groepen bespreekt in algemene termen.

PRE-AMENDEMENTEN SESSIE 2

Hoofdstuk 1

165. Bij een Tweede hoort geen Eerste?

Indieners: Lotte Meerhoff, namens het Landelijk Bestuur

Voorstel: Vervangen H1, punt 2

Huidige tekst: *De Eerste Kamer moet worden hervormd met als doel terug te gaan naar haar kerntaak: het evalueren van de grondwettelijkheid en uitvoerbaarheid van wetsvoorstellen*

Nieuwe tekst: *De Eerste Kamer wordt afgeschaft. In plaats hiervan komt een constitutioneel hof dat wetten controleert op grondwettelijkheid en uitvoerbaarheid.*

Toelichting: De huidige tekst is erg vaag. Hoe moet de Eerste Kamer worden hervormd? Erkennen we het probleem dat de Eerste Kamer een steeds meer politiek orgaan wordt waarin de fracties precies hetzelfde stemmen als de fractie in de Tweede Kamer? Een constitutioneel hof kan op een onafhankelijke manier doen wat de Eerste Kamer, vanwege hun politieke voorkeur, niet kan: namelijk wetten toetsen op grondwettelijkheid. In het huidige rechtssysteem kunnen burgers wetten niet toetsen aan de grondwet. Wij vinden dat dit in de toekomst wel moet kunnen. Een constitutioneel hof maakt dit mogelijk.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden**, recentelijk is nog gestemd over het afschaffen van de EK. Daar was een meerderheid tegen. Daarom zouden we eventueel graag een ander soort amendement zien, dat de vaagheid wegneemt. Overigens komt die amendement inhoudelijk overeen met dat van Bram Koers (amendement 214 Echt Klaar met de Eerste Kamer).

166. Demonstreren kan je leren

Indieners: Emma den Brok

Voorstel: Vervangen H1, punt 4

Huidige tekst: *Het recht op demonstratie is een groot goed. Ook burgerlijke ongehoorzaamheidsacties zijn soms een waardevol protestmiddel. **In alle gevallen houdt de vrijheid om te demonstreren op wanneer de fysieke veiligheid van de aangesprokene of omstanders in gevaar komt en wanneer er sprake is van intimidatie van individuen.***

Nieuwe tekst: *Het recht op demonstratie is een groot goed. Ook burgerlijke ongehoorzaamheidsacties zijn soms een waardevol protestmiddel. **Wanneer de politie onterecht het demonstratierecht van burgers inperkt, staan hier consequenties tegenover.***

Toelichting: De huidige teksts is behoorlijk conservatief en "intimidatie van individuen" is ontzettend breed op te vatten - je zou zelfs kunnen stellen dat het hele doel van demonstreren het intimideren van personen met (veronderstelde) macht is. Bovendien is het onDWARS de nadruk te leggen op het beperken van demonstraties aangezien de realiteit is dat demonstraties vaak ten onrechte verboden of afgekapt worden door de autoriteiten (zie bijvoorbeeld de eerste jaren van KOZP en protesten tegen het koningshuis).

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden**. We zijn het erover eens dat intimidatie van individuen ontzettend breed op te vatten is, we staan dan open voor wijzigingsvoorstellen daarop. We willen we het overige deel behouden omdat het belangrijk is om de fysieke veiligheid van een aangesprokene of omstanders te beschermen (denk aan anti-abortus demonstraties). We zijn niet tegen het aanpakken van onterecht politiegeweld, alleen is het voorstel op deze manier zeer vaag ('foei' zeggen tegen een agent is in principe ook een consequentie). Daarom ontraden we dit amendement en roepen we de indiener(s) op om, het eerder genoemde meenemend, een duidelijker voorstel in te dienen.

167. Internationale misdaadsamenwerking op een andere plek

Indieners: Miriam Shaw namens het Landelijk Bestuur

Voorstel: Verwijderen uit H1, punt 6

Huidige tekst: DWARS staat voor een onafhankelijke rechtspraak in Nederland én in de rest van de wereld. **Om mensen die misdaden hebben gepleegd te kunnen vervolgen, kan Europese en internationale samenwerking gebruikt worden. Dit, zodat criminelen niet ergens anders op vrije voeten blijven en criminele activiteiten niet kunnen voortzetten.**

Nieuwe tekst: DWARS staat voor een onafhankelijke rechtspraak in Nederland én in de rest van de wereld.

Toelichting: Het onderdeel dat verwijderd wordt toevoegen bij hoofdstuk 11 (Veiligheid) omdat het daar beter geplaatst is. Dit amendement is voor het verwijderen van de tekst, er wordt een afzonderlijk amendement ingediend om de tekst toe te voegen.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen, mits het hele punt wordt verwijderd en het amendement wordt samengevoegd met het amendement op hoofdstuk 11 (amendement 68 Internationale Boeven Vangen). Het huidige voorstel leidt namelijk tot een open deur.

168. Toegang tot het recht

Indieners: Martijn Staal, Maddy Vangangelt, Stijn Rombouts

Voorstel: Vervangen H1, punt 7.

Huidige tekst: Iedereen moet ongeacht inkomen gebruik kunnen maken van rechtsbijstand. De bezuinigingen op de sociale advocatuur worden teruggedraaid.

Voorstel nieuwe tekst: De toegankelijkheid van de rechtspraak is een essentieel onderdeel van het recht. Mensen met een middel- of laag inkomen hebben recht op rechtsbijstand, griffiekosten voor natuurlijke personen worden verlaagd en de bezuinigingen op de sociale advocatuur worden teruggedraaid.

Toelichting: We moeten niet iedereen rechtsbijstand geven, waarom zouden we rijke mensen geld geven om te procederen?

Pre-advies programmacommissie: Ontraden. Het doel van dit punt is om duidelijk te maken dat iedereen, zonder uitzondering, toegang moet hebben tot het recht en goede verdediging. Er zijn situaties denkbaar waarin iemand met een hoog inkomen tóch niet zelf een advocaat kan betalen. Daarnaast zullen écht rijke mensen geen gebruik maken van deze regeling, omdat ze liever een dure topadvocaat hun zaak laten verdedigen dan een sociale advocaat.

Als de indieners het amendement willen doorzetten, dan zien we graag dat het opnieuw wordt geformuleerd zonder jargon, en in begrijpelijker taal (liefst B1-niveau).

169. Criminaliteit is niet altijd een vrijwillige keuze

Indieners: Miriam Shaw, namens het Landelijk Bestuur

Voorstel: Vervangen H1, punt 9

Huidige tekst:

9. Om te kunnen voorkomen dat mensen voor de criminaliteit kiezen zetten we in op preventie en integratie. Voor witteboordencriminelen geldt dit niet. DWARS vindt dat er meer moet worden gekeken naar de toplaag van de criminaliteit en minder naar de uitvoerende kant van deze criminaliteit.

Nieuwe tekst:

9. Door preventieve maatregelen kunnen veel vormen van criminaliteit worden voorkomen. Verbeterde inzet op re-integratie in de samenleving verkleint de kans op herhaling. Daarom wordt er meer ingezet op preventie en re-integratie bij het aanpakken van criminaliteit.

10. DWARS vindt dat er meer moet worden gekeken naar de toplaag van de criminaliteit en minder naar de uitvoerende kant van deze criminaliteit.

Toelichting: De huidige tekst legt een nadruk om dat criminaliteit een keuze is. Wij willen juist erkennen dat criminaliteit niet altijd een keuze is en dat mensen in bepaalde situaties de criminaliteit worden ingedreven. De zin is geherformuleerd om de bovengenoemde nadruk te voorkomen.

Het splitsen van punt 9 naar twee afzonderlijke punten stellen we voor omdat er geen duidelijke samenhang nu is tussen de twee zinnen.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden** in huidige vorm. De opbouw van het huidige punt loopt inderdaad niet lekker. De PC wil graag laten zien dat criminaliteit soms een keuze is (en dat hier een sterk punt over aanpak komt) en in andere gevallen niet. De opsplitsing is een goed idee. Wel willen we graag specifiek witteboordencriminaliteit genoemd hebben.

170. Controle op menswaardige omgang in TBS klinieken

Indiener: Miriam Shaw (hoofdindiener), Landelijk Bestuur

Voorstel: Toevoegen aan H1, punt 13

Huidige tekst: *DWARS vindt dat iedereen de kans moet hebben om zich te ontplooien in het leven. Dit geldt ook voor mensen met ernstige en langdurige psychiatrische problemen, die daardoor in een gesloten inrichting zitten. Voor deze mensen moet passende dagbesteding worden geregeld. Dit geldt ook voor mensen die om veiligheidsredenen een TBS-kliniek niet kunnen verlaten.*

Nieuwe tekst: *DWARS vindt dat iedereen de kans moet hebben om zich te ontplooien in het leven. Dit geldt ook voor mensen met ernstige en langdurige psychiatrische problemen, die daardoor in een gesloten inrichting zitten. Voor deze mensen moet passende dagbesteding worden geregeld. Dit geldt ook voor mensen die om veiligheidsredenen een TBS kliniek niet kunnen verlaten. **Om misstanden te voorkomen in TBS klinieken, moet er een controleorgaan komen om te garanderen dat er op een menswaardige manier met residenten wordt omgegaan.***

Toelichting: In TBS klinieken gaat er nog veel mis in de omgang met residenten. Door een centrale controle orgaan van deze klinieken willen we garanderen dat mensen die niet veilig in de samenleving kunnen meedoen alsnog op een menswaardige manier kunnen leven.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden** in huidige vorm. Goed punt, maar de essentie van dit punt is zelfontplooiing. Zo'n controleorgaan op misstanden is veel breder dan dat. Dit zou dus een apart punt moeten zijn.

171. Burgemeestersbenoeming

Indiener: Martijn Staal

Voorstel: Vervangen H1, punt 17

Huidige tekst:

17. DWARS is voor een gekozen burgemeester en Commissaris van de Koning, die net als de premier door de meerderheid van de volksvertegenwoordiging wordt benoemd op basis van een democratische uitslag. Lijsttrekkers worden dus burgemeesterskandidaten. Op deze manier maak je de democratie en het gemeentebestuur toegankelijker voor de inwoners.

Nieuwe tekst:

17. DWARS erkent de unieke positie van de burgemeester in het gemeentebestuur. De burgemeester heeft namelijk verregaande bevoegdheden voor het handhaven van de openbare orde. Daarom is DWARS tegen een direct gekozen burgemeester. Burgemeesters worden door de gemeenteraad benoemd voor een termijn van zes jaar. Alleen de gemeenteraad kan burgemeesters ontslaan.

18. De Commissaris van de Koning wordt benoemd (voor zes jaar) en ontslagen door de Provinciale Staten. Na de afschaffing van de monarchie gaat deze functie de Commissaris van het Volk heten.

Toelichting: De burgemeester en Commissaris van de Koning hebben een unieke functie in het gemeentebestuur en provinciebestuur. Ze zijn niet alleen lokaal bestuurder, maar vertegenwoordigen tegelijkertijd de Rijksoverheid op lokaal niveau. Om te zorgen dat er een goede balans is tussen lokale en nationale verantwoordelijkheden, om de verbindende rol te waarborgen en het democratische gehalte te waarborgen, lijkt het me belangrijk om deze afweging door te laten schemeren in de tekst van het politiek programma. Daarnaast zou ik de positie van de burgemeester niet al te veel willen politiseren, omdat de burgemeester verantwoordelijk is voor de politiek.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen mits** 'Daarom is ... direct gekozen burgemeester' wordt geschrapt. We vinden het belangrijker om te zeggen waar we voor zijn, dan waar we tegen zijn. Daarom is het niet nodig om expliciet aan te geven dat DWARS tegen een direct gekozen burgemeester is.

172. Meer transparantie over invloed lobbynetwerken

Indieners: Douwe Kuipers

Voorstel: Toevoegen aan H1, nieuw punt na punt 28

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: *Alle gelegenheden waar staatssecretarissen en ministers in een formele setting (overleg of symposia) over beleid worden geadviseerd moeten worden genotuleerd. Relevante documenten moeten toegankelijk worden voor journalisten. Hieruit moet ook blijken welke organisaties erbij betrokken waren.*

Toelichting: Momenteel wordt er veel gelobbyd onder het mom van werkgroepen en symposia. Daar gelden niet dezelfde regels voor omtrent registratie en transparantie, ook punt 28 en 29 laten dit ongemoeid. Successvolle lobbynetwerken als ABDUP, Dutch Trade and Investment Board en American Chamber of Commerce mogen direct doorgeven welke maatregelen gunstig zijn voor het 'vestigingsklimaat' maar ontlopen de verplichting om hier publiek verantwoording aan af te leggen. Restricties op netwerken en borrelen invoeren gaat te ver, maar de machtigste lobbies zijn juist effectief omdat beleidsmakers naar ze toe komen, in plaats van andersom. Symposia en werkgroepoverleggen en andere bijeenkomsten die aan een lobby zijn verbonden moeten ook als lobby behandeld worden. Het volk heeft het recht om te weten welke bedrijven er meeschrijven aan de voorstellen en of ze goede argumenten hebben. Ter herinnering: Mark Rutte beweerde iets 'in zijn vezels' te voelen, in werkelijkheid zaten deze lobbyclubs erachter.

Pre-advies programmacommissie: Onttraden in huidige vorm. Wij zijn eens met de strekking, maar vinden dat de formulering het punt te specifiek maakt.

Hoofdstuk 2

173. Relatieregistratie

Indieners: Martijn Staal, Bas Mekel

Voorstel: Vervangen H2, punten 9 en 11

9. Het verbod op polygamie wordt afgeschaft. Iemand die zich met meerdere mensen wil verbinden door huwelijk, geregistreerd partnerschap of samenlevingscontract moet hiervoor expliciete toestemming hebben van alle huidige partners.

(...)

11. Vriendschappen vervullen een belangrijke rol in het leven van de meeste mensen. Het wordt daarom mogelijk om wederzijdse vriendschappen in authentieke akte vast te leggen met maximaal twee vrienden, waarmee zij net als naaste familie bepaalde verlof- en erfrechten krijgen.

Door: punt 9

9. Het huwelijk en geregistreerd partnerschap worden voor de wet afgeschaft. Mensen kunnen naar eigen inzicht relaties laten registreren, ongeacht de aard van de relatie. Aan deze relaties kunnen worden vergelijkbare rechten worden ontleend als vroeger aan het huwelijk of geregistreerd partnerschap.

Toelichting: Mensen moeten zelf kunnen regelen wat voor soort relaties zij willen hebben met mensen en of ze die willen registreren. Ze kunnen zelf met een overeenkomst beslissen wat de details van de relatie zijn en hoe ze het noemen. De overheid hoeft dit alleen te faciliteren en te zorgen dat er geen misbruik van wordt gemaakt. Belangrijk om te weten is dat je nog steeds kan trouwen, maar de kaders die door de wet gesteld veel breder zijn, zodat er ook een hele hoop andere soorten relaties geregistreerd kunnen worden.

Pre-advies programmacommissie: Onttraden.. De programmacommissie ziet dit amendement als te verstrekkend omdat de afschaffing van huwelijk en geregistreerd partnerschap kan worden ervaren als vrijheidsbeperking. Ook is het de vraag of de voorgestelde tekst duidelijk genoeg aangeeft dat ook vriendschappen kunnen worden geregistreerd. De commissie staat open voor het toevoegen van nieuwe mogelijkheden van samenlevingsvorm, maar niet voor het afschaffen van bestaande vormen die voor verschillende (groepen) mensen van groot belang zijn.

174. Iedereen gelijke erfenisbelasting (1)

Indieners: Oscar Jansen namens het Landelijk Bestuur

Voorstel: Vervangen H2, punt 11

Huidige tekst: *Vriendschappen vervullen een belangrijke rol in het leven van de meeste mensen. Het wordt daarom mogelijk om wederzijdse vriendschappen in authentieke akte vast te leggen met maximaal twee vrienden, waarmee zij net als naaste familie bepaalde **verlof- en erfrechten krijgen**.*

Nieuwe tekst: *Vriendschappen vervullen een belangrijke rol in het leven van de meeste mensen. Het wordt daarom mogelijk om wederzijdse vriendschappen in authentieke akte vast te leggen met maximaal twee vrienden, waarmee zij net als naaste familie **bepaalde verlofrechten krijgen**.*

Toelichting: Op dit moment zijn de belasting en belastingvrijstelling op erfenissen afhankelijk van de familieband tussen de overledene en de erfgenaam. Iemand die een geldbedrag erft van een ouder betaalt dus minder belasting dan iemand die een bedrag erft van een ander persoon. Op deze wordt gestimuleerd dat kapitaal binnen de familie van de overledene blijft. Wij zien dat als een ongewenste situatie, en daarom zien we graag dat dit verschil verdwijnt. De aanpassingen in de punten 2.11 en 4.19 zijn bedoeld zodat ook in deze punten het familieverband geen invloed meer op de erfrechten meer heeft.

Pre-advies programmacommissie: Ontraden. Met de huidige formulering wordt de situatie van geregistreerde vriendschappen niet beter (omdat ze alleen bepaalde verlofrechten en geen erfrechten krijgen) ten opzichte van naaste familie. Dit amendement doet het tegenovergestelde van wat wordt bedoeld.

175. Iedereen gelijke erfenisbelasting (2)

Indieners: Oscar Jansen namens het Landelijk Bestuur

Voorstel: Toevoegen nieuw punt in H2 na punt 12 (onder kopje Persoonlijke Levenssfeer)

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: *Belasting op erfenissen is niet langer afhankelijk van de familieband tussen de erfgenaam en de overledene. Wel blijft de legitieme portie behouden*

Toelichting:

Op dit moment zijn de belasting en belastingvrijstelling op erfenissen afhankelijk van de familieband tussen de overledene en de erfgenaam. Iemand die een geldbedrag erft van een ouder betaalt dus minder belasting dan iemand die een bedrag erft van een ander persoon. Op deze wordt gestimuleerd dat kapitaal binnen de familie van de overledene blijft. Wij zien dat als een ongewenste situatie, en daarom zien we graag dat dit verschil verdwijnt. De aanpassingen in de punten 2.11 en 4.19 zijn bedoeld zodat ook in deze punten het familieverband geen invloed meer op de erfrechten meer heeft.

Pre-advies programmacommissie: Ontraden. Legitieme portie is jargon, daarom willen we dat liever niet in het programma. Sowieso is dit een punt voor hoofdstuk Economie, en niet voor hoofdstuk 2. We regelen de vermindering van familiekapitaal al met alle vermogensbelastingen e.d., dus dit voegt niet per se iets toe. Ook is het onduidelijk wat bedoeld wordt met "niet langer afhankelijk": betaalt iedereen dan hetzelfde bedrag aan belasting over een erfenis - onafhankelijk van hun eigen vermogen? De commissie ziet dat vermogen belasten dit probleem al voldoende oplost.

176. Ook abortus is een recht:

Indieners: Lotte Meerhoff namens het Landelijk Bestuur

Voorstel: Toevoegen nieuw punt na punt 15

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: *Abortus komt in het basispakket en de abortuspil wordt verkrijgbaar bij de huisarts*

Toelichting: Abortus wordt op dit moment niet bij elke zorgverzekeraar vergoed. Abortus is een recht. Daarnaast moet abortus ook in een vroeger stadium mogelijk gemaakt worden. Daartoe wordt de abortuspil verkrijgbaar bij de huisarts.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen, maar alleen als het verplaatst wordt naar hoofdstuk 10, zorg. Wonen en inkomen zijn ook een recht en staan ook niet in dit hoofdstuk.

Hoofdstuk 3

177. Vergeet de regio niet!

Indieners: Elte Hillekens, Wester Coenraads, Eva Kruihof

Voorstel: Toevoegen nieuw punt in H3 na punt 7

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: *Bij het stoppen van het winnen van fossiele brandstoffen wordt rekening gehouden met de impact op de regio en haar bewoners. De overheid zet zich in voor het creëren van banen. Ook gaat zij bezig met het op andere manieren leefbaar houden van het gebied. Bestuurders uit de regio nemen hierbij de leiding, de rijksoverheid heeft een dienende functie.*

Toelichting: Het winnen van fossiele brandstoffen gaat niet alleen over het klimaat en de aarde, maar het gaat ook over mensen. Het is voor veel regio's een bron van inkomsten, veel mensen zijn ervan afhankelijk. Wanneer we stoppen met het winnen van deze brandstoffen worden de mensen in de omgeving hard geraakt. Als compensatie wordt geïnvesteerd in de leefbaarheid van de regio. Er worden programma's opgezet om deze investeringen te doen. De regie hiervoor ligt bij de bestuurders uit de regio, zij kennen de problematiek en omgeving en zij weten waar het geld het beste terecht komt. De rijksoverheid volgt hierin dan ook de lijn van de lokale bestuurders.

Pre-advies programmacommissie: Onttraden in huidige vorm. Het investeren in krimpregio's hebben we verwerkt in andere hoofdstukken (bijvoorbeeld punten 5.36 en 8.7). Als het doel is om de regie voor deze investeringen bij provinciale of lokale bestuurders te leggen, past dat ook beter in hoofdstuk 5, omdat het hier gaat om de waarde 'zekerheid van bestaan', en niet om iets wat bijdraagt aan het oplossen van de klimaatcrisis.

Hoofdstuk 4

178. Maak reparatiemogelijkheid verplicht

Indieners: Miriam Shaw namens Landelijk Bestuur

Voorstel: Toevoegen aan H4, punt 3

Huidige tekst: *De Europese richtlijn voor ecodesign wordt aangescherpt zodat producten zó worden ontworpen dat ze zo min mogelijk materiaal gebruiken en volledig te hergebruiken of recyclen zijn.*

Nieuwe tekst: *De Europese richtlijn voor ecodesign wordt aangescherpt zodat producten zó worden ontworpen dat ze zo min mogelijk materiaal gebruiken en volledig te hergebruiken of recyclen zijn. **Ook moet het recht op reparatie opgenomen worden in deze richtlijn, waarbij een product gerepareerd moet kunnen worden door de producent en door een derde.***

Toelichting: Door het recht op reparatie vast te leggen in Europese richtlijnen zal de producent genooddacht zijn om het mogelijk te maken om een product te repareren. Dit zal het langdurige gebruik van producten stimuleren en de mentaliteit van als iets stuk is weggoien en een nieuwe kopen tegengaan.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen, mits van deze toevoeging een apart punt wordt gemaakt over reparatie. Liefst samenvoegen met onderstaand amendement van Martijn Staal.

179. Waardeer het, repareer het!

Indieners: Martijn Staal

Voorstel: Toevoegen nieuw punt in H4, na punt 3

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: *Met Europese regelgeving worden fabrikanten gedwongen hun apparaten repareerbaar te ontwerpen. Daarnaast moeten fabrikanten reserve-onderdelen en instructiehandleidingen leveren aan iedereen. Intellectuele eigendomsrechten mogen geen belemmeringen vormen voor de repareerbaarheid*

van producten. Ook komt er een reparatiefonds om lokale reparateurs te ondersteunen, betaald van een extra heffing op elektronische producten.

Toelichting: Veel (elektronica)bedrijven (bijv. Apple en Samsung) maken het opzettelijk lastig om hun producten te repareren. Daarnaast worden producten steeds complexer, waardoor je zonder handleiding, instructies en schematische tekeningen niet zo veel kan beginnen. Met 'gedwongen repareerbaarder' worden dingen bedoeld als verplicht gebruik van standaardschroeven, minder dingen vastlijmen, etc.

Pre-advies programmacommissie: **Overnemen, mits:** 'iedereen 'wordt vervangen door 'klanten en reparateurs'. Liefst samenvoegen met bovenstaand amendement van het Landelijk Bestuur.

31. Geef ons huurproducten

Indieners: Lotte Meerhoff namens het Landelijk Bestuur

Voorstel: Toevoegen nieuw punt in H4, na punt 5

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: *DWARS streeft naar een maatschappij waarbij consumptie veelal plaatsvindt door producten of diensten te huren. Hierdoor wordt het bedrijf verantwoordelijk voor de levensduur van een product wat duurzame productie stimuleert en de weggoimentaliteit teniet doet.*

Toelichting: Het huren van producten zorgt dat het bedrijf verantwoordelijk is voor hoe goed het product werkt. Als het product stuk gaat, zal het bedrijf ook een nieuw product moeten verzorgen of zorgen dat het oude product gemaakt wordt. Omdat weggooiën tegenwoordig vaak goedkoper is dan repareren wordt er niet duurzaam met materialen omgegaan. Fabrikanten maken soms zelfs expres de levensduur van een product korter zodat mensen nieuwe producten bij ze kopen. Dat moeten we tegen gaan.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden.** Deze verandering voor de hele maatschappij is heel verstrekkend. Ook zijn huurproducten of diensten niet altijd per se duurzamer. Als dit amendement wordt doorgezet, het liefst samenvoegen met het amendement van Sasja Wolters (amendement 108 'Lampjes laten branden in plaats van het amazonegebied')

180. Al het vermogen gelijk behandelen

Indieners: Oscar Jansen namens het Landelijk Bestuur

Verwijderen: uit punt 19

Huidige tekst: *We gaan vermogen uit sparen, beleggen, bezit en erfenis zwaarder belasten. Hierbij gelden ruime vrijstellingen voor kleine spaarders en een vrijstelling voor kleine erfenissen. Vrijstellingen voor giften worden afgeschaft, met uitzonderingen voor kleine bedrijven die worden voortgezet binnen een familie. **Vermogen uit verkoop van huizen kan nooit worden geërfd.***

Nieuwe tekst: *We gaan vermogen uit sparen, beleggen, bezit en erfenis zwaarder belasten. Hierbij gelden ruime vrijstellingen voor kleine spaarders en een vrijstelling voor kleine erfenissen. Vrijstellingen voor giften worden afgeschaft, met uitzonderingen voor kleine bedrijven die worden voortgezet binnen een familie.*

Toelichting: Wat ons betreft is vermogen in huizen niet beter of slechter dan andere vormen van vermogen. Wij zien daarom geen reden waarom vermogen uit huizen niet zou mogen geërfd, en geld uit spaartegoeden of aandelen wel. Daarnaast zou dit er toe leiden tot chaotische situaties waarin mensen op hun sterfbed nog snel hun huis zouden gaan verkopen. Ook vrezen wij dat mensen met veel vermogen deze maatregel waarschijnlijk makkelijk zouden kunnen vermijden, terwijl middeninkomens die alleen hun eigen huis bezitten hier juist de dupe van zouden kunnen worden.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden in de huidige vorm.** Ons probleem met het erven van vermogen in de vorm van woningen is dat het vaak gaat om enorm veel geld en op dit moment onvoldoende wordt belast. Daarnaast is wonen een recht: een woning moet dus geen beleggingsmiddel zijn. Daarom benoemen we dit expliciet in het programma. Wel zijn we bereid om te kijken naar de formulering: zo lang een hogere belasting op het erven van woningen expliciet wordt genoemd, kunnen we leven met het schrappen van deze zin.

181. Iedereen gelijke erfenisbelasting (3)

Indieners: Oscar Jansen namens het Landelijk Bestuur

Verwijderen: uit punt 19

Huidige tekst: *We gaan vermogen uit sparen, beleggen, bezit en erfenis zwaarder belasten. Hierbij gelden ruime vrijstellingen voor kleine spaarders en een vrijstelling voor kleine erfenissen. Vrijstellingen voor giften worden afgeschaft, met uitzonderingen voor kleine bedrijven die worden voortgezet **binnen een familie**. Vermogen uit verkoop van huizen kan nooit worden geërfd.*

Nieuwe tekst: *We gaan vermogen uit sparen, beleggen, bezit en erfenis zwaarder belasten. Hierbij gelden ruime vrijstellingen voor kleine spaarders en een vrijstelling voor kleine erfenissen. Vrijstellingen voor giften worden afgeschaft, met uitzonderingen voor kleine bedrijven die worden voortgezet. Vermogen uit verkoop van huizen kan nooit worden geërfd.*

Toelichting: Op dit moment zijn de belasting en belastingvrijstelling op erfenissen afhankelijk van de familieband tussen de overledene en de erfgenaam. Iemand die een geldbedrag erft van een ouder betaalt dus minder belasting dan iemand die een bedrag erft van een ander persoon. Op deze wordt gestimuleerd dat kapitaal binnen de familie van de overledene blijft. Wij zien dat als een ongewenste situatie, en daarom zien we graag dat dit verschil verdwijnt. De aanpassingen in de punten 2.11 en 4.19 zijn bedoeld zodat ook in deze punten het familieverband geen invloed meer op de erfrechten meer heeft.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen. Goed punt. Bij nader inzien zouden we het liefst zelfs de gehele uitzondering voor kleine bedrijven die worden voortgezet schrappen uit dit punt.

182. Gratis bankrekening voor iedereen

Indieners: Wouter de Goederen

Voorstel: Vervangen H4, punt 29

Consumentenbanken en zakenbanken worden gesplitst. De overheid zorgt voor het bestaan van minimaal één bank waar iedereen een rekening kan openen.

Door: punt 29

Consumentenbanken en zakenbanken worden gesplitst. De overheid zorgt voor het bestaan van minimaal één bank waar iedereen een **gratis bankrekening** kan openen **en waar hypotheek worden afgesloten**.

Toelichting: Voor het functioneren van onze samenleving is het hebben van een bankrekening cruciaal, belachelijk dat banken hier geld voor in rekening brengen. Ook is het onzin om banken te laten profiteren van het afsluiten van hypotheek terwijl dit cruciaal is voor het functioneren van onze samenleving. Verstrekken van leningen met groter risico hoort wel thuis bij een zakenbank.

Pre-advies programmacommissie: Ontreden in de huidige vorm. De commissie is het eens met deel 1 van het amendement, oneens met deel 2. Hypotheek afsluiten is geen taak voor de overheid. Je creëert hiermee de situatie dat mensen die in sociale huur zitten meebetalen aan de risicogarantie voor eigenwoningbezitters die toch al rijker zijn.

183. Strijd tegen Witwassen

Indieners: Douwe Kuipers

Voorstel: Toevoegen aan H4, nieuw punt onder kopje 'Financiële Instellingen'

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: *Banken zijn verplicht om een onafhankelijke integriteitsafdeling op te zetten. Deze heeft onder andere toezicht op de afdeling die op witwassen controleert. Beide afdelingen hebben budget en personeel dat in verhouding staat tot de hoeveelheid transacties die de bank behandelt.*

Toelichting: Witwassen gebeurt in Nederland op grote schaal. De financiële sector heeft veel ruimte gekregen en zodoende circuleert er ook veel zwart geld vanuit de wijde wereld. Banken doen wel pogingen om het tij te keren (op ING na dan), maar schandalen uit de afgelopen jaren tonen aan dat de controle niet voldoet aan de eisen die de samenleving stelt. Als banken verplicht zijn om de eisen die ze zeggen te hanteren intern echt toe te passen, komen grote witwasschandalen hopelijk niet meer voor. De

nationale toezichthouders blijven hier ook aan werken, maar naar mijn mening is het niet optimaal als ze zoeken naar incidenten terwijl het probleem zo aanhoudend en hardnekkig is dat een cultuuromslag nodig is. De afdeling integriteit kan juist zonder risico voor zichzelf aan de bel trekken bij de toezichthouders en dus helpen om onderzoeken te starten waar nodig. De afdeling kan ook in de gaten houden of de bank niet onverantwoord geld uitleend aan dubieuze, corrupte of verwoeste projecten. Het wordt tijd dat de financiële sector haar werk goed gaat doen en dat mag ze wel wat kosten.

Pre-advies programmacommissie: Onttraden in de huidige vorm. De commissie ziet dit amendement liever als een toevoeging aan het punt over de onafhankelijke toezichthouder op de financiële markt (AFM; dit gaat over punt 4.10). Daarnaast zijn banken al verplicht om een integriteitsafdeling op te zetten: we zien dus het liefst dat het punt zo wordt herschreven, dat het verhogen van het budget van die afdelingen de kern wordt.

Hoofdstuk 5

184. Verlies van woning mag nooit leiden tot verlies van uitkering

Indieners: Lotte Meerhoff namens het Landelijk Bestuur

Voorstel: Vervangen H5, punt 37

Huidige tekst:

37. Iedereen heeft recht op een dak boven het hoofd: naast het basisinkomen is er ook het basishuis. De marktwerking in de woningsector moet daarom worden verminderd. Daartoe worden de volgende maatregelen genomen:

- a. De liberalisatiegrens wordt afgeschaft. De maximumprijs van alle huurwoningen wordt bepaald door middel van een puntensysteem. Ook geldt een maximale jaarlijkse huurverhoging.*
- b. Als woningen te lang leegstaan en de eigenaar geen gehoor geeft aan waarschuwingen, wordt een pand onteigend en is er kraakrecht.*
- c. De verhuurdersheffing, een belasting op woningcorporaties, wordt opgeheven.*
- d. Gemeenten zorgen voor een thuis voor elke dak-of thuisloze*

Nieuwe tekst:

37. Iedereen heeft recht op een dak boven het hoofd: naast het basisinkomen is er ook het basishuis. Gemeenten zorgen dan ook voor een thuis voor elke dak- of thuisloze. Wanneer mensen toch (tijdelijk) dakloos geraken, draagt de gemeente zorg voor een plek waar deze mensen zich op kunnen inschrijven, zoals een brievenbus, zodat deze mensen bepaalde diensten niet missen.

38. De marktwerking in de woningsector moet worden verminderd. Daartoe worden de volgende maatregelen genomen:

- a. De liberalisatiegrens wordt afgeschaft. De maximumprijs van alle huurwoningen wordt bepaald door middel van een puntensysteem. Ook geldt een maximale jaarlijkse huurverhoging.*
- b. Als woningen te lang leegstaan en de eigenaar geen gehoor geeft aan waarschuwingen, wordt een pand onteigend en is er kraakrecht.*
- c. De verhuurdersheffing, een belasting op woningcorporaties, wordt opgeheven.*

Toelichting: De marktwerking in de woningsector en het verschaffen van onderdak voor dak- en thuisloze zijn twee verschillende punten. Vandaar dat we een extra punt toevoegen. Bij dit extra punt (in het voorstel dus het nieuwe punt 37) willen we graag toevoegen dat mensen hoe dan ook op een brievenbus ingeschreven kunnen staan. We vinden het een mooi streven dat niemand meer dakloos is. Toch achten we de kans groot dat er altijd mensen hier doorheen vallen. Omdat bepaalde services zoals uitkeringen en toeslagen worden stopgezet als je niet op een adres bent ingeschreven, willen we dat gemeenten zorg dragen dat mensen altijd ergens ingeschreven kunnen staan en niet plotseling in de problemen komen door het mislopen van geld.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen, mits het zo wordt geschreven dat dak- of thuislozen een gemeentehuis, buurtcentrum of bibliotheek als adres kunnen gebruiken, in plaats van een losse brievenbus.

185. Nationaal pensioenfonds

Indieners: Oscar Jansen, Landelijk Bestuur

Voorstel: Vervangen H5, punt 27

Huidige tekst: Momenteel gaat het pensioenstelsel ervan uit dat mensen lange tijd bij hetzelfde bedrijf blijven werken. Mensen die flexibel werken of deeltijd werken, deels arbeidsongeschikt zijn óf ZZP'er zijn, bouwen daardoor geen of weinig pensioen op. **Daarom moet het makkelijker worden om pensioenpotjes over te zetten. Iedereen kan bij een pensioenfonds uit een sector aansluiten.**

Nieuwe tekst: Momenteel gaat het pensioenstelsel ervan uit dat mensen lange tijd bij hetzelfde bedrijf blijven werken. Mensen die flexibel werken of deeltijd werken, deels arbeidsongeschikt zijn óf ZZP'er zijn, bouwen daardoor geen of weinig pensioen op. **Daarom komt er een nationaal pensioenfonds, waarbij alle werknemers en ZZP'ers verplicht aangesloten zijn.**

Toelichting: Een nationaal pensioenfonds maakt het makkelijker om pensioenpotjes van verschillende banen samen te voegen. Daarnaast zorgt dit ook voor solidariteit tussen werknemers uit verschillende sectoren, terwijl nu de pensioenuitkeringen tussen verschillende fondsen flink kunnen verschillen. Door ook ZZP'ers zich hierbij verplicht aan te laten sluiten, wordt ervoor gezorgd dat ook zij voldoende pensioen opbouwen.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden in huidige vorm**, omdat het (schijnbare) tegenstrijdigheid met punt 26 creëert. Als dit amendement wordt doorgezet, zien we het liefst dat het punt 26 amendeert, zodat er in het uiteindelijke programma niet eerst komt te staan dat we het pensioenstelsel willen hervormen, en vervolgens dat we het hele stelsel willen vervangen door een Nationaal Pensioenfonds.

Hoofdstuk 6

186. Structuurwijziging Hoofdstuk 6

Indieners: Titus van der Valk

Voorstel: Vervangen H6, tussenkopjes1, 2 en 3

Huidige tekst: *Basisonderwijs; Voortgezet onderwijs; mbo, hbo en wo*

Nieuwe tekst: *Basis en Middelbaar onderwijs; Vervolgopleidingen*

Toelichting: Door in de structuur basisonderwijs en middelbaar onderwijs gescheiden te houden, en de termen mbo, hbo en wo te hanteren, denken we nog te veel binnen het huidige systeem en laten we geen plek vrij voor vernieuwende onderwijs- systemen/ideeën.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden in huidige vorm**. We vinden dit een heel goed punt en zouden het graag willen overnemen, vooral om het kopje *mbo, hbo en wo* te veranderen naar *Vervolgopleidingen*. Voor basis- en voortgezet onderwijs is dit alleen lastiger omdat de punten onder voortgezet onderwijs daar (zoals het er nu in staat) specifiek over gaan. De kopjes samenvoegen zonder duidelijk te maken waar de verschillende punten over gaan, zal voor verwarring zorgen. We ontraden daarom dit voorstel en roepen de indiener(s) op om zeker dat laatste in te dienen (*mbo, hbo en wo* naar *Vervolgopleidingen*) en het eerste deel te combineren met wijzigingen die overige punten duidelijker maken (bijv. "*Informatica wordt een verplicht vak*" naar "*Informatica wordt een verplicht vak in het voortgezet onderwijs...*").

187. Studiebijslag en studentenreisproduct

Indieners: Maddy Vangangelt, Anna Robin Hogendoorn Streef, Casey Kuilman, Thomas Duikersloot, Anne-Thaya Bonzet, Stijn Rombouts

Voorstel: Vervangen H6, punt 12b

Huidige tekst:

12.DWARS is voor een studiebijslag als alternatief voor het sociaal leenstelsel. Dat houdt in dat:

a.Het collegegeld in het hbo en wo en het leergeld in het mbo worden afgeschaft;

b.Studenten een maandelijks studiebijslag ontvangen om te voorzien in dagelijks levensonderhoud.

Daarnaast wordt het studentenreisproduct verder uitgebreid voor het openbaar vervoer;

c.Als aanvulling op de studiebijslag het mogelijk is te lenen tegen gunstige voorwaarden;

d.Een ex-student na afloop van de studie een heffing als percentage van het inkomen betaalt. Deze heffing wordt betaald voor een bepaalde periode op basis van het aantal gestudeerde maanden. Van deze studieheffing worden de maandelijks bijslag en, in aanvulling op de bijdrage uit de algemene middelen, het mbo, hbo en wo bekostigd.

Voorstel nieuwe tekst:

12.DWARS is voor een studiebijslag als alternatief voor het sociaal leenstelsel. Dat houdt in dat:

a. Het collegegeld in het hbo en wo en het leergeld in het mbo worden afgeschaft;

b. Studenten een maandelijkse studiebijslag ontvangen om te voorzien in dagelijks levensonderhoud.

Deze studiebijslag kun je maximaal 10 jaar ontvangen, met mogelijke uitbreiding voor studies die extra tijd vragen. Studentenreisproduct wordt hele week. Het wordt geldig voor elke student, ongeacht leeftijd of studieduur;

c. Als aanvulling op de studiebijslag het mogelijk is te lenen tegen gunstige voorwaarden;

d. Een ex-student na afloop van de studie een heffing als percentage van het inkomen betaalt. Deze heffing wordt betaald voor een bepaalde periode op basis van het aantal gestudeerde maanden. Van deze studieheffing worden de maandelijkse bijslag en, in aanvulling op de bijdrage uit de algemene middelen, het mbo, hbo en wo bekostigd.

Toelichting: Hoe lang je studiebijslag krijgt en wat de uitbreidingen zijn voor het studentenreisproduct is erg onduidelijk, hiermee wordt het een stuk concreter. Hier is voor 10 jaar studiebijslag gekozen omdat niet iedereen binnen nominaal+1 jaar klaar is, en oneindig studiebijslag misbruikt kan worden. Studenten reizen niet alleen veel in het weekend, of alleen veel in de week, en studenten die niet in de stad van hun studie wonen hebben veel extra uitgaven zodra hun studentenreisproduct niet meer geldig is

Pre-advies programmacommissie: Overnemen, mits het voorgestelde tekst beter geformuleerd wordt. Ook zien we graag een kortere formulering, aangezien het gaat om een sub-punt in een al vrij lang punt.

188. Collegegeld per vak betalen

Indieners: Lotte Meerhoff namens het Landelijk Bestuur

Voorstel: Toevoegen nieuw punt in H6, na punt 14

Collegegeld wordt per vak betaald in plaats van per jaar. In de praktijk wordt per studiepunt een vastgesteld bedrag betaald

Toelichting: Collegegeld wordt per jaar betaald. Als studenten door ziekte of extra curriculaire activiteiten geen volledig vakkenpakket volgen betalen ze alsnog het volledige collegegeld. Dat is niet eerlijk. Ziek zijn wordt dan bestraft en het nodigt niet uit om jezelf te ontwikkelen met bijvoorbeeld een bestuursjaar of sport.

Pre-advies programmacommissie: Ontraden in de huidige vorm. We staan positief tegenover de mogelijkheid om collegegeld per vak te betalen als dat gunstiger is. Maar als dat de standaard wordt, is het nadelig om extra vakken te volgen voor wie dat wil, en wordt de druk om elk vak te halen nog hoger. We stellen voor om daarom studenten de keuze te geven om óf per vak, óf per jaar te betalen.

189. Schooltransportsystemen

Indieners: Maddy Vangangelt, Manon Janssen, Anna Robin Hogendoorn Streef, Casey Kuilman, Thomas Duikersloot, Robin Rauws, Stijn Rombouts,

Voorstel: Vervangen H6, punt 31

Huidige tekst: Fusies van kleine scholen mogen er niet toe leiden dat een buurt of dorp geen basisschool meer heeft. Bij middelbare scholen wordt er rekening gehouden met een realistische maximale reistijd.

Nieuwe tekst: In dunbevolkte gebieden worden schooltransportsystemen, zoals een schoolbus, gestimuleerd.

Toelichting: In dunbevolkte gebieden loopt de realistische maximale reistijd erg hoog op. Kinderen moeten een uur fietsen, of komen met de bus erg lastig bij hun school. Een systeem om deze kinderen minder reistijd te bezorgen, en om het veiliger voor hen te maken, is dan gewenst

Pre-advies programmacommissie: Ontraden in de huidige vorm. Ons advies is om dit voorstel als toevoeging in te dienen in plaats van als vervanging. Dit is vooral een goede toevoeging voor het behalen van een zo klein mogelijke reistijd bij middelbare scholen. Het zou jammer zijn als we door dit voorstel fusies van kleine scholen vaker gaan toestaan, waardoor de reistijd - met of zonder schoolbus - enorm kan toenemen.

190. Religieus onderwijs

Indiener: Titus van der Valk

Voorstel: Vervangen H6, punt 38

Huidige tekst: *De vrijheid van religieus onderwijs wordt afgeschaft.*

Nieuwe tekst: *Vrijheid van onderwijs is een groot goed, maar een religieuze school mag voor een leerling niet de enige optie zijn. Religieuze scholen mogen alleen bestaan als leerlingen ook een realistische optie hebben om naar een openbare school te gaan. Bovendien moet er duidelijke voorlichting zijn over hoe de school precies invulling geeft aan haar levensbeschouwing.*

Toelichting: Religieuze vrijheid is een groot goed. Bij het afschaffen van religieus onderwijs ben ik bang voor de creatie van een culturele eenheidsworst. Zelf heb ik het liefst een multiculturele samenleving.

Pre-advies programmacommissie: Ontraden in huidige vorm. Technisch gezien kunnen religieuze scholen ook alleen bestaan als er ook een optie is voor een openbare school. Inhoudelijk laten we een wijzigingsvoorstel om het religieus onderwijs te behouden over aan het congres (oordeel congres). We roepen de indiener(s) op om een herziene voorstel in te dienen met een duidelijker alternatief, Daarom ontraden we dit voorstel in haar huidige vorm. Het lijkt de commissie goed om een eventueel aangepast amendement te overleggen met Max de Blank, die onderstaand amendement heeft geschreven.

191. Bijzonder onderwijs

Indiener: Max de Blank

Voorstel: Vervangen H6, punt 38

Huidige tekst: De vrijheid van religieus onderwijs wordt afgeschaft.

Nieuwe Tekst: Bijzonder onderwijs in de huidige vorm blijft bestaan. Wel komen er strengere regels. Er komt een acceptatieplicht voor leerlingen en medewerkers als ze de huisregels van de school op willen volgen. Huisregels mogen niet langer discrimineren op basis van gender, geslacht of andere kenmerken. Ook komt er een duidelijker vast curriculum waar niet van mag worden afgeweken op thema's als seksuele diversiteit, levensbeschouwelijke diversiteit, burgerschap en democratische waarden. Er wordt door de onderwijsinspectie strenger op toegezien dat hier niet van wordt afgeweken.

Toelichting: DWARS is voor onderwijs waar iedereen zichzelf kan zijn en kan ontplooiën, en daarom is het niet DWARS om arbitrair onderscheid tussen religie of andere beschouwingen op leven en pedagogiek te maken. Het enkel en alleen afschaffen van religieus onderwijs maakt een zeer kwalijk onderscheid en discrimineert daarmee op basis van religie. Als je bijzonder onderwijs af wil schaffen, moet je dan of alles afschaffen of alles behouden. Behouden is een veel betere en veel DWARSere optie. Voordelen van bijzonder onderwijs zijn bijvoorbeeld dat kinderen veilig opgroeien en vaak minder te maken hebben met discriminatie, of dat er een pedagogisch klimaat is waar zij baat bij hebben. Problemen die veroorzaakt worden door bijzonder onderwijs worden aangepakt: we gaan meer gemengd bouwen, waardoor automatisch minder segregatie plaatsvindt. Ook wordt er een sterker vast curriculum met meer bevoegdheden tot controle van de onderwijsinspectie vastgesteld, zodat het onderwijzen van feitelijke onwaarheden zoals het ontkennen van de evolutietheorie of het ontkennen van democratische waarden of (seksuele) diversiteit niet meer kunnen. Ook mag er in het onderwijs geen onderscheid worden gemaakt op basis van geslacht, gender of andere kenmerken: huisregels mogen bijvoorbeeld niet stellen dat jongens een lange broek aan moeten en meisjes een rok.

Pre-advies programmacommissie: Oordeel congres. Tijdens de inputavonden leek een meerderheid van de DWARSers voor het afschaffen van religieus onderwijs te zijn. De commissie erkent echter dat dit een lastige discussie is binnen DWARS die gevoerd moet worden, en laat het besluit daarom aan het congres over.

Het lijkt de commissie goed om een eventueel aangepast amendement te overleggen met Titus van der Valk, die bovenstaand amendement 190 heeft geschreven.

192. Reclame voor de NPO

Indiener: Gwen Berntsen, Bram Koers, Marnix Suilen

Voorstel: Verwijderen H6, punt 46

Huidige tekst: De publieke omroep wordt volledig reclamevrij, zowel op tv, radio als online. NPO3 blijft kinderprogramma's uitzenden.

Nieuwe tekst: -

Toelichting: De NPO verkeert heeft het op het moment financieel al niet goed. Het reclamevrij maken van de omroepen zal dit alleen maar erger maken. De NPO heeft de reclame-inkomsten nodig om hun belangrijke rol in de maatschappij te kunnen vervullen

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden in de huidige vorm.** We vinden dat de publieke omroep volledig reclamevrij hoort te zijn, maar ook dat deze voldoende wordt gefinancierd. Daarom ontraden we dit voorstel in haar huidige vorm en roepen we de indieners op om dit voorstel terug te trekken en eerder een voorstel tot toevoeging in te dienen om wel de financiële zekerheid van de publieke omroep te waarborgen.

Hoofdstuk 7

193. Geboorteverlof

Indiener: Max de Blank

Voorstel: vervangen H7, punt 11

Huidige tekst: *De eerste vier weken na de geboorte krijgen alle ouders verlof. Daarnaast mogen twee ouders nog twaalf weken verlof opnemen naar eigen inzicht.*

Nieuwe tekst: *De omvang van het geboorteverlof voor de niet-zwangere partner(s) wordt gelijkgesteld aan de totale omvang van het zwangerschapsverlof plus het bevallingsverlof, namelijk zestien weken. De laatste vier weken van dit verlof mogen niet door alle ouders op hetzelfde moment worden opgenomen.*

Toelichting: Onderzoek wijst uit dat persoonsgebonden verlof vanuit het oogpunt van emancipatie het beste werkt, omdat bij een verdeling van verlof naar eigen inzicht binnen heteroseksuele relaties moeders structureel meer verlof opnemen dan vaders. Ook wijst onderzoek uit dat het belangrijk is dat een vader een tijd zelf met het pasgeboren kind doorbrengt, zonder dat een moeder ook daarbij is en alsnog meer zorgtaken op zich neemt.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden**, de PC denkt dat het hier om een misverstand gaat. In de huidige formulering is er ook sprake van persoonsgebonden verlof. Twee van de in totaal 1-4 ouders mogen na de 4 weken bevallingsverlof nog 12 weken verlof opnemen, dit kan op elk moment. De eerste 4 weken zijn alle ouders vrij, precies om de redenen die de indiener aankaart. De PC vindt daarnaast de formulering van het voorstel te moeilijk.

Hoofdstuk 8

194. Niet ten koste van mobiliteit alle bewoners

Indieners: Sasja Wolters

Voorstel: Toevoegen H8, punt 2

Huidige tekst: Gemeenten mogen maximaal een parkeernorm van één auto per woonadres toepassen. Zo wordt ruimte vrij gemaakt voor groene, veilige, kinderspeelpleken en fietsenrekken.

Nieuwe tekst: Gemeenten mogen maximaal een parkeernorm van één auto per woonadres toepassen. Zo wordt ruimte vrij gemaakt voor groene, veilige, kinderspeelpleken en fietsenrekken. **Het mag niet (teveel) ten koste gaan van de mobiliteit van de bewoners. De gemeenten mogen de maximale parkeernorm alleen toepassen wanneer de bewoners goede toegang tot openbaar vervoer hebben.**

Toelichting: Wanneer meerdere bewoners met een rijbewijs maar plek hebben voor één auto en de bewoners slechte toegang hebben tot het openbaar vervoer, kan slechts één bewoner goed reizen. Dit is onhandig wanneer meerdere bewoners moeten reizen voor werk.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden.** De parkeernorm geldt per buurt. Het is dus altijd mogelijk dat het ene adres twee parkeerplekken heeft en het andere nul, zo lang het gemiddelde maar één is.

Hierdoor worden bewoners van minder goed bereikbare gebieden gestimuleerd om gebruik te maken van deelauto's, te gaan carpoolen, of dichterbij hun werk te gaan wonen.

195. Europese vluchtbelasting

Indieners: Bram Koers

Voorstel: Toevoegen aan H8, punt 17

Huidige tekst: *Het overmatige vliegen wordt aangepakt. Daartoe worden de volgende maatregelen genomen:*

- a. Lelystad Airport gaat niet open. Er komen geen vluchten meer bij in Nederland en Schiphol krimpt tot 400.000 vluchten per jaar.
- b. Er komt een belasting op kerosine en op vliegtickets gaat het hoge btw-tarief gelden.
- c. Korte vluchten zoals naar steden als Parijs, Londen of Berlijn gaan verdwijnen.

Nieuwe tekst: *Het overmatige vliegen wordt aangepakt. Daartoe worden de volgende maatregelen genomen:*

- a. Lelystad Airport gaat niet open. Er komen geen vluchten meer bij in Nederland en Schiphol krimpt tot 400.000 vluchten per jaar.
- b. Er komt een belasting op kerosine en op vliegtickets gaat het hoge btw-tarief gelden.
- c. Korte vluchten zoals naar steden als Parijs, Londen of Berlijn gaan verdwijnen.
- d. Er komt een Europese belasting op vliegtickets.**

Toelichting: Lijkt me een goed idee om vliegen te ontmoedigen.

Pre-advies programmacommissie: Ontraden. We pleiten al voor een accijns op kerosine en btw op vliegtickets. Een derde belasting daar bovenop maakt het onnodig ingewikkeld. Eventueel kunnen we toevoegen dat we de accijns en btw het liefst ook Europees invoeren.

196. Minder vliegen

Indieners: Wouter de Goederen

Voorstel: Vervangen H8, punt 17a

Huidige tekst: *Lelystad Airport gaat niet open. Er komen geen vluchten meer bij in Nederland en Schiphol krimpt tot 400.000 vluchten per jaar.*

Nieuwe tekst::

*Lelystad Airport gaat niet open. Er komen geen vluchten meer bij in Nederland en **het aantal vluchten wordt ingeperkt zodat wordt voldaan aan de normen van de wereldgezondheidsorganisatie voor geluidsoverlast en luchtkwaliteit. Ook wordt landen en opstijgen in Nederland tussen 22:00 en 8:00 verboden.***

Toelichting: Om Schiphol te laten voldoen aan de normen van de wereldgezondheidsorganisatie voor luchtkwaliteit en geluidsoverlast (zoals voorgesteld in hoofdstuk 8 punt 21) moet het aantal vluchten bij Schiphol tot ver beneden de 400.000 ingeperkt worden. Aangezien de luchtvaart niet de motor is van onze economie (zie rapport 'Mainports Voorbij' van de RLI: https://www.rli.nl/sites/default/files/advies_mainports_voorbij_voor_website.pdf) kunnen we dit makkelijk doen om de kwaliteit van leven in Nederland flink te verbeteren.

Nu hebben mensen die onder de rook van Schiphol leven door de geluidsoverlast vaak chronisch slaaptekort en verdere gezondheidsschade door (ultra)fijnstof. Door deze twee overlastfactoren wordt hun gezondheid en algehele productiviteit geschaad. Het inperken van deze gezondheidsschade helpt met het beteugelen van de zorgkosten en vergroot de kwaliteit van leven. Ook profiteert de natuur. Daarom moet specifiek na bedtijd vliegen strikt verboden worden. Mensen en dieren verdienen dan rust.

Pre-advies programmacommissie:: Ontraden in huidige vorm. Inhoudelijk staan we hier achter, maar we vinden het belangrijk om een concreet voorstel te doen. Daarom noemen we het aantal van 400.000 vluchten. Eventueel kunnen we toevoegen dat er onderzoek moet komen naar hoe veel vluchten er maximaal kunnen zijn om aan de WHO-normen te voldoen. Het verbieden van nachtvluchten kunnen we overnemen, mits een korter tijdsbestek.

197. NOx uitstoot is ook dodelijk

Indieners: Miki Koning, Manon Janssen, Maddy Vangangelt, Casey Kuilman, Thomas Duikersloot, Robin Rauws

Voorstel: Vervangen punt 20

Huidige tekst: "Er komt een belasting op de uitstoot van fijnstof. De opbrengst wordt gebruikt voor de zorg voor de vele duizenden slachtoffers daarvan."

Nieuwe tekst: "Er komt een belasting op de uitstoot van fijnstof **en NOx gassen**. De opbrengst wordt gebruikt voor de zorg voor de vele duizenden slachtoffers daarvan."

Toelichting: NOx gassen (stikstofoxiden) veroorzaken naar schatting ongeveer 75.000 voortijdige sterfgevallen per jaar in de EU (European Environment Agency, 2015), en Nederland kent een van de hoogste concentraties van NOx gassen in de EU. Dit hoort dus ook erbij belast te worden.

Pre-advies programmacommissie: Ontraden. De uitstoot van NOx komt vrijwel volledig van wegverkeer. Die wordt dus al belast door middel van brandstofaccijns en de kilometerheffing. Daarnaast zijn er Europese normen over de NOx-uitstoot van voertuigen: we zien liever dat die strenger worden, dan dat we een nieuwe, ingewikkelde belasting invoeren.

198. Europese chipcard

Indieners: Jens Bosman, Anna Robin Hogendoorn Streef, Maddy Vangangelt, Casey Kuilman, Thomas Duikersloot, Robin Rauws, Stijn Rombouts

Voorstel: Toevoegen aan H8

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: Voorstel: Toevoegen "Er komt een Europees kaartjessysteem waarmee reizigers gemakkelijk internationaal kunnen reizen, naar voorbeeld van de OV-chipkaart

Toelichting: Europees spoor? Ja! Een Europese treinenmaatschappij? Ook ja! Dus ook: Europees makkelijk ticketsysteem ja! De OV-chipkaart wordt hier als voorbeeld genoemd omdat het een makkelijk systeem is: inchecken, uitchecken, klaar. Dat kan zowel op grote stations als in kleine dorpjes in Tsjechië.

Pre-advies programmacommissie: Ontraden. Een Europabreed ticketsysteem lijkt ons een logisch gevolg van het oprichten van een Europese treinmaatschappij. Die staat echter niet in het conceptprogramma, waardoor dit amendement niet aansluit.

199. Ik weet niet of de wolf dit snapt

Indieners: Emma den Brok

Voorstel: Verwijderen uit H8, punt 29

Huidige tekst: *De wolf is welkom in Nederland. **Het doden van vee moet worden voorkomen en de veehouders moeten worden gecompenseerd. Door kadavers snel op te ruimen, leren wolven dat het doden van vee niet loont.***

Nieuwe tekst: *De wolf is welkom in Nederland.*

Toelichting: Als de veehouderij blijft bestaan is de economische schade van gedode dieren gewoon bedrijfsrisico. Als de veehouderij wordt afgeschaft hebben we dit probleem niet. Ik denk niet dat je ooit snel genoeg kadavers kan opruimen om het niet te laten lonen voor wolven, en de subtiele hint snappen ze waarschijnlijk ook niet.

Pre-advies programmacommissie: Ontraden. De wolf snapt dit. Daarnaast symboliseert het programmapunt de intelligentie van dieren en hoe mensen op diervriendelijke wijze met de natuur om kunnen gaan. De compensatie voor boeren vinden we belangrijk om draagvlak te houden voor het natuurbeleid.

200. Alle ecosystemen

Indieners: Commissie Internationaal

Voorstel: Vervangen H8, punt 31

Huidige tekst: **Koraalriffen zijn ecosystemen die als eerste verwoest worden door klimaatverandering.** Nederland zet zich in voor internationale bescherming van deze kwetsbare gebieden en voor betere handhaving.

Nieuwe tekst: Nederland zet zich in voor internationale bescherming **van ecosystemen die kwetsbaar zijn voor klimaatverandering** en voor betere handhaving

Toelichting: Er zijn meer soorten ecosystemen die kwetsbaar zijn voor klimaatverandering, en een politiek programma moet waar mogelijk kort en algemeen zijn.

Pre-advies programmacommissie: Overnemen, mits 'zoals koraalriffen' wordt toegevoegd na 'ecosystemen die kwetsbaar zijn voor klimaatverandering'. We zijn het eens met de strekking, maar vinden het belangrijk om het meest kwetsbare ecosysteem expliciet te noemen.

Hoofdstuk 9

201. Voedselvoorziening

Indieners: Bram Koers

Voorstel: Vervangen H9, punt 10

Huidige tekst: *De Europese Unie stopt met landbouwsubsidies die puur bedoeld zijn om boeren in Europa te beschermen. Het geld wordt geïnvesteerd in verduurzaming van de landbouw. Boeren worden uitgekocht en krijgen hulp bij het vinden van een andere baan*

Nieuwe tekst: punt 10

De Europese Unie geeft minder geld uit aan landbouwsubsidies. De landbouwsubsidies worden ingezet om verduurzaming van de landbouw te verwezenlijken. Als sanering van boeren nodig is, zullen de boeren voor een eerlijke prijs worden uitgekocht en begeleid bij het vinden van een andere baan

Toelichting: Het beschermen van boeren in Europa heeft als doel de voedselvoorziening in Europa veilig te stellen in het geval van conflicten in of met landen waar voedsel wordt geproduceerd. Het behouden van voedselproductie binnen Europa is wenselijk, en hiervoor zijn subsidies noodzakelijk. Herformulering van de laatste twee zinnen om duurzaamheid en een eerlijke behandeling van de boeren te benadrukken.

Pre-advies programmacommissie: Ontraden. Het beschermen van Europese boeren staat haaks op internationale solidariteit met voedselproducenten uit andere (veelal armere) landen. Daarnaast ziet de programmacommissie de onafhankelijkheid van Europa ten opzichte van alle andere landen niet als doel op zich. We leven in een mondiale samenleving en de specialisatie van bepaalde gebieden in de productie van bepaalde goederen of diensten komt ten gunste van de samenleving. In de verwoording van de tweede en derde zin ziet de programmacommissie geen wezenlijke verschillen met de oorspronkelijke tekst.

Hoofdstuk 10

202. Verduurzamen zorg mag niet vergeten worden

Indieners: Sander van Bijsterveld, Roel van der Veen, Tijs van der Weele, Judith Schuttevear, Marieke van Belle,

Voorstel: Toevoegen aan H10, inleiding

Huidige tekst: "we investeren....blijven bieden."

Nieuwe tekst: "we investeren....blijven bieden." **Een duurzaam zorgsysteem, betekent ook zorg dragen voor de aarde. DWARS zet zich in voor hergebruik en het terugdringen van de CO2 uitstoot in de zorg.**

Toelichting: DWARS denkt verduurzaming door op alle gebieden. Zorg wordt binnen de politiek vaak vergeten. Daarom is het belangrijk expliciet te benoemen dat wij ons inzetten voor het verduurzamen van de zorgsector.

De zorgsector is wereldwijd goed voor 5% van de CO2 uitstoot. Verpakkingen van geneesmiddelen zijn vaak niet afgestemd op de duur van de behandeling, waardoor er geneesmiddelen over blijven. Jaarlijks wordt er in Nederland 100 miljoen euro aan medicatie weggegooid.

Dit punt past niet onder de kopjes die gekozen zijn bij zorg: preventie, zorgsysteem, zorg dichtbij en zorg verder weg. Daarom een verzoek tot toevoeging in de inleiding.

Pre-advies programmacommissie: Ontraden. Vele sectoren kunnen een stuk duurzamer. Het is overbodig dit steeds los te melden, aangezien we als DWARS pal voor verduurzaming staan en dat in de desbetreffende hoofdstukken goed uiteenzetten.

203. Online zorg

Indieners: Marieke van Belle; Sander van Bijsterveld; Tijs van der Wee; Roel van der Veen

Voorstel: Vervangen H10, punt 3

Huidige tekst: "Online zorgverlening kan helpen om zorg toegankelijker te maken voor mensen die minder mobiel zijn. Er zijn daarbij wel terechte zorgen over privacy. DWARS vindt daarom dat aan alle patiënten toestemming moet worden gevraagd voor het delen van informatie tussen gezondheidsinstellingen. Zorgverzekeraars krijgen nooit toegang tot deze gegevens."

Voorstel nieuwe tekst: Online zorgverlening, zoals bijvoorbeeld een e-consult van huisarts of diëtist, kan een goede aanvulling zijn op reguliere zorg, maar kan deze niet vervangen. Iedereen zou toegang moeten hebben tot online zorg maar daarbij wel expliciet toestemming geven voor het delen van informatie tussen gezondheidsinstellingen."

Toelichting: Net zoals een regulier bezoek aan de huisarts moet een online consult van een zorgverlener een recht worden van iedere burger; niet alleen van mensen die minder mobiel zijn. Minder mobiele personen hebben ten aanzien van hun mobiliteit wellicht juist baat bij een fysiek bezoek aan een zorgverlener. Het toestemming geven voor het delen van informatie is reeds een vanzelfsprekendheid aangezien dit is geregeld via de wet Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Zorgverzekeraars hebben in wezen al toezicht tot veel gezondheidsgegevens, omdat ze noodzakelijk zijn voor het krijgen van vergoedingen. Daarom is het een vreemde stelling, om te zeggen dat zorgverzekeraars nooit toegang krijgen tot deze gegevens

Pre-advies programmacommissie: Ontraden. De PC vindt de eerste zin van het voorstel een verbetering op de huidige tekst. De programmacommissie pleit er echter voor dat de zin over zorgverzekeraars en gegevens zo blijft. Inderdaad krijgen zorgverzekeraars bepaalde gegevens al wel, maar heel veel details en extra gegevens niet. Dat moet absoluut zo blijven. We vragen de indieners hun amendement te herschrijven om deze twee zaken te combineren.

204. Een zinloze zin

Indieners: Miki Koning, Manon Janssen, Maddy Vangangelt, Thomas Duikersloot, Robin Rauws

Voorstelt: Verwijderen in H10 punt 12

Huidige tekst: DWARS is tegen het eigen risico, omdat het in de praktijk een boete is op (chronisch) ziek zijn. **Wel worden de kosten van een behandeling inzichtelijk gemaakt voor patiënten, zodat die zich bewust zijn van de kosten.** Ook de eigen bijdrage voor medicijnen wordt afgeschaft: niemand zou zorg moeten mijden om de kosten

Nieuwe tekst: "DWARS is tegen het eigen risico, omdat het in de praktijk een boete is op (chronisch) ziek zijn. Ook de eigen bijdrage voor medicijnen wordt afgeschaft: niemand zou zorg moeten mijden om de kosten."

Toelichting: Waarom is dat nodig als mensen niet zelf betalen? Moeten we mensen een schuldgevoel aanpraten om de kosten die ze maken? Als er keuzes moeten gemaakt worden om kosten te besparen, moeten we dit aan de professionals overlaten. Dit maakt bovendien het punt korter

Pre-advies programmacommissie: Ontraden. De programmacommissie heeft de meningen van een grote groep tegenstanders van het eigen risico, en een grote groep voorstanders van een (klein) eigen risico

hier tegen elkaar afgezet en geprobeerd een standpunt te formuleren dat de zorgen van beide meningen wegneemt.

205. Werken in de zorg aantrekkelijker maken

Indieners: Sander van Bijsterveld; Tijs van der Weele; Roel van der Veen; Marieke van Belle
Voorstel tot: Vervangen H10, punt 13

Huidige tekst: *Om werken in de zorg aantrekkelijker te maken, moeten mensen die nu de laagstbetaalde functies hebben meer gaan verdienen. Ook moet er meer flexibiliteit komen in de contracten, zodat er keuze is tussen voltijd of deeltijd werken."*

Nieuwe tekst: *"Om werken in de zorg aantrekkelijker te maken, moeten verzorgers en verpleegkundigen meer gaan verdienen. Er moet hierbij rekening gehouden worden met opleidingsniveau en verantwoordelijkheden."*

Toelichting: Het is in de oorspronkelijke tekst onduidelijk wie er precies bedoeld worden met de mensen met de laagstbetaalde functies. Door de herformulering, is nu duidelijk dat hiermee verzorgers en verpleegkundigen bedoeld worden. De flexibiliteit van contracten is in de zorg geen probleem. Het is al een keuze om voltijd of deeltijd te werken. Meer flexibel werk moeten we niet willen, omdat dit juist voor meer onzekerheid zorgt.

Pre-advies programmacommissie: Onttraden in huidige vorm. De programmacommissie is het eens met de wijziging van "laagstbetaalde functies", naar "verzorgers en verpleegkundigen". Echter, de indieners gaan voorbij aan de toelichting op "flexibele contracten". Het doel is niet flexwerk te realiseren zoals misschien gedacht wordt, maar om de keuzevrijheid voor de hoeveelheid uren van de werknemer te vergroten. Het is feitelijk niet juist dat de meeste verzorgers en verplegers daar een keuze in hebben, bijna alle posities zijn voor deeltijdbanen.

Hoofdstuk 11

206. Controle inlichtingendiensten

Indieners: Marnix Suilen, Gwen Berntsen, Jimke Laarhuis, Bram Koers, Remy van der Hoek

Voorstel: Vervangen H11, punt 8

Huidige tekst: *Inlichtingendiensten mogen alleen informatie en communicatie onderscheppen als er een rechterlijke uitspraak of daadwerkelijke verdenking ligt.*

Nieuwe tekst: *De inlichtingendiensten moeten ten alle tijden handelen conform de wet inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Hier wordt strenger op gecontroleerd.*

Toelichting: De eis voor een rechterlijke uitspraak of verdenking is raar, aangezien als er al een verdenking is, er geen inlichtingen meer nodig zijn, en als er een rechterlijke uitspraak is, de verdachte dit ook weet. Daarom is het (strikt) volgen van de wet inlichtingen- en veiligheidsdiensten een beter criterium, en iets waarvan in het verleden is gebleken dat de diensten dit niet altijd doen.

Pre-advies programmacommissie: Onttraden. De WIV biedt niet genoeg garanties, daarom hebben we als DWARS ook campagne gevoerd tegen deze WIV. Strengere eisen zijn dus juist wel een goed idee. Ook klopt de frase ten alle tijde niet. Te allen tijde is de juiste versie.

Hoofdstuk 12

207. Veiligheid en stabiliteit is best oké

Indieners: David Tempelman namens de Commissie Internationaal

Voorstel: Vervangen H12, punt 2

Huidige tekst: *Er wordt toegewerkt naar een situatie waarin vrije vestiging van personen kan plaatsvinden. Daarom werken we aan mondiale veiligheid en stabiliteit.*

Nieuwe tekst: *DWARS streeft naar een wereld van mondiale veiligheid en stabiliteit, waarin vrije vestiging van personen kan plaatsvinden.*

Toelichting: De daarom in de tweede zin impliceert dat wij alleen voor mondiale veiligheid en stabiliteit zijn, omdat dit de vrije vestiging van personen zou toestaan. Uiteraard zijn er veel meer redenen om voor mondiale veiligheid en stabiliteit te zijn. Deze verwoording vermijdt een dergelijke rare causale relatie.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden**, Vrijheid en stabiliteit zijn inderdaad hele belangrijke waarden. Vandaar dat Hoofdstuk 11 hier in zijn geheel op ingaat. De waarde achter vrije vestiging is echter anders: dat is wereldburgerschap. Vrijheid en stabiliteit zijn hierin een voorwaarde om deze wens van vrije vestiging haalbaar te maken. De causaliteit bestaat dus beide kanten op, maar in hoofdstuk 12 zoals het hier geformuleerd is. In hoofdstuk 11 wel andersom.

208. Een goedkopere NAVO!

Indieners: Oscar Jansen namens het Landelijk Bestuur

Voorstel: vervangen H12, punt 6

Huidige tekst: *DWARS is tegen de NAVO in haar huidige vorm. De verplichte afdracht van 2% van het BNP draagt niet bij aan een veiligere wereld. De NAVO wordt omgevormd naar een democratische verdragsorganisatie **waarbij de daadwerkelijke kosten evenredig verdeeld worden tussen de lidstaten.***

Nieuwe tekst: *DWARS is tegen de NAVO in haar huidige vorm. De verplichte uitgaven aan defensie van 2% van het BNP dragen niet bij aan een veiligere wereld. De NAVO wordt omgevormd naar een democratische verdragsorganisatie **waarbij de 2%-norm verdwijnt.***

Toelichting: De huidige uitgaven aan defensie binnen de NAVO zijn nu te hoog. Door expliciet te neer te zetten dat we willen dat de 2% norm verdwijnt maken we dit duidelijk.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden**, de nieuwe formulering maakt ook niet expliciet duidelijk dat de totale kosten van de NAVO omlaag moeten, alleen dat er een standaard 2% norm moet zijn. Bij NAVO-missies willen we niet begroten volgens een norm, maar volgens noodzaak. Dat leidt, bij verantwoord democratisch bestuur waar we ook voor pleiten, tot lagere uitgaven. De programmacommissie ziet dat terugkomen in het originele punt.

209. Functionaliteit van unanimiteit EU

Indieners: Commissie Internationaal

Voorstel: Verwijderen, H12 punt 10

Huidige tekst: De vereiste van unanimiteit wordt afgeschaft voor stemmingen in **de Europese Raad en** de Raad van Ministers.

Nieuwe tekst: De vereiste van unanimiteit wordt afgeschaft voor stemmingen in de Raad van Ministers.

Toelichting: De Europese raad stemt nooit over wetgeving, maar over beleid en over het stellen van prioriteiten voor de Europese Commissie. Dit gebeurt grotendeels zonder unanimitetsvereiste. Een paar van de weinige dingen waar wel unanimiteit voor nodig is in de Europese Raad zijn de artikel 7 procedure (welke we sowieso de verantwoordelijkheid van het Hof van Justitie van de Europese Unie willen maken, zie punt 15) en de toetreding van nieuwe lidstaten. Daarbij is het wel belangrijk om unaniem in te stemmen, omdat de cohesie binnen de EU op den duur in gevaar kan komen als daar geen overeenstemming over is.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden**, de programmacommissie vindt het afschaffen van unanimiteit wel degelijk relevant voor de Europese Raad, bijvoorbeeld in toetredings kwesties. Één op één vetes hebben bij unanimiteit namelijk erg veel invloed (denk aan Kroatië en Servië), die ze niet zouden moeten hebben.

210. Europese Uitbreiding

Indieners: Bram Koers

Voorstel: vervangen H12, punt 16

Huidige tekst: *Uitbreiding van de Europese Unie is geen doel op zich. Waarborgen wat betreft democratie, een gezonde economie, een eerlijke rechtsstaat en respect voor mensenrechten wel. Landen die aan de Europese voorwaarden daarvoor voldoen moeten de kans krijgen via een zorgvuldig toelatingsproces lid te worden.*

Nieuwe tekst: *DWARS streeft naar verdere uitbreiding van de Europese Unie. Uitbreiding moet een zorgvuldig proces blijven. Nieuwe lidstaten moeten voldoen aan de bepalingen in het Verdrag op de Europese Unie en de Kopenhagencriteria. De Europese Raad moet met unanimitéit toetreding van een nieuw lid goedkeuren.*

(Als unanimitéit bij de Europese Raad volledig wordt afgeschaft, dient "De Europese Raad moet" vervangen te worden door "De nationale parlementen van de Europese Unie moeten")

Toelichting: Uitbreiding van de Europese Unie is wél een doel op zich. De Europese familie houdt niet op bij de grenzen van de huidige lidstaten. Voor uitbreiding moet uiteraard wel een zorgvuldig proces worden gehandhaafd. Voor cohesie van de Unie is het van groot belang dat alle lidstaten instemmen met het mogelijk toetreden van nieuwe lidstaten. Hierom staat unanimitéit bij de Europese Raad hierin. Als het congres besluit unanimitéit binnen de Europese Raad volledig af te schaffen is toestemming van alle nationale parlementen het beste alternatief, omdat een programma dat zichzelf tegensprekt onwenselijk is.

Pre-advies programmacommissie: Onttraden. Uitbreiding is geen doel. Het kan een doel dienen, namelijk dat we naburige broeders en zusters kunnen verwelkomen in de EU-familie waarin we bepaalde waarden samen tot uiting brengen. Als deze waarden echter in gevaar komen door uitbreiding, omdat een land een onderdrukkend systeem handhaaft, is met uitbreiding niemand geholpen. De huidige EU-lidstaten niet, maar ook de inwoners van het nieuwe EU-lid niet. Europa kan beter de motivatie van mogelijk lidmaatschap gebruiken om democratie, vrijheid en rechtsstaat in een aspirant-lid af te dwingen, dan onvrijheid in haar midden te tolereren. Wanneer aan de voorwaarden wordt voldaan, ook wanneer dat in een eerder stadium niet het geval was, moet er uiteraard sprake (kunnen) zijn van toetreding.

211. Europese belastingen

Indieners: Bram Koers

Voorstel: toevoegen na H12, punt 22

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: *De Europese Unie mag op bepaalde terreinen belasting gaan heffen, bijvoorbeeld op vluchten. Hiermee wordt afhankelijkheid van de afdracht van Lidstaten verkleind en kan er op bepaalde terreinen effectiever belasting worden geheven dan een Lidstaat zelf zou kunnen doen.*

Toelichting: Afhankelijkheid van de Lidstaten voor je voltallige begroting is kut en er zijn terreinen waar het belasten als individuele Lidstaten inefficiënt(er) dan wel onpraktisch(er) zou zijn, zoals vliegtickets. Dit voorkomt logischerwijze ook een race to the bottom tussen Lidstaten op de terreinen waar een Europese belasting bestaat.

Pre-advies programmacommissie: Onttraden huidige vorm. Het is een goed amendement dat we graag zouden steunen, maar we vragen de indieners nog na te denken over de verschillen in welvaarts-/inkomensniveau tussen landen, en de doorwerking in deze belasting, en zo nodig een toevoeging te formuleren.

212. Ontwikkelingssamenwerking ≠ handel

Indieners: David Tempelman namens de Commissie Internationaal

Voorstel: Toevoegen na H12, punt 29

Huidige tekst: -

Nieuwe tekst: *Het ministerie voor ontwikkelingssamenwerking wordt losgekoppeld van buitenlandse handel. Er komt weer een aparte minister voor ontwikkelingssamenwerking.*

Toelichting: Het feit dat de portefeuille voor ontwikkelingssamenwerking samengevoegd is met buitenlandse handel is exemplarisch voor de prioriteiten die de Nederlandse regering hier op het moment legt. Het zou goed zijn om weer een aparte minister te hebben die focust op ontwikkelingssamenwerking en het helpen van de meest hulpbehoevenden in de wereld zonder hierbij bezig te zijn met de Nederlandse handelsbelangen.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden**, gezien er vaak geschoven wordt met ministersposten en -taken, is het te specifiek om in dit programma vast te leggen hoe verschillende ministeries georganiseerd zouden moeten worden. Niet alleen is het erg specifiek, maar zo'n wisseling is ook erg duur. Het verantwoordelijk zijn voor buitenlandse handel en ontwikkelingssamenwerking zijn wel twee verschillende dingen, maar ze zijn niet onverenigbaar met elkaar.

213. Wetenschappelijk onderbouwde ontwikkelingssamenwerking

Indieners: David Tempelman namens de Commissie Internationaal

Voorstel: Vervangen H12, punt 33

Huidige tekst: *DWARS staat kritisch tegenover microkredieten. Deze kredieten kunnen bijdragen aan zelfredzaamheid, mits ze onder de juiste voorwaarden worden toegekend. Er moet op landelijke en regionale schaal ingezet blijven worden ontwikkeling van onderwijs, zorg, bestuur en infrastructuur om armoede daadwerkelijk tegen te gaan.*

Nieuwe tekst: *Ontwikkelingsgelden worden besteed aan methodes die aantoonbaar hebben bewezen armoede het effectiefst te bestrijden. De nadruk van de Nederlandse ontwikkelingssamenwerking komt dan ook te liggen op directe inkomensoverdracht en het leveren van medicijnen, vaccinaties en muggennetten aan de allerarmsten.*

Toelichting: Microkredieten zijn niet de allerbeste methode van ontwikkelingssamenwerking, maar ook zeker niet de slechtste. Het is dan ook raar dat we ons in ons programma alleen hiertegen kritisch opstellen en het zou beter zijn om in plaats daarvan duidelijk te maken waar we onze ontwikkelingsgelden wél aan zouden willen besteden. Het zou hierbij goed zijn als wij ons als DWARS zouden scharen achter de methodes waarvan uit onderzoek blijkt dat zij het meest effectief zijn in het bestrijden van armoede. Wanneer we dit doen, dan komen we al snel uit bij directe inkomensoverdracht en het leveren van medicijnen, vaccinaties en muggennetten aan de allerarmsten. Een goede gezondheid is immers dé noodzakelijke voorwaarde om een goed bestaan op te kunnen bouwen en met bovenstaande methodes kan er op dit gebied relatief goedkoop een enorme vooruitgang voor heel veel mensen geboekt worden. Mensen weten daarnaast vaak zelf veel beter hoe ze hun eigen bestaan kunnen verbeteren dan een buitenstaander, waardoor directe inkomensoverdracht aan de allerarmsten veel effectiever is dan van bovenaf bedachte plannen. Al deze methodes kennen door hun simpelheid ook nog eens hele lage overheadkosten en er gaan hierbij minimale hoeveelheden geld verloren aan corruptie.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden huidige vorm.** Hoewel de kritiek op het huidige punt terecht is, en we een amendement verwelkomen, is de programmacommissie het niet eens met de formulering van de tweede zin. We missen structurele investeringen in (zorg), onderwijs en infrastructuur waardoor mensen in ontwikkelingslanden aan een toekomst kunnen werken en een blijvende stap richting minder armoede kunnen maken.

PRE-AMENDEMENTEN SESSIE 3

Hoofdstuk 1

214. Echt Klaar met de Eerste Kamer

Indieners: Bram Koers

Voorstel: Vervangen H1, punt 2

Huidige tekst: *De Eerste Kamer moet worden hervormd met als doel terug te gaan naar haar kerntaak: het evalueren van de grondwettelijkheid en uitvoerbaarheid van wetsvoorstellen.*

Nieuwe tekst: *De Eerste Kamer wordt afgeschaft.*

Toelichting: De Eerste Kamer is een onnodig en enigszins ondemocratisch orgaan. Het zorgt o.a. voor nationalisering van de thema's bij provinciale verkiezingen. Daarnaast is het ook het orgaan die grondwettelijkheid van wetten toetst, maar door politisering (die noodzakelijk voortkomt uit de manier hoe de Kamer is verkozen) komt dit in het gevaar waardoor wetten de facto niet worden getoetst aan de grondwet.

Pre-advies programmacommissie: Onttraden. Uit voorgaande congressen en uit de inputavonden kwam duidelijk naar voren dat leden de Eerste Kamer niet afgeschaft willen zien worden. Daarom ontraden wij dit voorstel.

215. Aparte verkiezing burgemeester en CvdK

Indieners: Oscar Jansen namens het Landelijk Bestuur

Voorstel: Vervangen H1, punt 17

Huidige tekst: *DWARS is voor een gekozen burgemeester en Commissaris van de Koning, **die net als de premier door de meerderheid van de volksvertegenwoordiging wordt benoemd op basis van een democratische uitslag. Lijsttrekkers worden dus burgemeesterskandidaten.** Op deze manier maak je de democratie en het gemeentebestuur toegankelijker voor de inwoners.*

Nieuwe tekst: *DWARS is voor een gekozen burgemeester en Commissaris van de Koning, **die elk met een aparte verkiezing worden gekozen.** Op deze manier maak je de democratie en het gemeentebestuur toegankelijker voor de inwoners.*

Toelichting: De burgemeester en de CvdK hebben beide een verbindende en onafhankelijke functie, die ze minder goed zouden kunnen vervullen op het moment dat allemaal voormalig lijsttrekkers zouden zijn. Daarom zijn wij voor aparte verkiezingen voor beiden.

Pre-advies programmacommissie: Onttraden, de programmacommissie heeft gekozen voor een vorm waarbij burgers dichterbij deze verkiezing komen te staan. Op deze manier is politiek inzichtelijk voor burgers. Dat voorkomt ook dat mensen met een compleet gebrek aan relevante kennis en ervaring (bijvoorbeeld een BN'er) tot burgemeester gekozen worden.

Hoofdstuk 2

216. Groepsbelediging

Indieners: Max de Blank

Voorstel: Verwijderen uit H2, punt 6

Huidige tekst: *Het verbod op majesteitsschennis **en groepsbelediging** wordt afgeschaft. Het aanzetten tot haat, discriminatie of geweld blijft verboden*

Nieuwe tekst: *Het verbod op majesteitsschennis wordt afgeschaft. Het aanzetten tot haat, discriminatie of geweld blijft verboden.*

Toelichting: Groepsbelediging moet strafbaar blijven. Dit ondervangt het strafbaar stellen van bijvoorbeeld racistische beledigingen waar andere wetgeving omtrent racisme op dit moment niet toereikend is. Bovendien staat een belediging op zichzelf los van het aanzetten hiertoe.

Pre-advies programmacommissie: **Oordeel congres.** Het verbieden van het beledigen van groepen mensen kan worden gezien als een inperking op de vrijheid van meningsuiting.

217. Wat is er ethisch aan een minimale levensduur?

Indieners: Emma den Brok, Bas Mekel, Martijn Staal

Voorstel: Vervangen punt 25

Huidige tekst: *Dieren in de landbouw krijgen een minimale levensduur, waarin het dier niet geslacht mag worden zolang het gezond is. Voor kippen wordt dit 1 jaar, voor varkens en runderen 5 jaar.*

Nieuwe tekst: *Niet-menselijke dieren hebben intrinsieke waarde en een innerlijke belevingswereld die niet fundamenteel anders is dan die van menselijke dieren. Vanuit een ethisch perspectief betekent dit dat mensen niet het recht hebben dieren als (productie)middel te gebruiken of te slachten. Daarom wordt de veehouderij afgeschaft en het slachten van dieren verboden*

Toelichting: Alle DWARSers die het hier mee oneens zijn moeten hun huisdier (of dat van vrienden of familie) doden en opeten, eventueel na een minimale levensduur. Het is compleet onlogisch om inconsistent te zijn in de manier waarop we met dieren omgaan. We moeten inzien dat het huidige gebruik van dieren het product is van verouderde denkbeelden en een gebrek aan empathie voor die dieren, en niet het resultaat is van een wetenschappelijke en filosofisch nauwkeurige afweging.

Pre-advies programmacommissie: **Oordeel congres.** We willen het congres meegeven dat dit een verstrekkend amendement is omdat het de consequentie ervan zou zijn dat iedereen veganistisch zou moeten worden. In de huidige tekst blijft het consumeren van dierlijke producten mogelijk, maar wordt er door de veel strengere eisen wel een enorme schaalverkleining in gang gezet. We zouden dit amendement graag samengevoegd zien met het amendement op van Emma den Brok op Hoofdstuk 9 (amendement 231 'geen veehouderij meer')

Hoofdstuk 3

218. Een beetje ambitie

Indieners: Martijn Staal, Bas Mekel, Luuk Voncken, Emma den Brok

Voorstel: Vervangen H3, punt 2

Huidige tekst: *Nederland is klimaatneutraal in **2040**. Dit is noodzakelijk om binnen de grens van 1,5 graad wereldwijde opwarming te kunnen blijven.*

Nieuwe tekst: *Nederland is klimaatneutraal in **2025**. Dit is noodzakelijk om binnen de grens van 1,5 graad wereldwijde opwarming te kunnen blijven.*

Toelichting: Zullen we een beetje ambitie tonen voordat er water bij onze wijn wordt gedaan?

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden.** Door 2040 als doel te noemen tonen we ambitie om de huidige doelstelling (2050) aan te scherpen. De kans dat 2050 niet gehaald wordt, is helaas al groot, maar 2040 is nog haalbaar als we eindelijk de klimaatcrisis gaan zien voor wat die is: een crisis. Door 2025 als jaartal voor het klimaatneutrale doel in het programma op te nemen, wordt het programma ambitieuzer, maar is het niet meer mogelijk het realistisch te noemen.

219. Kernafval is naar

Indieners: Bas Mekel, Stijn Rombouts

Voorstel: Vervangen H3, punt 15

Huidige tekst: **DWARS is niet principieel tegen kernenergie. Wel zijn we tegen de bouw van nieuwe kerncentrales: de kosten zijn hoger dan die van hernieuwbare energiebronnen, het kost te veel tijd om een kerncentrale te bouwen en de stabiliteit van het elektriciteitsnet wordt er niet beter van. Huidige**

centrales worden alleen vervroegd gesloten als er geen fossiele brandstoffen meer worden gebruikt voor de elektriciteitsproductie op hetzelfde net.

Nieuwe tekst: **DWARS is tegen kernsplittingsreactoren voor energieopwekking.** We zijn tegen de bouw van nieuwe kerncentrales: de kosten zijn hoger dan die van hernieuwbare energiebronnen, het kost te veel tijd om een kerncentrale te bouwen en de stabiliteit van het elektriciteitsnet wordt er niet beter van. **Ook is het onrealistisch om radioactief afval duizenden jaren op te slaan.** Huidige centrales worden alleen vervroegd gesloten als er geen fossiele brandstoffen meer worden gebruikt voor de elektriciteitsproductie op hetzelfde net.

Toelichting: Een kernafvalprobleem afschuiven op volgende generaties is een slecht idee. Precies vanuit deze gedachte laten we ook geen CO2 meer de lucht in.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden.** Het standpunt over kernenergie is het resultaat van een zoektocht naar een compromis waar zo veel mogelijk DWARSers zich enigszins in kunnen vinden. Ons beeld is dat veel leden zijn niet om principiële redenen tegen kernenergie zijn, maar om meer praktische redenen. Dit amendement zou dat verschuiven richting 'principeel tegen'.

Hoofdstuk 4

220. Coöperaties!

Indieners: Martijn Staal, Bas Blijdorp, Jarno, Frank Lemmers, Luuk Voncken, Jelle Duba, Tony Holman, Maddy Vangangelt, Hessel Hoekstra, Lykle Maatje, Jens Bosman, Elte Hillekens, Gijs van de Merbel, Alina Bijl, Jamie Grover

Voorstel: Vervangen H4, punt 9

Huidige tekst: *DWARS is voor inspraakrecht van werknemers op bedrijfsbeleid, maar tegen winstdeling met werknemers: dit kan een ongewenste werkdruk en een minder ontspannen werkomgeving creëren.*

Nieuwe tekst: *DWARS is voor het democratiseren van bedrijven. Zo nodig worden grote bedrijven verplicht gecollectiviseerd en gedeeld eigendom van werknemers en consumenten, in de vorm van coöperaties. De coöperatie als bedrijfsvorm wordt gestimuleerd. Bedrijven die niet voor minstens de helft in handen zijn van werknemers of consumenten, betalen meer belasting.*

Toelichting: Waarom staan we ondemocratische besluitvorming toe in bedrijven? Waarom staan we toe dat een kleine groep mensen zonder iets te doen profiteert van de productie van onze dagelijkse behoeftes? Gecollectiviseerde bedrijven, in eigendom van werknemers en/of consumenten, passen veel beter bij wat DWARS wil bereiken, zijn eerlijker en stabiel in tijden van economische crisis. Verder gaat het ongelijkheid tegen, omdat iedereen meedeelt in de winst, in plaats van een kleine groep.

Pre-advies programmacommissie: **Oordeel congres.** Het is uit de input en het beginselprogramma niet duidelijk of DWARS voor of tegen collectivisatie is. We staan sympathiek tegenover meer coöperaties, maar veel bedrijven doen alleen werk voor andere bedrijven en niet direct voor consumenten, dus dat gaat dan niet altijd werken met deze vorm van coöperatie (bijv. boerencoöperaties kunnen dan niet meer).

221. Fuck de rijken

Indieners: Martijn Staal, Bas Blijdorp, Stijn Rombouts

Voorstel: Vervangen H4, punt 20

Huidige tekst: *Opeenhoping van vermogen willen we voorkomen en bestaande vermogensongelijkheid willen we tegengaan. Daarom gaan we niet alleen het inkomen uit vermogen, maar ook vermogen zelf belasten. Hierbij gelden progressieve tarieven met speciale categorieën voor miljonairs en miljardairs, met als doel dat de vermogensongelijkheid kleiner wordt. Vermogen dat vastzit in bijvoorbeeld een huis waarin zelf wordt gewoond, krijgt een vrijstelling.*

Nieuwe tekst: *Mensen hebben geen reden om exorbitant veel rijkdom te bezitten. Daarom wordt er een vermogensplafond ingevoerd. Het privévermogen van mensen mag niet groter zijn dan 2,5 miljoen euro en het huis waar ze in wonen. Al het extra vermogen dat mensen hebben moet worden afgedragen aan de staat, een algemeen nuts beogende instelling, of een sociaal belang behartigende instelling.*

Toelichting: De tekst spreekt voor zich. Laten we echt iets doen aan vermogensongelijkheid. Een 'algemeen nuts beogende instelling' is een goed doel en een 'sociaal belang behartigende instelling' is een organisatie met maatschappelijke waarde. Deze twee definities worden al zo gehanteerd door de Belastingdienst.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden in huidige vorm.** De commissie zou deze commissie oordeel congres geven, maar ontraadt hem nu vanwege de opties om vermogen af te dragen aan 'een algemeen nuts beogende instelling' of 'een sociaal belang behartigende instelling'. Hoewel deze opties sympathiek klinken, kunnen ze ook worden gezien als een gemakkelijke manier om minder belasting te hoeven betalen, en denken we dat de opbrengsten van dit voorstel hoe dan ook beter verdeeld kunnen worden door de staat. Als deze zinsneden worden geschrapt, geven we het voorstel hoogstwaarschijnlijk 'oordeel congres'.

Daarnaast wil de commissie het congres meegeven dat dit voorstel erg verstrekkend is. Uit de input of het beginselprogramma blijkt niet of wij voor of tegen een hard vermogensplafond zijn. Nadelen van dit voorstel kunnen zijn: mensen zullen hun vermogen sneller stallen op plekken waar het voor de Nederlandse staat niet te vinden is, er kunnen nadelige effecten zijn voor de Nederlandse economie, en ook praktische problemen bij het bepalen van de hoogte van iemands vermogen.

222. Gewoon verbieden toch

Indieners: Emma den Brok, Bas Mekel, Willem van 't Spijker, Luuk Voncken, Martijn Staal

Voorstel: Vervangen punt 25

Huidige tekst: *Bedrijven worden financieel gestimuleerd om winsten te investeren in het verduurzamen van hun bedrijf, het verhogen van salarissen of innovatie.* **Bedrijven die hun topmensen meer dan 20 keer het salaris uitkeren dan de laagstbetaalde werknemer binnen dat bedrijf, krijgen een fors hogere winstbelasting.**

Nieuwe tekst: *Bedrijven worden financieel gestimuleerd om winsten te investeren in het verduurzamen van hun bedrijf, het verhogen van salarissen of innovatie.* **Het wordt voor bedrijven verboden om topmensen meer dan 20 keer het salaris van de laagstbetaalde werknemers binnen dat bedrijf uit te keren.**

Toelichting: We moeten de kloof tussen arm en (extreem)rijk dichten, niet lichtjes ontmoedigen.

Pre-advies programmacommissie: **Oordeel congres.** Dit kan natuurlijk ook.

Hoofdstuk 5

223. Echte ZZP'ers hebben vrijheid

Indieners: Wouter de Goederen

Voorstel: Vervangen H5, punt 10

Huidige tekst: Er komen strengere regels en handhavingsmechanismen voor verkapte arbeidscontracten, bijvoorbeeld voor payrolling en schijn-ZZP. **ZZP'ers moeten minimaal het minimumloon verdienen plus een flink percentage om de verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering, pensioen en WW van te kunnen betalen. Ook bij stuksloon moet er kunnen worden aangetoond dat er minimaal minimumloon plus dit percentage wordt verdiend.**

Nieuwe tekst: Er komen strengere regels en handhavingsmechanismen voor verkapte arbeidscontracten, bijvoorbeeld voor payrolling en schijn-ZZP'ers. **Voor ZZP'ers geldt geen minimum uurloon. Voor ZZP'ers komt er geen verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering, pensioen (behalve waar dit nu al het geval was) en WW.**

Toelichting: Als we toe willen naar een samenleving met minder consumptie is zuinig leven cruciaal. Het verhogen van de vaste lasten voor ZZP'ers maakt een dergelijk zuinig leven vrijwel onmogelijk en verplicht ze meer te werken en waarschijnlijk meer te vervuilen.

Het zijn van een ZZP'er betekent dat je een risico loopt maar ook een grote vrijheid geniet. Voor veel mensen zal dit dan ook geen geschikte manier van leven zijn vanwege de bijbehorende onzekerheid. Het verplichten van pensioenopbouw, arbeidsongeschiktheidsverzekering en een minimumloon voor ZZP'ers, zoals nu het plan is in het nieuwe pensioenakkoord, is een grote inperking van deze vrijheid. Het draait er

bij ZZP'ers om dat het zelfstandigen zijn en daarom zelf de vrijheid hebben hun werklevens in te vullen zoals ze dat willen. Ook als dit betekent dat ze weinig werken en er voor kiezen iedere dag kale rijst te eten.

Pre-advies programmacommissie: Ontraden. Allereerst zijn veel mensen niet vrijwillig ZZP'er en kunnen ze zich door de beperkte solidariteit ook niet vrijwillig voor verzekeren (bijvoorbeeld kankerpatienten en bouwvakkers vanwege de hoge risico's). Dit creëert een verkeerde tweedeling op de arbeidsmarkt. Uitgangspunt is gelijke voorwaarden en solidariteit, de huidige regels omtrent ZZP ondergraven dat volledig. Ook maken ZZP'ers anders vaak gebruik van het sociale vangnet (bijstand) terwijl die daar niet voor bedoeld was, en zijn vooral werkgevers goedkoper af in het huidige systeem.

Hoofdstuk 6

224. De naam veranderen doet niet veel

Indieners: Luuk Voncken, Frank Lemmers, Luuk van Doornmalen, Noah van Meekeren

Voorstel: Verwijderen H6, punt 12d

Huidige tekst:

DWARS is voor een studiebijslag als alternatief voor het sociaal leenstelsel. Dat houdt in dat:

- a. Het collegegeld in het hbo en wo en het leergeld in het mbo worden afgeschaft;
- b. Studenten een maandelijkse studiebijslag ontvangen om te voorzien in dagelijks levensonderhoud. Daarnaast wordt het studentenreisproduct verder uitgebreid voor het openbaar vervoer;
- c. Als aanvulling op de studiebijslag het mogelijk is te lenen tegen gunstige voorwaarden;
- d. Een ex-student na afloop van de studie een heffing als percentage van het inkomen betaalt. Deze heffing wordt betaald voor een bepaalde periode op basis van het aantal gestudeerde maanden. Van deze studieheffing worden de maandelijkse bijslag en, in aanvulling op de bijdrage uit de algemene middelen, het mbo, hbo en wo bekostigd.**

Nieuwe tekst:

DWARS is voor een studiebijslag als alternatief voor het sociaal leenstelsel. Dat houdt in dat:

- a. Het collegegeld in het hbo en wo en het leergeld in het mbo worden afgeschaft;
- b. Studenten een maandelijkse studiebijslag ontvangen om te voorzien in dagelijks levensonderhoud. Daarnaast wordt het studentenreisproduct verder uitgebreid voor het openbaar vervoer;
- c. Als aanvulling op de studiebijslag het mogelijk is te lenen tegen gunstige voorwaarden;

Toelichting: Het is heel leuk om het sociaal leenstelsel een andere naam te geven, maar effectief veranderd er weinig. Gelden uit de lopende belastingen halen is logischer en straft mensen niet voor het gebruik maken van hun recht om te studeren, zelfs als zij er langer over doen. Als je toch al ruimte geeft om bij te lenen gaat de basisbeurs toch geen vetpot zijn, leg er dan achteraf ook geen zweep over.

Pre-advies programmacommissie: Ontraden. Onderwijs moet op een bepaalde manier bekostigd worden en het liefst ook op een eerlijke manier. De basisbeurs was te duur en oneerlijk, daarom dat we als DWARS hebben gekozen voor een studietaks. En er is zeker wel een significant verschil, vooral voor je mentale gesteldheid, tussen 'terugbetalen' via de belastingen dan het terugbetalen van een gigantisch schuld. Daarnaast doet dit punt over de studiebijslag recht aan het congresbesluit op het zomercongres van 2018, waar dit standpunt in het oude politiek programma is opgenomen.

225. BSA weg ermee

Indieners: Gwen Berntsen, Bram Koers, Marnix Suilen

Voorstel: Vervangen H6, punt 16

Huidige tekst: DWARS is voor een Bindend Studieadvies (BSA) van maximaal 40 punten in het eerste jaar.

Hierbij zorgen scholen wel voor adequate persoonlijke begeleiding en wordt bij het bepalen van het BSA rekening gehouden met eventuele onvoorziene omstandigheden die in het eerste jaar zijn opgetreden

Nieuwe tekst: DWARS is tegen het BSA systeem en dus moet het BSA systeem worden afgeschaft

Toelichting: Het BSA systeem legt teveel druk op een groep mensen die al ontzettend veel druk ervaren. De negatieve gevolgen voor hun mentale gezondheid wegen zwaarder dan de mogelijk positieve gevolgen in studiesucces.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden.** Het klopt dat een Bindend Studieadvies de studiedruk verhoogt, vooral als het gaat om een norm van bijvoorbeeld 60 studiepunten. Alleen neemt dit niet weg dat een BSA ook zeker helpt bij het voorkomen van een verkeerde studiekeuze; dat je bijvoorbeeld niet twee jaar kwijtraakt aan een studie waar je blijkbaar niks voor voelt. Daarom heeft een BSA norm van maximaal 40 punten onze voorkeur i.p.v. geen BSA norm en ontraden we dit voorstel. Liefst dit amendement samenvoegen met onderstaande amendement 226 van Jens Bosman en anderen.

226. BS-A (van bullshit snap je haha)

Indieners: Jens Bosman, Anna Robin Hogendoorn Streef, Maddy Vangangelt, Casey Kuilman, Thomas Duikersloot, Robin Rauws, Stijn Rombouts

Voorstel: Vervangen hfd 6 punt 16

Huidige tekst: DWARS is voor een bindend studieadvies (BSA) van maximaal 40 punten in het eerste jaar. Hierbij zorgen scholen wel voor adequate persoonlijke begeleiding en wordt bij het bepalen van het BSA rekening gehouden met eventuele onvoorziene omstandigheden die in het eerste jaar zijn opgetreden.

Nieuwe tekst: DWARS is tegen het BSA. De voortgang van een studie moet niet afhankelijk zijn van momentopnames, maar getoetst worden door evaluatie van de onderwijsinstelling in samenspraak met de student

Toelichting: Een BSA is een optelsom van cijfers van momentopnames, in plaats van een overzicht van hoe het jaar daadwerkelijk is gegaan bij een student. Daarom zouden onderwijsinstellingen altijd persoonlijk moeten kijken naar een student. Hier kunnen studiepunten zeker een graadmeter in zijn, maar niet beslissend of doorslaggevend.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden.** Het klopt dat een Bindend Studieadvies de studiedruk verhoogt, vooral als het gaat om een norm van bijvoorbeeld 60 studiepunten. Alleen neemt dit niet weg dat een BSA ook zeker helpt bij het voorkomen van een verkeerde studiekeuze; dat je bijvoorbeeld niet twee jaar kwijtraakt aan een studie waar je blijkbaar niks voor voelt. Daarnaast blijft het huidige vorm van toetsing een objectief manier om te oordelen of een student wel of niet op niveau is over een bepaald onderwerp en heeft dit onze voorkeur in plaats van een evaluatie die de onderwijsinstelling maakt (wat ook nog de al te hoge werk- en prestatiedruk voor onderwijsinstellingen verhoogt). Liefst dit amendement samenvoegen met bovenstaande amendement 225 van Gwen Berntsen en anderen.

Hoofdstuk 7

227. Tegen beperkingen van politieke vrijheid

Indieners: Martijn Staal

Voorstel: verwijderen H7, punt 2

Huidige tekst: *Om een impuls te geven die de kloof versneld overbrugt, wordt een tijdelijk maximumquotum op de kieslijsten van politieke partijen ingevoerd van 60% voor mannen.*

Nieuwe tekst: -

Toelichting: Het is een extreme beperking van de politieke vrijheid van mensen en groepen om eisen te stellen in welke vorm en welke mensen zich namens die organisaties mogen kandideren voor verkiezingen. Dit doel dient op een andere manier verwezenlijkt te worden: GroenLinks zou hier een voorbeeldrol in kunnen aannemen.

Pre-advies programmacommissie: **Oordeel congres.** In deze discussie bestaan uiteenlopende meningen. We hebben ervoor gekozen hier een verstrekkende maatregel neer te zetten, in lijn met andere punten over emancipatie. Het klopt dat hier de politieke vrijheid beperkt wordt, dat zou een reden zijn om het amendement aan te nemen. Echter zijn er ook zwaarwegende redenen om wel een maatregel te nemen.

Dat is dat vrouwen achterblijven in representatie. In België heeft dit systeem goed gewerkt. Het blijft partijen vrij staan om mannen/vrouwen/mensen van andere genders juist hoog of laag te plaatsen.

228. Een gelijk quotum

Indieners: Freija de Hair, Martijn Staal, Ciska Brommer, Jens Bosman, Tony Holman

Voorstel: Vervangen hfd 7 punten 2 en 10

Huidige tekst:

2. Om een impuls te geven die de kloof versneld overbruggt, wordt een tijdelijk maximumquotum op de kieslijsten van politieke partijen ingevoerd van 60% voor **mannen**.

10. Er wordt een maximumquotum ingesteld voor alle organisaties met meer dan 100 werknemers, zowel in de publieke als private sector. Maximaal 60% van de managers vanaf de middenlaag mag **man** zijn.

Nieuwe tekst:

2. Om een impuls te geven die de kloof versneld overbruggt, wordt een tijdelijk maximumquotum op de kieslijsten van politieke partijen ingevoerd van 60% voor **elk gender**.

10. Er wordt een maximumquotum ingesteld voor alle organisaties met meer dan 100 werknemers, zowel in de publieke als private sector. Maximaal 60% van de managers vanaf de middenlaag mag **eenzelfde gender** hebben.

Toelichting: Het is scheef om enkel een maximaal aantal mannen te willen, en niet ook een grens op te geven voor andere genders. Het is niet wenselijk om meer dan 60% van een bestuurslaag te laten bestaan uit mensen met eenzelfde gender, niet alleen mannen

Pre-advies programmacommissie: Oordeel congres: De programmacommissie vindt dit een vraagstuk waarin gelijkheid en het specificeren van het probleem dat nu bestaat, elkaar in de weg zitten. Het wegnemen van de 'positieve discriminatie' vergroot de gelijkheid van alle genders in dit punt. Tegelijkertijd is een vrouwenoverschot nu geen groot maatschappelijk probleem, een mannenoverschot wel. Dat laat je met de huidige formulering beter zien.

229. Gender en lijstvolgorde

Indiener: Max de Blank

Voorstel: Toevoegen aan H7, punt 2

Huidige tekst: "Om een impuls te geven die de kloof versneld overbruggt, wordt een tijdelijk maximumquotum op de kieslijsten van politieke partijen ingevoerd van 60% voor mannen."

Nieuwe tekst: Om een impuls te geven die de kloof versneld overbruggt, wordt een tijdelijk maximumquotum op de kieslijsten van politieke partijen ingevoerd van 60% voor mannen. **Daarnaast mogen maximaal twee cismannen elkaar direct opvolgen op de lijst.**

Toelichting: Een quotum op zich zegt niets over de plaats op de lijst en daarmee feitelijke kans om verkozen te worden van mannen en niet-mannen.

Pre-advies programmacommissie: Oordeel congres. Net zoals het originele punt een inperking van de politieke vrijheid is, maar wel een effectieve maatregel betreft, is dit amendement hier een extremere versie van.

230. Uitbreiding genderneutrale toiletten

Indiener: Max de Blank

Voorstel: toevoegen aan H7, punt 5

Huidige tekst: In alle publieke gebouwen worden genderneutrale toiletten gerealiseerd. Op iedere verdieping komt minstens één toilet die voor iedereen toegankelijk is. Toilet nood hoort voor niemand een probleem te zijn.

Nieuwe tekst: *In alle publieke gebouwen (zoals overheidsgebouwen, scholen en ziekenhuizen), horecagelegenheden, en voor alle werknemers worden genderneutrale toiletten gerealiseerd. . Op iedere verdieping komt minstens één toilet die voor iedereen toegankelijk is. Toilet nood hoort voor niemand een probleem te zijn.*

Toelichting: De noodzaak voor genderneutrale toiletten strekt verder dan alleen de krapste definitie van publieke gebouwen.

Pre-advies programmacommissie: **Oordeel congres**, het is een verstrekkende maatregel om private bedrijven te verplichten extra toiletten aan te leggen. Het past wel in het inclusieve ideaal dat DWARS heeft.

Hoofdstuk 9

231. Geen veehouderij meer

Indieners: Emma den Brok

Voorstel: Vervangen H9, punt 1

Huidige tekst: *Er komt een hoge belasting op vlees en andere dierlijke producten. Deze wordt zó afgesteld dat de vraag naar deze producten afneemt tot een duurzaam niveau. Dat betekent dat er zó weinig landbouwdieren overblijven, dat we ze kunnen voeden met reststromen van plantaardig 'afval'.*

Nieuwe tekst: *De veehouderij, en daarmee de verkoop van vlees en andere dierlijke producten, wordt afgeschaft. Eventuele reststromen van een plantaardig voedselsysteem kunnen gebruikt worden als biomassa, of als grondstof voor biomaterialen.*

Toelichting: Het behouden van veehouderij strookt niet met het toekennen van rechten aan niet-menselijke dieren. Dat er dan reststromen het voedselsysteem uitstromen, betekent niet dat die vervolgens niet nuttig gebruikt kunnen worden.

Pre-advies programmacommissie: **Oordeel congres**. In het systeem dat de originele tekst beschrijft, zou een kleinere hoeveelheid grond nodig zijn dan in het voorgestelde systeem. Voor het produceren van dierlijke producten met dieren die enkel gevoed worden met reststromen, is namelijk relatief weinig ruimte nodig; minder ruimte dan om dezelfde hoeveelheid plantaardig voedsel te creëren. Zo kan er voor meer mensen meer voedsel geproduceerd worden. De keuze voor een voedselsysteem zonder dieren heeft in die zin niets te maken met duurzaamheid, maar zou puur een ethische keuze zijn. De programmacommissie geeft het congres mee dat het amendement verstrekkende gevolgen zou hebben. Het gevolg ervan zou namelijk zijn dat iedereen veganistisch moet worden.

232. Vissen zijn vrienden, geen voer

Indieners: Emma den Brok

Voorstel: Vervangen H9, punt 6

Huidige tekst: *Vangst van wilde vis wordt verboden. Kweekvis komt onder dezelfde regels als landbouwdieren te vallen en de natuurlijke leefomgeving van deze vissen wordt zo goed mogelijk nagebootst. Er komen dus strengere eisen rondom het welzijn van dieren, milieuvervuiling en arbeidsomstandigheden. Vissen worden niet meer gevoerd met gevangen vis*

Nieuwe tekst: *Zowel het vangen van wilde vis als het houden en vangen van kweekvis wordt verboden.*

Toelichting: Vissen hebben ook gevoel en het is niet leuk om een kweekvis te zijn.

Pre-advies programmacommissie: **Oordeel congres**. Het eten van vis wordt onmogelijk gemaakt in het voorgestelde systeem.

Hoofdstuk 10

233. Vaccinatieplicht

Indieners: Miki Koning, Manon Janssen, Anna Robin Hogendoorn Streef, Maddy Vangangelt, Casey Kuilman, Thomas Duikersloot

Voorstel: Vervangen H10 punt 2

Huidige Tekst: "DWARS vindt dat er moet worden ingezet op voorlichting en het gesprek aangaan met mensen die twijfelen over vaccinaties. **De overheid moet vaccinaties in de kinderopvang verplicht stellen. Ook kan de kinderbijslag worden gekort, wanneer kinderen niet worden gevaccineerd.**"

Nieuwe tekst: "DWARS vindt dat er moet worden ingezet op voorlichting en het gesprek aangaan met mensen die twijfelen over vaccinaties. **De overheid moet echter ook uit algemeen belang vaccinaties verplicht stellen, en deze verplichting handhaven.**"

Toelichting: Iemands vrijheid houdt op waar die van een ander begint. Dat betekent dat ouders niet vrij moeten zijn om hun kinderen in gevaar te brengen, maar betekent al helemaal dat ze niet vrij moeten zijn anderen, zoals mensen met een verzwakt immuunsysteem, in gevaar te brengen door hun kinderen niet in te enten. Inderdaad moet de eerste stap niet straffen zijn maar voorlichting en gesprekken, maar als ouders volharden zal er effectief opgetreden moeten worden. Alleen kinderbijslag beperken zal niet effectief genoeg zijn, en ook buiten kinderopvang kunnen kinderen elkaar en volwassenen infecteren

Pre-advies programmacommissie: Oordeel congres. Dit is een verstrekkend amendement, waarover het congres zich uit kan spreken. Argumenten voor kunnen inderdaad de vergrote effectiviteit van de maatregel zijn, die de volksgezondheid ten goede komt. Een argument tegen kan zijn dat de overheid niet het recht heeft te bepalen wat mensen wel en niet in hun lichaam stoppen, en daarmee de lichamelijke integriteit van een individu schaadt.

Hoofdstuk 12

234. Federaal Europa

Indieners: Bram Koers

Voorstel: vervangen H12, punt 9

Huidige tekst: DWARS staat voor een slagvaardiger en democratischer Europa. Verdere integratie en democratische hervormingen zijn hiervoor belangrijk.

Nieuwe tekst: DWARS pleit voor federalisering van de Europese Unie. Besluitvorming binnen de Europese Unie wordt gedemocratiseerd.

Toelichting: Globalisering heeft het belang van de natiestaat verkleint. Hedendaagse natiestaten kunnen niet adequaat reageren op bepaalde thema's van nu. Door globalisering en de onmacht van natiestaten om te reageren op problemen van nu wordt de soevereiniteit van staten aangetast en democratische besluitvorming onder druk gezet door invloed van bedrijven en intergouvernementele organen met een laag democratiegehalte. Federalisering van de EU garandeert dat Europa ook in tijden van toenemende globalisering een belangrijke rol kan spelen op het wereldtoneel en voorkomt dat Europese staten onder invloed van andere landen, zoals de VS of China, vallen. Door federalisering en daarbij behorende democratisering wordt de democratie beschermd.

Pre-advies programmacommissie: Oordeel congres. Hier bestaan binnen DWARS verschillende visies op. De programmacommissie denkt dat slagvaardigheid en democratie hoe dan ook de achterliggende waarden zijn. Federalisme is hier een weg naar toe. Er zijn voordelen, zoals genoemd in het amendement, maar ook kritiekpunten. Hier kunnen verlies van soevereiniteit, onstabiele landen/factoren in de EU en gebrek aan democratie een voorbeeld van zijn. Democratisering is per definitie een voorwaarde voor DWARS, maar niet perse een gevolg van federalisering, die causale omschrijving moet dus aangepast worden.

235. Europees Buitenlandbeleid

Indieners: Bram Koers

Voorstel: vervangen H12, punt 17

Huidige tekst: Het gezamenlijk Europees buitenlandbeleid wordt versterkt, zodat Europa gezamenlijk een vuist kan maken voor mensenrechten, tegen klimaatverandering en in kwesties van mondiale veiligheid.

Nieuwe tekst: *Buitenlandbeleid wordt een Europese competentie, zodat Europa gezamenlijk een vuist kan maken voor mensenrechten, tegen klimaatverandering en in kwesties van mondiale veiligheid. Het buitenlandbeleid van de Europese Unie wordt uitgevoerd door de Europese Commissie en gecontroleerd door het Europees Parlement.*

Toelichting: Buitenlandbeleid op Europees niveau is, naast ideologisch wenselijk, vele malen efficiënter en concreter dan het voorstel in het conceptprogramma. Voor een daadwerkelijk slagvaardig Europa op het wereldtoneel is gezamenlijk buitenlandbeleid nodig. De laatste zin is toegevoegd om de democratische controle op dit beleid te waarborgen.

Pre-advies programmacommissie: **Ontraden in huidige vorm**, de programmacommissie ziet de relevantie van dit amendement maar zou graag een minder complexe verwoording zien. Ook is het amendement verstrekkend, daarom laten we het na tekstuele aanpassing over aan het congres.